

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİNİN (MEGEP)
BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ-
İSTANBUL İLİNDEKİ TİCARET LİSELERİNDE
ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sibel ÇAKIR

**Enstitü Anabilim Dalı : İşletme
Enstitü Bilim Dalı : Muhasebe ve Finansman**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nevran KARACA

OCAK – 2014

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİNİN (MEGEP)
BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ-
İSTANBUL İLİNDEKİ TİCARET LİSELERİNDE
ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sibel ÇAKIR

Enstitü Anabilim Dalı : İşletme

Enstitü Bilim Dalı : Muhasebe ve Finansman

“Bu tez 23/02/2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Hilmi KIRLIOĞLU	BAŞARILI	
Prof. Dr. Habib YILDIZ	BAŞARILI	
Yrd. Doç. Dr. Nevsin BARACA	BAŞARILI	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygu olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Sibel ÇAKIR

03/02/2014

ÖNSÖZ

Günümüzde sanayi ve iş dünyasının gelişmesiyle birlikte meslek lisesine verilen önem artmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı meslek liselerinin iş dünyası ile entegre bir şekilde olması amacıyla MEGEP'i geliştirmiştir. MEGEP ile meslek liseleri, iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışmıştır.

Bu doğrultuda çalışmada MEGEP modüllerinin etkililiğini ölçmek ve öğrencilerin MEGEP modüllerinden memnuniyet derecelerini belirlemek amacıyla Ticaret Meslek Lisesi son sınıf öğrencilerine anket düzenlenmiştir.

Yüksek Lisans çalışmamı planlayıp yöneten, desteğiyle motivasyonumu artıran ve hoşgörüsünü hiçbir şekilde esirgemeyen saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Nevran KARACA'ya sonsuz saygı ve teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ayrıca, bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim aileme de şükranlarımı sunarım. Yetişmemde katkıları olan tüm hocalarıma da minnettar olduğumu ifade etmek isterim.

Sibel ÇAKIR

03/02/2014

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ULUSLARARASI STANDART EĞİTİM SINIFLAMASI	
(ISCED 97)	5
1.1. ISCED 97'nin Tanımı	5
1.2. ISCED 97'nin Amacı ve Kapsamı	6
1.3. ISCED 97'nin Ana Özellikleri	8
1.4. ISCED 97'deki Eğitim Seviyeleri	9
1.4.1. ISCED Seviye 0- Okul Öncesi Eğitim.....	13
1.4.2. ISCED Seviye 1- Temel Eğitimin İlk Aşaması	14
1.4.3. ISCED Seviye 2- Temel Eğitimin İkinci Aşaması.....	17
1.4.4. ISCED Seviye 3- İleri Ortaöğretim.....	19
1.4.5. ISCED Seviye 4- Ortaöğretim Sonrası Üniversite Derecesinde Olmayan Eğitim.....	26
1.4.6. ISCED Seviye 5- Yüksek Öğretimin İlk Aşaması	32
1.4.7. ISCED Seviye 6- Yüksek Öğretimin İkinci Aşaması	40
BÖLÜM 2: TÜRKİYE' DE MESLEKİ EĞİTİM	42
2.1. Türk Eğitim Sisteminin Yapısı	42
2.1.1. Örgün Eğitim	44
2.1.1.1. Okul Öncesi Eğitim	44

2.1.1.2. İlköğretim	45
2.1.1.3. Ortaokul	45
2.1.1.4. Ortaöğretim (Lise)	46
2.1.1.5. Yükseköğretim	51
2.1.2. Yaygın Eğitim	53
2.2. Türk Eğitim Sisteminde Mesleki Eğitim	55
2.3. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi.....	58
2.4. Muhasebe Eğitiminin Önemi	59
2.4.1. Muhasebe Eğitiminin Gerekliliği.....	61
2.4.2. Muhasebe Eğitiminin Amacı	62
2.5. Türkiye ve Diğer Ülkelerdeki Uygulamaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi.....	63
2.6. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP).....	66
2.6.1. MEGEP’in Önemi.....	67
2.6.2. Projenin Ana Hatları	68
2.6.3. Modüler Eğitim Sistemi	70

BÖLÜM 3: MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN

GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİNİN DEĞERLENDİRİMESİ

İSTANBUL İLİNDEKİ TİCARET LİSELERİNDE ARAŞTIRMA ... 79

3.1. MEGEP Modüllerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi Üzerine Yapılan Çalışmalar	79
3.2. Araştırma Hakkında	81
3.2.1. Araştırmanın Amacı.....	81
3.2.2. Araştırmanın Önemi.....	82
3.2.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	82
3.2.4. Araştırmanın Yöntemi	83
3.3. Bulguların Değerlendirilmesi.....	84
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95

KAYNAKÇA	100
-----------------------	------------

EKLER 1 ÖĞRENCİ ANKETİ.....	104
ÖZGEÇMİŞ.....	106

KISALTMALAR

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- SMMM** : Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
- YMM** : Yeminli Mali Müşavir
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- MEDA** : Avrupa-Akdeniz ortaklığı çerçevesinde oluşturulan bir mali destek programıdır.
- T.B.M.M.** : Türkiye Büyük Millet Meclisi
- YÖK** : Yükseköğretim Kurumları

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: ISCED 97 Seviyeleri	11
Tablo 2: Eğitim Seviyelerine Genel Bakış	12
Tablo 3: Seviye 2’de İki Tamamlayıcı Boyutun Kullanımı	19
Tablo 4: Seviye 3’te Üç Tamamlayıcı Boyutun Kullanımı	21
Tablo 5: Seviye 4’de Üç Tamamlayıcı Boyut İle Çalışılması.....	28
Tablo 6: Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2012–2013 Öğretim Yılı).....	55
Tablo 7: Bazı Ülkelerde Bağımsız Muhasebeci Olabilme Koşulları.....	64
Tablo 8: MEGEP’in Ana Hatları	68
Tablo 9: Muhasebe- Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı	72
Tablo 10: Muhasebe ve Finansman Alanı Öğretim Programı ile ilgili Genel Açıklama	77
Tablo 11: Öğrencilerin Modüler Eğitimin Memnuniyeti İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	85
Tablo 12: Öğrencilerin Okulda Gördüğü Muhasebe Programı İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	88
Tablo 13: Öğrencilerin Beceri Eğitiminde Kullandıkları Program İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	88
Tablo 14: Öğrencilerin İşletmeyi Seçerken Değişkenler İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	89
Tablo 15: Öğrencilerin Beceri Eğitiminde Kullandıkları Program İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	89
Tablo 16: Öğrencilerin Beceri Mesleki Eğitimi İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	90
Tablo 17: Öğrencilerin Beceri Mesleki Eğitimi İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	90
Tablo 18: Öğrencilerin Mesleki Seçiminde Etkili Olan Faktörlerin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	90

Tablo 19: Öğrencilerin İşe Girme Düşüncelerinin Frekans Ve Yüzde Değerleri	91
Tablo 20: Öğrencilerin Ders Kitaplarının Değişmesi Gerekliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	91
Tablo 21: Öğrencilerin F Klavyenin İş Hayatındaki Geçerliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	92
Tablo 22: Öğrencilerin Okuldaki Muhasebe Ders Modülünün Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	92
Tablo 23: Öğrencilerin Okulda Verilen Kültür Derslerinin Gerekliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	92
Tablo 24: Öğrencilerin Okulda Verilen Meslek Derslerinin Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	93
Tablo 25: Öğrencilerin Okulda Verilen Meslek Derslerinin İş Hayatında Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri.....	93
Tablo 26: Öğrencilerin Okulda Verilen Meslek Eğitiminin Üniversite Düzeyinde Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	93
Tablo 27: Öğrencilerin Laboratuvar Derslerinde Görmek İstenilen Program İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri	94

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Türlerine Göre Dağılımı.....	50
Şekil 2: Modüler Sistem Şeması	71

Tezin Başlığı: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin Başarısının Değerlendirilmesi- İstanbul İlindeki Ticaret Liselerinde Araştırma

Tezin Yazarı: Sibel ÇAKIR

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Nevran KARACA

Kabul Tarihi: 03 Şubat 2014

Sayfa Sayısı: ix (ön kısım) + 104 (tez) + 2 (ekler)

Anabilim Dalı: İşletme

Bilim Dalı: Muhasebe ve Finansman

Muhasebecilik mesleği iş dünyasının hızlı değişimlerinden etkilenmekte olan ve gelişime açık bir meslek grubudur. Muhasebe mesleğinde başarı; okullarda iyi bir teorik eğitimin verilmesi yanı sıra eğitimle paralellik gösteren beceri eğitimi ile ilgilidir.

Muhasebe eğitiminin güncel olmasını sağlamak için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Ortaöğretim düzeyinde yeniden yapılandırılma çalışmaları başlamış ve “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)” uygulamaya konulmuştur. Bu proje ile birlikte iş dünyasında nitelikli eleman ihtiyacı karşılanabileceği düşünülmüştür.

MEGEP projesi ile okullarda öğrencilerin teknoloji ve diğer araç gereç ihtiyaçları karşılanmış, modüler sistemle de öğrencilerin güncel bilgi ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır. Sosyal ortaklarla yapılan çalışmalar sonucunda öğrencilerin meslek seçiminde ve beceri eğitim faaliyetlerinde daha fazla memnun olmaları sağlanmıştır. Bu proje ile öğretmenlerin eğitim öğretimdeki temel rolü olan yönlendirme rolü ön plana çıkartılmıştır.

Günümüz dünyasındaki teknolojik gelişmeler, yeni meslek alanlarını ortaya çıkararak mesleki ve teknik eğitimin önemini artırmıştır. Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik olarak “Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP)” başlatılmıştır. MEGEP’in eğitim modüllerinin etkinliğinin tespitine yönelik olarak şimdiye kadar birçok çalışma yapılmış olup, bu çalışmalar sonucunda modüllere ilişkin olarak mesleki eğitimin başarıya ulaşması noktasında birtakım sorunların yaşandığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada da, Ticaret Meslek Liselerinde MEGEP modülleri kapsamında verilen muhasebe eğitiminin etkinliğinin öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla bir anket hazırlanarak İstanbul’da bulunan ticaret meslek liselerinin arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 10 okulda toplam 500 öğrenciye uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS 11 istatistik paket programından faydalanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizlerin sonucunda, öğrencilerin muhasebe eğitimine yönelik olarak hazırlanan modüllerden orta düzeyde memnun oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Eğitim, Muhasebe Eğitimi, MEGEP

Title of the Thesis: Vocational Education And Training System Strengthening Project
Accounting-Financing A Research Study The Effectiveness Of Field Modules

Author: Sibel ÇAKIR

Supervisor: Yrd.Doç.Dr. Nevran KARACA

Date: 03 February 2014

Number of pages: : ix (front part) + 104 (also) + 2 (Adds)

Department: Business

Subfield: Accounting and Finance

Accountancy is a occupational group which is effecting from abrupt changings and it's open for improvements. In accountancy occupation, the success is related to skill training having parallelism with education beside a good theoretical training.

Reconstruction studyings -which are at the level of secondary education- have been started and Strengthening the Vocational Education and Training System in Turkey (SVET)"project put into practise by ministry of national education to provide actuality in accountancy education. It has been thought that the need of business world's qualified personnel can be met with this project.

Via SVETproject, the students' technology and the other equipment needs have been supplied, and with module system the current information requirements of students have been tried to meet. With the results of studyings on which social partners worked, more satisfaction about choosing an occupation and activities in skill training have been provided. By means of this project, the teachers' guidance role -the main role of teachers in education system- has been featured.

After beginning of implementation of the project (SVET) , an evaluation-oriented questionnaire has been applied to the first students who attended the skill training.

Today's World technological developments increased importance of technical and professional education by bring out new profession fields. As for the development of vocational and technical education, "Vocational Education and Training System Strengthening Project (SVET)" has been initiated in Turkey.

Many studies have been done to determine the effectiveness of training modules of MEGEP so far, at the point of success of vocational education and training modules several problems had been detected after these studies were made. At this study, evaluations the effectiveness of accounting education within the context of Vocational Trade Schools MEGEP modules were aimed in accordance with the views of students.

For this purpose, a survey was prepared and applied a total of 500 students from 10 trade vocational high school which was selected randomly in Istanbul. The survey results were analyzed by SPSS 14 statistical package program.

Anahtar Kelimeler: Accounting, Training, Accounting Training, SVET

GİRİŞ

Teknolojik gelişmeler ve globalleşmenin etkisiyle dünyada birçok alanda gözle görülebilir hızlı değişimler olmuştur. Bu değişimler toplumların eğitim, ekonomi ve iş çevrelerinde gözlenebilmektedir. Toplumların değişimlere uymasını etkileyen önemli unsurlardan biri eğitimidir. Nitelikli meslek mensupları için verilen genel eğitim kadar meslek mensubunun genel eğitimden sonra, meslek yaşamı süresince değişimler karşısında bilgisini güncellemesi ve becerilerini geliştirmesini kapsayan sürekli eğitimi önem kazanmaktadır.

Muhasebe meslek mensubunun ürettiği ve kaynak edindiği bilgiler, hızlı değişim içinde olan ekonomik gelişmeler ve işletmelerle ilgilidir. Bu da muhasebe meslek mensubu için sürekli eğitimin kaçınılmaz olduğunun göstergesidir. Muhasebe meslek mensuplarının bireysel olarak kendilerini geliştirmeleri mümkün olmakla beraber bireysel çabalar değişim ve gelişmeler karşısında yetersiz veya etkisiz kalabilmektedir. Bu yüzden de meslek mensuplarının bireysel çabalarının yanında, bağlı oldukları meslek kuruluşları tarafından, düzenli bir biçimde oluşturulan eğitim programları aracılığıyla mesleki gelişmelerini sürdürmeleri birçok açıdan daha uygun olacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı uzun süredir iş gücünün niteliğini yükseltmek ve ekonominin tüm sektörlerinde istihdam imkânlarını artırabilmek için mesleki eğitim sistemini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu amaçla Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) anlaşması imzalanmıştır. Bu proje kapsamında ortaöğretimde mesleki eğitimde modüler sisteme geçilmiştir. Türkiye’de mesleki eğitim; hem örgün eğitim hem de yaygın eğitim kapsamında gerçekleştirilmekte olup, sistemin ortaöğretim aşamasında verilmektedir. Örgün eğitime bağlı Mesleki ve Teknik ortaöğretim, öğrencileri hem bir üst seviye olan yükseköğrenime hem de mesleğe hazırlamaktadır. Türkiye’de mesleki ve teknik okullar öğrencilere 4 yıllık programlar sunmaktadır. Bu programların genel amacı alanlarında vasıflı işçi ve teknisyen yetiştirmek olup, bu amaca hizmet eden programlarla desteklenmektedir.

Nitelikli insan gücü yetiştirilmesi; her ülkenin kendi ekonomik, toplumsal, kültürel koşullarına uygun bir biçimde gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu noktada mesleki-

teknik öğretim devreye girerek iş piyasasının ihtiyacı olan ara elemanı yetiştirecek programları yürütmektedir. Mesleki eğitim, hem okullarda teorik bilgiyi, hem de iş başı eğitiminde kazanılacak mesleki becerileri kazandırmayı hedeflemektedir. Bu hedefler doğrultusunda teorik eğitim programlarının; %30'u genel konuları, %70'i de mesleki konuları kapsar. Mesleki ve teknik ortaöğretim okul/kurumlarda dersler, ortak dersler ve alan/dal dersleri olmak üzere iki ana grupta toplanır. Mesleki ve teknik ortaöğretimde ders saati meslek liselerinde 35, Anadolu meslek liselerinde 40, Anadolu teknik liselerinde 45 saattir. Öğrenciler teorik eğitimin yanında 4. sınıfta haftada 24 saat beceri eğitimi almaktadırlar.

Türkiye'de muhasebe eğitimi ise; Mesleki ve Teknik ortaöğretime bağlı meslek liselerinde verilmektedir. Muhasebe mesleğinin gereklerini karşılamak için Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe ve finansman alanında eğitim verilmekte olup; bu eğitimin sunumunda MEGEP kapsamında hazırlanan modüllerden yararlanılmaktadır. MEGEP, modüler sistem aracılığıyla muhasebe eğitiminin teorik kısmını gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. 4 yıllık muhasebe eğitimi boyunca yararlanılan modüler öğretimin üzerine programın 4. Yılında öğrencilerin "İşletmelerde Beceri Eğitimi" adı altında 24 saatlik uygulama eğitimi almaları sağlanır. Bu sayede öğrenciler öğrendikleri teorik bilgileri hem pratikte uygulayarak, hem bu bilgilerin kullanılabilirlik derecelerini ölçme hem de meslek hayatları için tecrübe edinme fırsatı yakalamış olmaktadır.

Çalışmanın Önemi

Günümüz dünyasındaki teknolojik gelişmeler, yeni meslek alanlarını ortaya çıkararak mesleki ve teknik eğitimin önemini artırmıştır. Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesine yönelik olarak "Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP)" başlatılmıştır. MEGEP'in eğitim modüllerinin etkinliğinin tespitine yönelik olarak şimdiye kadar birçok çalışma yapılmış olup, bu çalışmalar sonucunda modüllere ilişkin olarak mesleki eğitimin başarıya ulaşması noktasında birtakım sorunların yaşandığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada da, Ticaret Meslek Liselerinde MEGEP modülleri kapsamında verilen muhasebe eğitiminin etkinliğinin öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın Amacı

Mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarının eğitim sistemi içinde büyük paya sahip olması ve bu kapsamda eğitim gören öğrencilerin aldıkları eğitimin güncel, yeterli ve kullanılabilirlik açısından etkin olması gerekir. Çünkü bu öğrenciler ara eleman olarak yetişmekte sayıları ise azımsanmayacak derecededir. Bu nedenle Mesleki ve Teknik Ortaöğretim içinde eğitim gören muhasebe öğrencilerinin memnuniyeti önem taşımaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Ticaret Meslek Liselerinde muhasebe eğitimi gören öğrencilerin, modüler eğitimden ne derece memnun olduklarının tespit edilmesidir. Bu sayede, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi (MEGEP) kapsamında verilen muhasebe eğitiminin etkinliği değerlendirilerek, araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar ışığında ileride MEGEP modüllerinde yapılabilecek revizyonlar için katkı sağlanmış olacaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma, teorik ve uygulama olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Teorik bölümün oluşturulmasında konuyla ilgili bilimsel makale araştırma, kitap ve internet üzerindeki elektronik kaynaklardan yararlanılmıştır

Çalışmanın uygulama bölümünde; bir anket hazırlanarak İstanbul'da bulunan ticaret meslek liselerinin arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 10 okulda toplam 500 öğrenciye uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS 11 istatistik paket programından faydalanılarak analiz edilmiştir.

Çalışmanın İçeriği

Çalışma üç bölümden müteşekkil olup; çalışmanın birinci bölümünde MEGEP'in çıkış noktasını oluşturan Uluslararası Standart Eğitim Sınıflanması (ISCED 97) detaylı olarak incelenmiştir.

İkinci bölümde, Türkiye'de verilen muhasebe eğitimi tüm boyutlarıyla incelenmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise İstanbul'daki ticaret meslek liseleri arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 10 okulda muhasebe eğitimi alan 500 öğrenciye okullarında verilen muhasebe eğitiminden ne derece memnun olduklarını tespiti yönelik bir anket çalışmasına ve bu anket çalışması sonuçlarının analizine yer verilmiştir.

Çalışmanın Soruları

- 1) MEGEP modülleri istenildiği gibi öğrencileri iş piyasasının ihtiyaçlarına göre hazırlıyor mu?
- 2) MEGEP iş piyasasına göre kendini güncelliyor mu?
- 3) MEGEP öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılıyor mu?
- 4) MEGEP istediği başarıya ulaşmış mıdır?

BÖLÜM 1: ULUSLARARASI STANDART EĞİTİM SINIFLANMASI (ISCED 97)

Bu bölümde, MEGEP oluşum sürecinin açıklanabilmesi amacıyla Uluslararası Standart Eğitim Sınıflanması (ISCED 97) detaylı şekilde anlatılmıştır.

1.1. ISCED 97'nin Tanımı

Dünyadaki eğitim sistemleri, yalnızca yapılarına göre değil, aynı zamanda eğitimsel içerikleri bakımından da önemli derecede farklılıklar gösterir. Sonuç olarak, ulusal eğitim ile ilgili politikaları hazırlayanların kendi eğitim sistemleri ile diğer ülkelerin sistemlerini karşılaştırmaları ve diğer ülkelerin eğitimle ilgili deneyimlerinden yararlı dersleri çıkarmaları çoğu zaman zordur. Bu sebeple, UNESCO organizasyonunun ilk günlerinde, eğitimin farklı seviyeleri ve alanları için tek biçimli ve uluslararası kabul görmüş tanımlara dayalı, farklı ülkelerin eğitim istatistiklerinin ve göstergelerinin karşılaştırılmasını kolaylaştırmak amacıyla eğitim ile ilgili bir standart sınıflama sisteminin tasarımıyla ilgilenmiştir (TUIK,1999:1).

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu) tarafından geliştirilen ISCED (International Standard Classification of Education), eğitim istatistiklerinin ve karşılaştırılabilir göstergelerin toplanması, derlenmesi ve bunların gerek ulusal gerek uluslararası düzeyde sunumu için uygun bir araç olarak tasarlanmıştır (<http://tyyc.yok.gov.tr>). ISCED, ulusal eğitim sistemlerinden ve bir ülkenin ekonomik gelişmişlik aşamasından bağımsız olarak eğitim politikasını analiz etmek ve karar vermek için tasarlanmış olan çok amaçlı bir sistemdir (TUIK,1999,1). Sistem, karşılaştırılabilir eğitim istatistiklerini ve göstergelerini derlemek ve sunmak için bir araç görevi görmesi amacıyla tasarlanmıştır (TUIK, 1999, 2). İlk kez 1976 yılında yayınlanan ISCED, 1997 yılında revize edilmiş ve günümüze kadar pek çok ülke tarafından eğitim politikaları belirleme ve istatistik verilerinin toplanmasına yardımcı olma gibi amaçlara yönelik olarak kullanılmıştır. ISCED 97, eğitim seviyesi ve alanlarına göre eğitim programlarının sınıflandırılmasında uluslararası karşılaştırılabilirliği sağlamayı amaçlayan gelişmiş bir tanımlar seti ile kriterleri sağlamaktadır. ISCED 97'de, yapı olarak evrensel olması amacıyla, ülkelerde eğitim sisteminin geliştirilmesi açısından seviyesine bakılmaksızın uygulanabilir olması istenmiştir. ISCED, kişinin hem iş hayatına girmeden önce almış olduğu eğitimleri hem

de hayatı boyunca aldığı sürekli eğitimi kapsamakta, organize olmayan çeşitli öğrenme yöntemlerini içermemektedir (<http://bologna.yok.gov.tr>).

ISCED, ulusal eğitim sistemlerinden ve bir ülkenin ekonomik gelişmişlik aşamasından bağımsız olarak eğitim politikasını analiz etmek ve karar vermek için tasarlanmış olan çok amaçlı bir sistemdir. Öğrenci kayıtları, eğitime yatırılan insan kaynakları veya mali kaynaklar veya nüfusun aldığı eğitim gibi eğitimin farklı özellikleriyle ilgili çeşitli istatistikler için kullanılabilir. Bu nedenle, ISCED'in temel kavramı ve tanımları evrensel olarak geçerli ve bir ulusal eğitim sistemine özel koşullardan bağımsız olacak şekilde tasarlanmıştır. Bununla birlikte, genel bir sistemin, eğitim sistemlerinin tam dağılımını kapsayan tanımlar ve talimatlar içermesi gereklidir (TUIK,1999:1).

1.2. ISCED 97'nin Amacı ve Kapsamı

Bir ülkedeki eğitimle ilgili politika yapanlarla, eğitim istatistikleri ve göstergelerinin diğer kullanıcıları, şu tür soruların cevaplarını bilmek isterler (TUIK,1999:1):

- Temel seviyede veya diğer bir seviyedeki eğitimin birim maliyeti diğer bir ülkedeki ile nasıl karşılaştırılabilir?
- Eğitimin bir seviyesinden bir diğerine geçiş oranı nedir?
- Belli bir seviyedeki mesleki eğitim programlarında kayıtlı öğrencilerin yüzdesi nedir ve diğer bir ülkedeki benzer yüzdesi ile nasıl karşılaştırılabilir?
- Eğitimin temel (veya herhangi bir diğer) seviyesinde farklı ülkelerin karşılaştırılmasında, yaşa özgü kayıt oranları, okulda bulunma oranları ve iç etkinlik katsayıları nasıldır?
- Bir ülkeler grubu (örneğin; dünyanın belli bir bölgesinde olan ülkeler) için karşılaştırılabilir göstergeler nasıl derlenebilir?

Bu tür sorulara tam ve doğru cevaplar elde etmek için, bir ülkenin muhtemelen sahip olabileceği tüm eğitim programı türlerini çevreleyen, bir uluslararası kabul görmüş standart sınıflama planı temelinde birbirinden farklı ülkeler için gerekli bilgilerin elde edilebilir olması gerekir. ISCED 97, bu tür bir plan görevi yapması amacıyla tasarlanmıştır (TUIK,1999:1).

ISCED, kişinin hem iş hayatına girmeden önce almış olduğu eğitimleri hem de hayatı boyunca aldığı sürekli eğitimi kapsar. ISCED organize olmayan çeşitli öğrenme yöntemlerini içermemektedir (<http://bologna.yok.gov.tr>).

ISCED'in çerçevesi dâhilinde, eğitim ifadesi, öğrenme ihtiyacını karşılamak üzere tasarlanan tüm planlı ve sistematik faaliyetleri içermektedir. Eğitim ifadesi, bazı ülkelerde kültürel faaliyetler veya kurs olarak belirtilen şeyleri kapsamaktadır. İsmi her ne olursa olsun, eğitimin öğrenmeyi sağlayan teşkilat ve sürekli iletişim planından oluştuğu anlaşılmaktadır. Açık ve kesin biçimde belirlenen anahtar kelimeler aşağıdaki gibi anlaşılmalıdır (TUIK,1999:3).

- **İLETİŞİM:** İki veya daha çok kişi arasında bilgi (mesaj, fikir, bilgi, strateji vb.) transferini kapsayan bir ilişkidir. İletişim sözlü veya sözsüz, doğrudan-yüz yüze veya dolaylı-uzaktan olabilir ve çok çeşitli ortam ve kanalla gerçekleştirilebilir.
- **ÖĞRENME:** Davranış, bilgi, malumat, anlama, fikir, değer veya beceride gerçekleşen herhangi bir gelişmedir.
- **TEŞKİLAT:** Açık ya da kapalı amaçlarla bir model veya düzen içindeki planlamadır. Teşkilat, öğrenme ortamını ve belirlenen iletişim aracılığıyla öğretme metodunu sağlayan kişi veya kişiler ile kurum veya kuruluşları kapsamaktadır. Yöntem, tipik olarak öğrenmeyi sağlamak amacıyla bilgi ve becerileri iletmek veya yaymakla görevli olan kişi/kişiler veya kurum/kuruluşlardır. Fakat bazı durumlarda bilgisayar yazılımının bir parçası, bir film veya kaset gibi dolaylı veya cansız şeylerde bir yöntem olabilir.
- **SÜREKLİ:** Öğrenme olgusu süre ve sürekliliğe ilişkin öğelerden oluşur. Öngörülen bir minimum süre yoktur, fakat hazırlanacak el kitabında yaklaşık minimum süre ifade edilecektir.

ISCED bir kişinin iş hayatına girmeden önce aldığı eğitim ve yaşamı boyunca devam ettiği eğitimi de içermektedir. ISCED, düzenli eğitim, yetişkin eğitimi, örgün eğitim, yaygın eğitim, sürekli eğitim, uzaktan eğitim, açık eğitim, ömür boyu eğitim, part-time eğitim, ikili sistem, çıraklık eğitimi, teknik mesleki eğitim, kurs, özel ihtiyaçlar eğitimi gibi ulusal bağlamda planlanan eğitim türleri ve program çeşitleri kapsamaktadır (TUIK,1999:3).

ISCED’te öğrenme olgusunu sağlamayan iletişim ile örgütlü olmayan çeşitli eğitim biçimleri hariç tutulmuştur. Bütün eğitimler öğrenmeyi içermekle birlikte, pek çok öğrenme biçimi eğitim olarak görülmemiştir. Örneğin, bir başka olayın ürünü olarak ortaya çıkan tesadüfî veya gelişigüzel öğrenimler, bir toplantı esnasında belirginleşen öğrenimler örgütlü olmaması nedeniyle hariç tutulmaktadır. Yani, bu durumlar, öğrenim amaçlı planlanmamıştır (TUIK,1999:3).

1.3. ISCED 97’nin Ana Özellikleri

ISCED 97’de, yapı olarak evrensel olması amacıyla, ülkelerde eğitim sisteminin geliştirilmesi açısından seviyesine bakılmaksızın uygulanabilir olması istenmiştir. Hem bireysel olarak ülkeler, hem de ülkeden ülkeye karşılaştırılabilir eğitim istatistiklerini ve göstergelerini derlemek ve sunmak için bir araç görevi görmesi amacıyla tasarlanmıştır. Tüm yaş grupları için tüm organize ve sürekli öğrenme faaliyetlerini kapsar, eğitimi sağlayan kurum veya organa ya da eğitimin veriliş biçimine bakılmaksızın, diğer eğitim türleri ile birlikte engellilere yönelik özel eğitimi de içermektedir (TUIK,1999:2).

ISCED 97’nin aşağıdakileri kolaylaştırması beklenmektedir:

- Bir ülke içerisindeki kayıtlar, öğretmenler, eğitimsel erişme ve finansman ile ilgili istatistikler dahil ulusal eğitim istatistiklerinin derlenmesi, bir ülkedeki eğitim sisteminin yapısına ve mevcut eğitim çeşitlerine bakılmaksızın bir standartta ve uluslararası karşılaştırılabilir biçimde bunların oluşturulmasına imkan sağlar.
- Eğitim konularında politika oluşturma ve karar alma, diğer ülkelerin eğitim sistemlerindeki eğilimleri ve gelişmeleri daha doğru olarak yorumlamak için ulusal eğitimle ilgili politika yapanlara kolaylık sağlar.
- Uluslararası, bölgesel ve alt bölgesel ilerlemenin gözlemlenmesi, uluslararası kabul görmüş ‘Herkes için Eğitim’e ve diğer eğitimi geliştirmeye yönelik amaçlara götürür (TUIK,1999:2).

ISCED, uluslararası açıdan karşılaştırılabilir eğitim istatistiklerinin toplanması ve raporlanması için entegre ve tutarlı bir istatistiksel çerçeve sağlar. İki bileşeni vardır:

1. Ulusal eğitimin ve öğrenme sistemlerinin, uluslararası eğitim karşılaştırmalarında politika yapıcılar için önemli bir değişken seti halinde, kapsamlı istatistiksel tanımlama için *istatistiksel çerçeve*.

2. Ulusal eğitim programlarını uluslararası karşılaştırılabilir (i) eğitim düzeyleri ve (ii) eğitim alanları kategori setine dönüştüren bir *metodoloji*.

ISCED uygulaması, ulusal kavramlara ve tanımlara dayanarak derlenmiş olan, eğitim katılımcıları, eğitim sunan kurumlar ve eğitim sponsorlarıyla ilgili ayrıntılı ulusal eğitim istatistiklerinin uluslararası olarak karşılaştırılabilen ve anlamlı bir biçimde yorumlanabilen genel kategorilere dönüştürülmesini kolaylaştırır.

ISCED üç bileşeni temel alır: (i) uluslararası kararlaştırılmış kavramlar ve tanımlar, (ii) sınıflandırma sistemleri ve (iii) çalışma kılavuzu ve iyi tanımlanmış bir uygulama süreci. Kapsamlı ve ayrıntılı işlevsel özellikler, ISCED'in ayrılmaz bir parçasını oluşturur; bunlar temel sınıflandırmadan ayrı tutulamaz. Bu özellikler, aynı zamanda uygulama süreciyle de ilgilidir. Çalışma kılavuzunda, bu konuyla ilgili özel ve işlevsel talimatlar bulunacaktır. Bunlar olmadan, uluslararası karşılaştırmaları kolaylaştırma amacı ne kadar güçlü olursa olsun, hiçbir ülke kendisine ait olan uluslararası kategorilere program tahsis etme yönteminin diğer ülkelerin yöntemleriyle uyumlu olup olmadığını belirleyemez (Yardım, 2009: 32).

1.4. ISCED'deki Eğitim Seviyeleri

ISCED 1976'daki durumdaki gibi, ISCED 97'deki temel sınıflama birimi, "eğitim programı"dır. Eğitim programları, "önceden belirlenmiş bir hedefi veya eğitim görevlerinin belli bir kümesini başarmak için organize edilmiş, eğitim faaliyetlerinin eğitim içeriği temeline dayalı bir sıra veya dizi" olarak tanımlanmaktadır (ISCED,1997:2). ISCED 97, eğitimin "seviyeleri"ne bireysel programları atamak için gelişmiş bir ölçütler kümesi sağlamaktadır.

Eğitim 'seviyeleri' fikri, katılımcılar belli bir programı başarılı bir şekilde tamamlamakta iseler, katılımcıların eğitim programları için gerekli içerikleri, öğrenme tecrübeleri ve becerileri ile derece geniş ölçüde ilgili kılmaktadır. Açık konuşulursa, seviye programın içeriğinin karışıklık derecesi ile ilgilidir. Fakat, bu bir önceki seviyenin başarıyla tamamlanmasını sağlanabildiği herhangi bir seviyeye olası

katılımcıların kabulünün olduğu, eğitim seviyelerinin basit bir merdiven oluşturduğu anlamına da gelmez; belli bir seviyedeki bazı programlar bir sonraki üst seviyedeki programlar için bir yol sağlamayabilir. Bununla birlikte, belli bir seviyedeki eğitim programlarındaki bazı katılımcıların aynı seviyedeki veya daha üst seviyedeki programları daha önceden başarıyla tamamlamış olabilecekleri görülebilir.

Genellikle, eğitim programları katılımcılarının genel bilgisine, becerilerine ve gerekli kapasitelerine bağlı olarak geniş kategorilerin (seviyeler olarak isimlendirilir) sıralı bir serisi içerisine hem ulusal olarak, hem de uluslararası olarak gruplandırılabilir (eğer, katılımcılar bu kategorilerdeki programları başarılı bir şekilde tamamlarlarsa). Bu kategoriler, az kompleks öğrenme tecrübesinden daha kompleks öğrenme tecrübelerine eğitim ilerlemesinin geniş adımları ile eğitimin daha yüksek seviyelerine tekabül eden daha kompleks programlar ile eğitimin daha üst seviyelerine denk gelen becerileri temsil ederler.

İdeal olarak, eğitim programlarının seviyeye göre sınıflandırmanın yalnızca eğitimsel içeriği temel alması gerekir. Fakat ülkeler arasında ve hatta çoğu zaman bir ülke içinde eğitim programlarının içeriklerini tutarlı bir şekilde doğrudan karşılaştırmak ve değerlendirmek açıkça mümkün değildir. Birçok durumda, aynı seviyedeki belli bir eğitim programı veya diğer bir seviyedeki diğer bir programın içeriğiyle anlam belirsizliği olmaksızın belirlenmesi zorlaşmaktadır. Bu tür önyargıları desteklemek için ihtiyaç duyulan uluslararası müfredat ve içerik standartları, mevcut değildir.

Bu zorluğu yenmek için, ISCED belli bir eğitim programının hangi eğitim seviyesinde sınıflandırılması gerektiğini gösteren bir ‘yardımcı’ kriter olduğunu varsaymaktadır. ISCED 97’de, birkaç ana ve yardımcı ölçüt (tipik giriş niteliği, minimum giriş yaşı, öğreten kadronun niteliği vs.) programların sınıflandırılmasını kolaylaştırmak amacıyla oluşturulmuştur. Bunlar, programların içeriği için yardımcı olarak hizmet ederler. Bu kriterlerin her birini daha tamamlayıcı olacak şekilde kullanmak önemlidir.

ISCED 97’deki temel sınıflama birimi, eğitim programıdır. Eğitim programları, “önceden belirlenmiş bir hedefi veya eğitim görevlerinin belli bir kümesini başarmak için organize edilmiş, eğitim faaliyetlerinin eğitim içeriği temeline dayalı bir sıra veya dizi” olarak tanımlanmaktadır (ISCED,1997, 2).

Tablo 1. ISCED 97 Eğitim Seviyeleri

ISCED 97 KATEGORİLERİ	ISCED 97 KATEGORİLERİ ADLARI	YAŞ GRUBU/SINIF
0	Okul öncesi eğitim	9 aydan-3 yaş 3-5 yaş 5-6 yaş
1	İlköğretim Temel eğitimin birinci aşaması	1.sınıf 2.sınıf 3.sınıf 4.sınıf 5.sınıf
2	Ortaöğretimin alt seviyesi Temel eğitimin ikinci aşaması	6.sınıf 7.sınıf 8.sınıf 9.sınıf
3	Üst Ortaöğretim	10.sınıf 11.sınıf 12.sınıf 13.sınıf
4	Lisans eğitimi	2,3,4,5,6 yıl
5	Bilim sanatta öğretimin birinci kademesi	Master
6	Bilim sanatta öğretimin ikinci kademesi	Doktora

Kaynak: (Zengin ve Topsakal, 2008: 113-114)

Seviye 0 - Okul öncesi eğitim;

Seviye 1 - Temel eğitimin ilk aşaması;

Seviye 2 - Temel eğitimin ikinci aşaması;

Seviye 3 - İleri ortaöğretim;

Seviye 4 - Ortaöğretim sonrası üniversite derecesinde olmayan eğitim;

Seviye 5 - Yükseköğretimin ilk aşaması (bir ileri derecede araştırma niteliğine doğrudan ulaştırmayan eğitim); ve

Seviye 6 - Yükseköğretimin ikinci aşaması (bir ileri derecede araştırma niteliği kazandıran eğitim) (TUIK,1999:3).

Tablo 2. Eğitim Seviyelerine Genel Bakış

Program seviyesinin nasıl belirleneceği		Seviye adı	Kod	Tamamlayıcı boyutlar
İçerikler için kriterler				
Temel kriterler	Yardımcı kriterler			
Programın eğitsel özellikleri Okul veya merkez bazlı Minimum ve maksimum yaş sınırları	Personelin niteliği	Okul öncesi eğitim	0	-
Okuma, yazma ve matematiğe ait sistematik çıracılık döneminin başlangıcı	Ulusal olarak düzenlenen temel kurumlar veya programlara giriş Zorunlu eğitimin başlaması	İlköğretim Temel eğitimin birinci aşaması	1	-
Konu sunumu Temel becerilerin kazandırılması ve hayat boyu öğrenimin tesisi	6 yıllık ilköğretimden sonra giriş İlköğretimin başlangıcından itibaren 9 yıllık dönemin sonu Zorunlu eğitimin sonu Birkaç öğretmenin kendi uzmanlık alanlarındaki sınıfları idare etmesi	Ortaöğretimin alt seviyesi Temel eğitimin ikinci aşaması	2	Sonraki eğitim veya hedefin türü İntibak programı
Tipik giriş En az giriş gerekleri		Ortaöğretim	3	Sonraki eğitim veya hedefin türü İntibak programı ISCED seviye 3'ün başlangıcından itibaren kümülatif süre
Giriş gerekleri, İçerik, Yaş, Süre		Ortaöğretim sonrası üçüncü olmayan eğitim	4	Sonraki eğitim veya hedefin türü İntibak programı ISCED seviye 3'ün başlangıcından itibaren kümülatif süre
En az giriş gerekleri Alınan sertifika tipi, Süre		Üçüncü eğitimin birinci aşaması (doğrudan ileri araştırma niteliği gerekmeyen) (lisans eğitimi)	5	Program türleri Üçüncü derecede kümülatif teorik süre Ulusal derece ve nitelik yapısı
Araştırma odaklı içerik, Bilimsel araştırma veya tez sunulması	Fakülte yüksek lisans öğrenimi ve araştırma görevi (Lisans sonrası eğitim)	Üçüncü derece eğitimin ikinci aşaması (Lisans sonrası eğitim)	6	-

Kaynak: USES-1997 EL KİTABI (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması) UNESCO İstatistik Enstitüsü, Çeviri (1. Baskı Haziran 1999)

Tablo 2’de verilen eğitim kategorileri seviyeleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

1.4.1. ISCED Seviye 0- Okul öncesi eğitim

Öğretim organizasyonunun ilk başlangıcı olarak tanımlanmış Seviye 0 programları (Okul öncesi eğitim), çok küçük çocukların okul ve çevreye girişleri için dizayn edilmiş, ev ve okul arasındaki atmosferi sağlayan bir köprüdür. Bu programların tamamlanması, çocukların Seviye 1 eğitimlerine (ilköğretime) devam etmesini sağlar.

Okul öncesi eğitimin başlangıç ve bitişinin tanımı, okul öncesi eğitim ile çocuk bakımı veya okul öncesi eğitim ile ilköğretim arasındaki sınır aşağıdaki kriterlerle belirlenir.

Ana kriterleri; Programın eğitsel özellikleri, okul veya merkez bazlı, minimum yaştaki çocuklarla ilgilenmek; ve çocukların üst yaş sınırlarını belirlemektir.

Alt kriterler; Personel nitelikleridir.

Bir programın okul öncesi eğitim olarak düşünülebilmesi için, okul temelli veya merkez temelli olması gerekir. Bu terimler, ilköğretim okulu, okul öncesi eğitim kurumları ve anaokulları gibi ortamlardaki faaliyetleri, ev içinde veya aile ortamında verilen hizmetlerden ayırt etmek için kullanılmıştır.

Böyle programlar en az 3 yaşındaki çocuklar için planlanır. Programlar boyunca bu yaş seçilir, normalde ISCED’teki eğitim kriterleri genç çocuklara tahsis edilmemiştir.

Üst yaş sınırı, ilköğretime giriş için gerekli yaş durumuna bağlıdır

Uygun olduğu yerlerde, eğitici personel için pedagojik niteliklerin gerekliliği, tüm bu ülkelerde bir eğitim programı için iyi bir yardımcı kriter olabilir. Bu kriter sadece, böyle bir gereksinimin olduğu yerlerde kullanılır. Bu kriter, özellik gerektirmeyen veya paramedikal çocuk bakımından okul öncesi eğitimi ayırmak için kullanılır.

Özel eğitime ihtiyaç olan çocuklar için organize edilmiş eğitimleri kapsamaktadır. Bu eğitim, eğitim merkezlerinde veya özel okullarda veya hasta hanelerde sağlanmış olabilir. Bu durumda üst yaş sınırı belirlenmeyebilir. Hariç olanlar; Yetişkinlerin eğitimi (TUIK,1999:11).

1.4.2. ISCED Seviye 1- Temel eğitimin ilk aşaması

Bu seviyedeki programlar öğrencilere okuma yazma, matematik konusunda başlangıç seviyesinde eğitim ve bunun yanında tarih, coğrafya, doğa bilimler, sosyal bilimler, sanat ve müzik gibi diğer konularda temel bir anlayış sağlamak üzere tasarlanmıştır. Kimi durumlarda buna din eğitimi de dâhil edilmektedir. Giderek artan sayıda ülkede, temel eğitim hem ilköğretim eğitimini (ISCED Seviye1) hem de ortaöğretim eğitimini (ISCED Seviye2) kapsayacak biçimde algılanmaktadır.

İlköğretim öncesi eğitim genel olarak ilköğretim eğitimine başlamada bir ön koşul değildir. Çoğunlukla ilköğretim öncesi eğitimde temel bazı okumaya ilişkin ve rakamsal beceriler kazandırılrsa da sistematik bir öğrenim programı sadece Seviye 1’de başlar.

Bu seviyedeki eğitsel programların ana özellikleri şunlardır:

Eğitim İçeriği: Okuma, yazma ve matematikte temel öğrenim bu seviyede başlar ve tarih, coğrafya, fen (bazen çevre çalışmaları olarak da adlandırılır) gibi konular da müfredatta yer alır. İlköğretim eğitim programı normal olarak çocukları temel okumaya ilişkin ve rakamsal becerilerle donatmayı ve fiziki, sosyal çevrelerine ait temel bilgileri alıp bunları günlük yaşamlarında kullanma yeteneğini geliştirmeyi amaçlar. El becerilerini, doğru davranış ve tavırları geliştirmeyi hedefleyen faaliyetler, fiziksel zindelik ve sağlık için oyun ve spor faaliyetleri ayrıca bu program dâhilinde yer almaktadır.

Giriş Yaşı: Başlangıç yaşı genel olarak 5-7 arasındadır. Bir çok ülkede zorunlu ilköğretim eğitimine başlangıç 5’in altında olduğu durumlarda (örneğin; 4, 4.5), seviye 1’e dahil edilip edilmemesine karar verilirken diğer kriterler de uygulanmalıdır.

Pek çok gelişmekte olan ülkede, doğru yaşta temel eğitime başlamamış olan veya okuldan ayrılmış ve öğrenimine bir ya da daha fazla yıl aradan sonra devam etmek isteyen çocuk ve gençler için “resmi olmayan” eğitim veya alternatif eğitim programları bulunmaktadır.

Program Süresi: İlköğretim eğitiminin süresi ülkeden ülkeye ve sıklıkla aynı ülke içinde bölgeler ve alt sistemler arasında farklılık göstermektedir. Ancak en tipik olarak görülen süre 6 yıldır. Kimi ülkelerde daha kısa ya da daha uzun süreli programlara da

rastlanmaktadır. 5 ila 7 yıl arasındaki ilköğretim eğitim programları en yaygın olanıdır ve normal olarak seviye 1'e dahil edilmelidir.

Temel eğitimin 8 yıl ya da daha fazla olduğu ilköğretim ve üst ilköğretim olarak iki aşamaya ayrıldığı ülkelerde, program suni olarak ilk 6 yılı ilköğretim seviyesine denk düşecek şekilde ikiye bölünebilir. Bu şekilde suni bir bölünmenin temel çekincesi bir yandan öğrencilerin Seviye 1'e dahil edilmesi kolayken diğer taraftan bu seviyedeki öğretmenler, harcamalar ve mezun sayılarına ilişkin veri toplamak ve rapor etmek zor olacaktır. Bu nedenle tanımlanan ilköğretim seviyesinin normal alt ortaöğretim müfredatının önemli bir kısmını oluşturmadığını akılda tutarak, ilköğretim seviyesini (seviye 1) alt ortaöğretim seviyesinden (seviye 2) ayıran mevcut geçiş noktalarına bağlı kalınması tavsiye olunur. Eğer önemli bir kısmını oluşturuyorsa, o zaman yukarıda tavsiye edilen suni ayırım, seviye1'deki programın tanımlanmasına yardımcı olmalıdır.

Mümkün olduğunca, Seviye 1'i oluşturan yıllar ve dereceler hakkında karar verme, diğer başka ülkelerdeki benzer 6 yıllık Seviye 1 programlarıyla karşılaştırmalar yaparak müfredat veya kapsanan içerik temelinde yapılması gerekir. Ancak, bu karşılaştırmaları özellikle dil ve çevre, doğa bilimleri (çalışmaları) bağlamında yapmak zorken, örneğin; matematik için kolay olabilecektir.

5 yıldan az süren ilköğretim eğitimi durumunda, programın tam olarak seviye 1'i kapsayıp kapsamadığı konusunda dikkatli bir değerlendirme gereklidir. Eğer gerekirse, ulusal sistemde bir sonraki daha üst seviyenin ilk 1 ya da 2 yılı, seviye 1'i tanımlamak için buna eklenebilir.

İlköğretim eğitiminin ülkenin bir bölümünde diğerine farklılık gösterdiği (Örneğin; Hindistan gibi farklı bölgeleri olan ülkelerde) durumlarda, tercihen ulusal olarak ilköğretim eğitimi süresi olarak kabul edilen süre seviye1'deki programların sınıflandırılmasında temel oluşturmalıdır. Normal olarak bir ülkede veriyi uluslararası olarak rapor etmede seviye 1 için sadece tek bir süre kabul edilmelidir.

Öğretmen Nitelikleri: İlköğretim öğretmenleri, resmi olarak ISCED 97'de belirtilmemiş olsa da normal olarak ilköğretim sınıflarını eğitmek için ulusal olarak belirlenmiş nitelikleri taşımak zorundadırlar. Çoğunlukla ilköğretim seviyesinde tüm konuları öğreten tek bir öğretmen bulunur, ancak bu bütün durumlarda böyle değildir.

Yeterli sayıda nitelikli öğretmenin bulunmadığı bazı gelişmekte olan ülkelerde, tam olarak ehil olmayan ya da ancak bazı hizmet içi eğitimler temelinde gerekli niteliklere sahip olduğu kabul edilen öğretmenler ilköğretim sınıflarına eğitim vermektedir.

Özel eğitim ihtiyaçları; Özürlü çocuklar için özel eğitim ihtiyaçları programı şayet içerikleri genel olarak olağan seviye 1 programlarıyla karşılaştırılabiliyorsa, seviye 1 dahilinde kabul edilir.

Yetişkinlerin temel eğitimi; Yetişkinler için okuma, yazma, rakamlar ve diğer temel beceriler normal olarak seviye 1 dahilinde kabul edilmelidir. Geniş oranda okur yazar olmayan yetişkine sahip olan pek çok ülkede kısa süreli çeşitli programlar sunulmaktadır. Bu tür programlar normal olarak seviye 1'e ait olacaktır. Ancak bu programların katılımcıları her ne kadar seviye 1'de kabul edilse de bu programları tamamlayanlar şayet katılımları seviye 1'dekilere denkse bunlarla birlikte kabul edilebilir.

Aynı şekilde bazı ülkelerde doğru yaşta okula gidemeyen çocuklar için sağlanan resmi olmayan eğitim, ancak içeriği Seviye 1'le aynıysa, Seviye 1 dahilinde kabul edilebilir.

Bu programlarla ilgili akılda tutulması gereken bir nokta, bunların seviye 1'de kategorize edilebilseler de bunların kaydedilmesi ve diğer veriler, istenirse, ilköğretime ilişkin olanlardan ayrı rapor edilebilir.

Örnekler;

Seviye 1 programları çoğunlukla ilköğretim okullarında ya da temel veya denk sınıflara sahip diğer türlü kurumlarda sunulur. Örnekler şunlardır:

- Pek çok ülkedeki ilköğretim okullarında verilen eğitim programları (Fransa ve Fransızca konuşan ülkeler)
- Temel eğitimin ilk döngüsü (Mali gibi ülkeler)
- Ortaöğretim veya diğer ilköğretim sonrası kurumlardaki ilköğretim sınıflarına ait programlar
- 1.sınıftan 6.sınıfa kadar olan, ilköğretim ve ortaöğretim eğitiminin bir süreklilik gösterdiği ülkelerdeki programlar ve ilköğretim eğitiminin 8 yıl olduğu ülkeler. Örneğin; Kenya, Sudan, Brezilya.

- İlköğretim eğitimiyle hemen aynı seviyede olan “resmi olmayan” ve yetişkin eğitimi programları (Hindistan ve Bangladeş gibi ülkelerde).

1.4.3. ISCED Seviye 2 - Temel Eğitimin İkinci Aşaması

Bu aşamadaki eğitim içeriği, ISCED Seviye 1'de başlatılan temel eğitimin sağlanmasına yönelik olarak tasarlanmıştır. Ülkelerin tamamında olmasa bile çoğunda, eğitimin amacı sistematik olarak daha ileri eğitim fırsatlarını artırmayı isteyen ülkelerde yaşam boyu öğrenimin artırılmasını ve insan gelişimini sağlamaktır. Bu seviye programlarda genellikle birden fazla sayıda oryantasyon yapısı kullanılmakta, konusunda çok daha uzman öğretmenler ve bu uzmanlık alanlarında genellikle çok sayıda öğretmenler tarafından dersler yürütülmektedir. Bu seviyede temel becerilerin tüm uygulaması görülmektedir. Bu seviye eğitimin son aşamasında var olan zorunlu temel eğitim ile genellikle uyumlu olmaktadır.

Bu seviye tanımlamaları, aşağıda verilen ölçütler ile ilgilidir:

Ana Kriterler; Seviye 1'den konu başlangıcı sunumu için çok daha nitelikli öğretmenler kullanılmaktadır ve temel yeteneklere yönelik tüm uygulamalar ve esaslar yaşam boyu öğrenme amaçlıdır.

Alt Kriterler; İlköğretim eğitiminde 6 yıldan sonra giriş, İlköğretim eğitime başlangıçtan bu yana okuldaki 9 yılın ardından, bu seviyenin sonudur.

Zorunlu eğitimin var olduğu ülkelerde bu seviyenin sonu genellikle zorunlu eğitim sonu ile uygun ve uyumlu olmaktadır ve genellikle bu seviye başlangıcı, kendi uzmanlık alanlarında değişik öğretmenler tarafından sınıflarda yürütülmektedir.

Bu seviyeyi tanımlayabilmek için iki tamamlayıcı boyuta gereksinim vardır:

- Takip edilen veya gidilen eğitim tipi ve
- Program oryantasyonu

ISCED Seviye 2 programları belirtilen programlardan gidilenlere göre alt sınıflara ayrılabilir, aşağıda verilen ayrımlara göre sonuçlanmaktadır.

- ISCED 2A: sonuç olarak üçüncü eğitime götüren bir sırada seviye 3'e direkt giriş için tasarlanmış programlar, örneğin; ISCED 3A veya 3B'ye giriş;
- ISCED 2B: Seviye 3C'ye direkt geçiş için tasarlanmış programlar;
- ISCED 2C: Bu seviye sonunda (bazen "dönemsel" programlarda kapsamaktadır) temel olarak işgücü piyasasına direkt geçiş için tasarlanmış programlar.

Bu ikinci tamamlayıcı boyut, bu programları üç kategoriye ayırmaktadır:

Eğitim esas olarak katılımcıların tek bir konuyu ya da konu gruplarını derinlemesine anlamasını sağlamak üzere tasarlanmıştır, özellikle gerekli olmamakla birlikte aynı zamanda ileri (ek) eğitim ya da daha yüksek seviye eğitim için katılımcıların görüşleri ile birlikte program tasarlanabilmektedir. Bu programların başarılı bir şekilde tamamlanması, katılımcılara iş piyasası ile ilgili nitelikleri sağlayabilir ya da sağlamayabilir. Bu programlar, tipik olarak okul bazlıdır. Genel bir konuya oryantasyonlu ve belirli bir konuya özel olarak odaklanmamış programların, bu kategori içerisinde sınıflandırılması gerekir.

Mesleki ya da Teknik Eğitim Öncesi; temel olarak katılımcılara iş dünyasını tanıtmak ve mesleki ya da teknik eğitim programlarına giriş için hazırlamak amacıyla tasarlanmıştır. Bu tür programların başarı ile tamamlanması işgücü piyasası ile ilgili mesleki ve teknik konularda yeterliliği işaret etmemektedir. Bu tür programlar meslek öncesi ve teknik öncesi eğitim olarak kabul edilmektedir, en azından mesleki veya teknik konuların içerik olarak %25'ini bu eğitim programları verebilmektedir. Buradaki minimum gereksinim, mesleki ve teknik konuların diğer pek çoklarından sadece biri olmamasını garanti altına almasıdır.

Mesleki ve Teknik Eğitim; esas olarak katılımcılara istihdam için “özel meslek ya da sanat” veya “meslek ve sanat” sınıflarında pratik yetenekler kazandırmak, mesleği öğretmek ve gereklerini kavratmak amaçlı tasarlanmıştır. Bu tür eğitim programlarının başarı ile tamamlanması işgücü piyasasında yeterlik ve nitelik ile ilgili konularda ülkedeki bu alanda yetkili otoriteler (Eğitim Bakanlığı, İşveren Sendikaları vb.) tarafından da onaylanmaktadır.

Bu kategorideki programlar, iki tipe ayrılabilir:

- Temel olarak kuramsal oryantasyonlu olanlar ve

- Temel olarak uygulamalı oryantasyonlu olanlar.

Bu üç kategori Seviye 3 ve 4 için de aynı zamanda kullanılmaktadır.

Tablo 3. Seviye 2’de İki Tamamlayıcı Boyutun Kullanımı

Ardışık takip edilen veya gidilen eğitim tipi ↓ Program oryantasyonu	ISCED Seviye 2 programları		
	ISCED Seviye 3'e geçiş veren programlar		Seviye 3'e geçiş vermeyen programlar: ISCED 2C programları, sadece direkt olarak işgücü piyasasına giriş için hazırlanmıştır
	ISCED 2A; 3A veya 3B'ye geçiş veren programlar	ISCED 2B; 3C programına geçiş veren program	
Genel			
Meslek öncesi veya teknik öncesi			
Mesleki veya teknik			

Kaynak: USES-1997 EL KİTABI (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması)UNESCO İstatistik Enstitüsü ,Çeviri (1. Baskı Haziran 1999)

Bu kapsama dahil olanlar:

İlköğretimin temel eğitimin bir parçası olarak tanımlandığı ülkelerde, temel eğitimin ikinci aşaması, Seviye 2’de kapsanmalıdır. Eğer temel eğitim resmi olarak aşamalara bölünmemiş ise, altıncı yıldan sonraki yıllar Seviye 2 olarak sınıflandırılmalıdır.

Bu seviyede verilen eğitim içeriğine benzer biçimde tüm yetişkin eğitimi ve özel eğitim programlarını içermektedir, bu program yetişkinlere ileri öğrenme için gerekli temel yetenekleri vermektedir.

1.4.4. ISCED Seviye 3- İleri Ortaöğretim

Pek çok ülkede, programlar ortaöğretimin ikinci veya son aşamasında Seviye 3’te sınıflandırılabilir. Bu programlar tipik olarak temel eğitimin sonunda veya zorunlu eğitim olan ülkelerde bu eğitimin sonunda başlar. Bu Seviye, Seviye 2 ile karşılaştırıldığında daha çok uzmanlaşma vardır ve genellikle öğretmenler daha nitelikli olup konularında daha uzmandırlar. Bu seviyede genellikle farklı yöntem ve tipteki programlar bulunmaktadır. Genel konuşulduğunda, Seviye 3 eğitiminin bitirilmesi

yükseköğretim programlarına girebilmek için gerekmektedir. Bu seviyede genellikle teknik ve mesleki eğitim işgücü piyasasındaki ustalık gerektiren teknisyenlik işlerini sağlar.

Seviye 3'e yerleştirilebilen eğitim programlarının temel özellikleri aşağıdaki gibidir.

1. **Giriş Şartı** – Seviye 1'in başlangıcından itibaren tam zamanlı 9 yıllık eğitim (veya dengi), temel giriş koşulu olmakla birlikte, genel olarak öğrencilerin Seviye 3'e girebilmesi için ulusal eğitim sistemindeki ortaöğretimin ilk kısmını (Seviye 2) tamamlamış olmaları gerekir. Giriş yaşı genellikle 15 veya 16'dır.
2. **Program Süresi** – Bu seviyedeki programlar ülkeden ülkeye önemli ölçüde değişiklik göstermektedir. Süre aralığı genel olarak 2 ile 5 yıl arasında değişmektedir. Normal olarak süre ilk ve ortaokul (alt ortaöğretim) dönemlerinin uzunluğuna bağlıdır. İlk ve orta okul dönemi ne kadar uzun olursa Seviye 3 programlarının süresi o kadar kısa olur. Seviye 3 tamamlandığında, öğrenciler genel olarak 17-19 yaşlarında olurlar.
3. **Programların Eğilimleri** – Bu seviyede genellikle program tiplerinde farklılıklar bulunmaktadır. Öğrenciler konu ve kursları kendi ilgi alanlarına ve yeteneklerine göre veya yükseköğretim seviyesinde elde etmek istedikleri nitelik tiplerine göre veya girmek istedikleri iş piyasasına göre seçebilirler.
4. **Modüler ve Diğer Program Tipleri** – Çoğunlukla bu seviyede uzaktan eğitime ilişkin modüler programlar ve kurslar bulunmaktadır. Bu modüler program ve kurslar iş piyasasına veya yüksek eğitime katılma imkanı sağlayacak nitelikleri kazandırır. Böylesi programlar genel olarak esnekliğe sahiptir ve öğrencilere istedikleri kursun periyodunu uzatma imkanı tanır. Önemli olan öğrencilerin program sonunda kazanacakları niteliklerin Seviye 3'teki düzenli programlarla karşılaştırılabilir olmasıdır.
5. **Program Sonunda Kazanılan Nitelik** - Bu seviyedeki programlar genel olarak öğrencileri programın dönem sonunda alacakları ulusal olarak tanınan (kabul gören) sınavı almaları esasına dayalı olan okul bitirme sertifikasını verirler. Tipik olarak bu Seviye 1'den itibaren 12-13 yıllık okul döneminden sonradır. Bu nitelik normal olarak ISCED 5A ve 5B'ye ilişkin yükseköğretim programına kabul için gereklidir,

verilen program varılacak nokta değildir. Bununla birlikte, bu seviyedeki bazı programlar kendilerine 1-2 yıl devam edildikten sonra ISCED Seviye 4'e ilişkin daha fazla eğitim alınmasına yol açar, yani, Seviye 3'teki eğitimi tamamlamadan önce. Bu gibi durumlarda, tamamlanmamış Seviye 3, ISCED Seviye 4 programının kendini yönlendiren bir parçası olarak ele alınabilir. Açıkça, böylesi Seviye 3 programlarındaki öğrenciler Seviye 3 mezunları arasında kapsamayabilecekti.

Programların Seviye 3'te doğal alt kategoriler ayrıntısında sınıflanması için üç tamamlayıcı unsur açıkça belirtilmiştir. Bunlar (1) takip eden eğitim veya hedef tipleri, (2) Program oryantasyonu ve (3) Seviye 3'ün başlangıcından itibaren tam zamana denk kümülatif teorik süre.

Tablo 4. Seviye 3'te Üç Tamamlayıcı Boyutun Kullanımı

Ardışık takip edilen veya gidilen eğitim tipi → ↓ Program oryantasyonu	ISCED Seviye 3 programları					
	ISCED Seviye 5'e geçiş veren programlar		Seviye 5'e Geçişe İzin Vermeyen Programlar			
	ISCED 3A programları; 5A'ya geçiş veren programlar	ISCED 3B; 5B programına geçiş veren program	ISCED 3C programları işgücü piyasasında Seviye 3 ya da 4 programlarına geçiş vermektedir			
			<= 6 ay	6 ay < <=1 yıl	1 yıl < <= 2 yıl	> 2 yıl
Genel						
Meslek öncesi veya teknik öncesi						
Mesleki veya teknik						

Kaynak: USES-1997 EL KİTABI (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması) UNESCO İstatistik Enstitüsü, Çeviri (1. Baskı, Haziran 1999)

Seviye 3'teki programlar yükseköğretim tiplerine göre veya programı tamamladıktan sonra mevcut olabilecek diğer alternatiflere göre aşağıdaki üç alt gruba ayrılır.

ISCED 3A – Program doğrudan ileri beceri gerektiren veya ileri araştırma mesleklerini edinmeyi sağlayan yükseköğretim tipi olan ISCED 5A'ya erişim sağlamak üzere tasarlanmıştır.

ISCED 3B – Program, yükseköğretim seviyesindeki, iş piyasasına yönelik programlar için tahsis edilen *ISCED 5B*'ye erişim sağlamak üzere tasarlanmıştır.

ISCED 3C – Program doğrudan iş piyasasına veya *ISCED* Seviye 4 programlarına girmek veya diğer *ISCED* Seviye 3 programlarına katılmak için tasarlanmıştır.

Vurgulanması gereken önemli bir nokta, bir şeye 'erişim sağlayan' program fikri öğrencilerin onu tercih etmek zorunda olduğu veya yasal olarak onu hak ettiği anlamına gelmediğidir. Onun anlamı yalnızca müfredat programı ve program tasarımının öğrencileri erişim için hazırlamalarıdır. Gerçek uygulamada, öğrenciler programın onlar için hazırladıklarının yerine başka şeyler seçebilirler. Programlar, çoğu öğrenci programı bitirdikten sonra gerçekte ne yaptığı esastan çok program tasarımı (amaçlar ve müfredat programı) esasına göre *ISCED 3A, 3B, 3C* altında sınıflandırılmalıdır.

Program oryantasyonuna göre Seviye 3'ün alt kategorileri tam olarak *ISCED* Seviye 2'de olduğu gibi tanımlanmalıdır:

1. *Genel eğitim;*
2. *Ön mesleki veya ön teknik eğitim; ve*
3. *Mesleki veya teknik eğitim.*

Bir program bu kategorilerden birinde yer almak üzere sınıflama amacıyla değerlendirileceği zaman Seviye 2 için bahsedilen kriterler kullanılmalıdır. Bununla birlikte, Seviye 3'te program oryantasyonu gözetilerek aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- (1) Bir mesleki/teknik eğitim programı bazı genel elemanlara veya ön mesleki eğitime sahip olabilir, fakat eğer öğrencileri özel bir meslek için hazırlama koşulunu gerçekleştiriyorsa bu program mesleki/teknik eğitim olarak kabul edilmelidir.
- (2) Eğer, bir ülkede, *ISCED 3A*'daki genel ortaöğretim programı iki aşamaya bölünüyorsa ve bir *ISCED 3A* veya *3C* programı *ISCED 3A*'nın birinci aşaması tamamlandıktan sonra başlıyorsa, o zaman onun süresi *ISCED 3A*'nın ilk aşamasında önceki yıllar kapsamamalıdır. Ayrıca, onun program oryantasyonunu veya tipini belirlemek için ilk aşamadan önceki içerik dikkate alınmamalıdır.

Örneğin, bir ülkede Seviye 3'te ilk iki yıldan sonra geçiş noktası olan 4 yıllık ortaöğretim programı varsa ve Seviye 3'te bu geçiş noktasını geçenler için bir eğitim programı tasarlanmışsa, o zaman bu teknik eğitimin içerik ve süresi yalnızca onun oryantasyon programı veya süresini belirlemek ve verileri raporlamak için yönlendirme faktörü olarak ele alınmalıdır.

Programın kümülatif teorik süresine göre Seviye 3C'nin alt kategorileri; ISCED Seviye 3C için, programın süresi, bu programın sınıflandırılmasında bir diğer önemli unsur haline gelmektedir. Mesleki/teknik eğitim programlarının süresi genellikle 6 aydan az ve 2 yıl veya üstü gibi bir aralıkta farklılık göstermektedir. Tam zamanlı (full-time) dengi olarak süre, Seviye 3'ün başlangıcından itibaren hesaplanmalıdır. Kısmi zamanlı (part-time) eğitim programı veya uzaktan eğitimin biri için süre, onu tam zaman (full-time) denginde tamamlamak için gereken zaman ifadesiyle gösterilmelidir. Süre için önerilen alt kategoriler:

- Çok kısa - 6 ay veya daha az
- Kısa – 6 aydan fazla fakat 1 yıldan az veya 1 yıla eşit
- Orta- 1 yıldan fazla fakat 2 yıldan az veya 2 yıla eşit
- Uzun – 2 yıldan fazla

Beklenen odur ki ISCED 3C (3A veya 3B değil) programları program oryantasyona ilave olarak süreye göre de sınıflanabilir. Örneğin, 15 aylık mesleki eğitim süresi olan belli bir program bir kategoride yer alacak şekilde sınıflanacak olsaydı yer alacağı sınıf: ISCED 3C, Mesleki/teknik, orta süreli olacaktı.

Takip eden eğitim veya hedef, program oryantasyonu ve süre türüne göre Seviye 3 programlarının sınıflandırılması; Seviye 3'ün bütün eğitim programları, Seviye 2 gibi, aşağıda belirtilen kategorilerde sınıflandırılmalıdır:

1. *ISCED 3A – Genel eğitim (General education);*
2. *ISCED 3A – Ön mesleki / ön teknik eğitim (Pre-vocational / pre-technical education);*
3. *ISCED 3A – Mesleki / teknik eğitim (Vocational / technical education);*

4. *ISCED 3B - Mesleki / teknik eğitim (Vocational / technical education);*
5. *ISCED 3B - Ön mesleki / ön teknik eğitim (Pre-vocational / pre-technical education);*
6. *ISCED 3B - Mesleki / teknik eğitim (Vocational / technical education);*
7. *ISCED 3C - Ön mesleki / ön teknik eğitim (Pre-vocational / pre-technical education); ve*
8. *ISCED 3C - Mesleki / teknik eğitim (Vocational / technical education).*

Son iki durumda (7 ve 8 de) süre alt kategorileri (Çok kısa, Kısa, Orta, Uzun) de gösterilmelidir. Yukarıda bahsedilen kategorilerdeki programların sınıflamasına ilişkin koşullara göre, daha önce Seviye 2'deki benzer kategoriler için yapılan uyarılar burada da uygulanabilir. Pek çok ülkede öne çıkan kategoriler “ISCED 3A – Genel eğitim” ve “ISCED 3C – Mesleki/teknik eğitim” kategorileri olacaktır. Diğer kategorilerdeki programların çok yaygın olması beklenmemektedir. Bununla birlikte, Seviye 3'teki her bir programın doğru kategoride yer alması için bu programlar amaçlar, içerik ve programı yönlendirecek hedefler açısından çok dikkatli bir şekilde incelenmelidir.

Yetişkin eğitimi; Eğer bu seviyede yetişkinler için eğitim programları varsa kapsanmalıdır. Onların ISCED 3'e yerleştirmedeki temel kriterler diğer düzenli Seviye 3 programlarının dengi olacaktır. Bu seviyede pek çok ülkede uzaktan eğitim veya uyum programları bulunmaktadır. Bunlar elde edilecek sertifika veya nitelik esasına göre kapsanmalıdır. Giriş yaşı ve program süresi gibi diğer kriterler uygulanmamalıdır.

Seviye 2'de bu seviyenin telafi kurslarını almasına rağmen Seviye 2'de yeterlilik belgesi alamamış olanlar için iyileştirici mahiyette olan programlar olabilir. Bu programlar esas itibarıyla Seviye 2 programlarıyla aynı seviyede olup bunlar Seviye 3 programları arasında yer almamalıdır.

Bir verilen eğitim programının Seviye 3'e ait olup olmadığı ve yer alması gereken alt kategorilerin belirlenmesi hususunda program hakkında aşağıdaki sorular sorulabilir:

- Program, kendisine giriş yeterliliği olarak Seviye 2'deki daha alt ortaöğretimin tamamlanmış olmasını gerektirmekte midir?

- Eğer alt ve üst ortaöğretim seviyeleri arasında çok açık olmayan sınır varsa ortaöğretimin hangi sınıfları veya yılları Seviye 3'te yer alacak? (Genelde, ilköğretimden itibaren 9 yıldan sonraki sınıflar Seviye 3'ü oluşturmaktadır.)
- Programın başarıyla tamamlanması ISCED'in yükseköğretimi 5A veya 5B'ye giriş için istenmekte midir?
- Program, esas itibariyle öğrencileri ISCED 5A veya 5B ye erişim için hazırlamakta yoksa öğrencileri iş piyasasına girmek için mi hazırlamaktadır?
- Programın içeriği veya müfredatı onun kapsamını Genel eğitim altında ve eğer değilse program oryantasyonunu belirlemek için verilen kriterlere ilişkin esaslara dayalı olarak ön-mesleki/ön-teknik eğitim altında düzenlemekte midir?
- Programın amacı veya kapsamı onu tamamen mesleki veya teknik eğitim programı olduğunu belirtir mi?
- Eğer program ISCED 3C tipine ait ise program süresinin gerçek ve tam zaman karşılığı nedir?
- Program süresine ilişkin hangi kategoride yer almalıdır?

ISCED 3A – Genel eğitim

- Genel Eğitim Sertifikası (General Certificate of Education – GCE) veren ikinci dereceden eğitimin ikinci aşamasının programları İngiltere'de İleri (Advanced) veya A seviyesi veya Zambia, Uganda ve Singapur gibi diğer ülkelere karşılık gelen programlar;
- Fransa'da *Baccalauréat'a* veya Fransızca konuşan ülkelerde eşdeğer bir nitelik kazandıran *Enseignement de second cycle général* programları
- İspanya'da *Bachillerato* ortaöğretimi bitirme sertifikası veya Arjantin, Venezüela ve El Salvador gibi İspanyolca konuşulan diğer ülkelerde karşılık gelen yeterlilik belgesi;
- Endonezya'da SMA sertifikası veren 3 yıllık ileri orta eğitim, ve diğer ülkelerde 3 yıllık programlara benzer ortaöğretimi bitirme sertifikası verenler;

- Amerika ve Kanada’da alt ve ileri ortaöğretim seviyelerinin arasındaki sınır açık olarak ortaöğretim sonuna kadar 10 sınıf.

ISCED 3C – Mesleki/Teknik

- Teknik veya mesleki ortaöğretim kurumlarında 2 ile 4 yıl arasında değişen programlar öğrencileri mühendislik veya diğer teknik/mesleki alanlarda özel işler için hazırlar. Örneğin, Fransa’da BEP veya CAP sertifikası veren *Enseignement de second cycle professionnel du second degré* program; Uganda’da Teknik Enstitüde (Technical Institutes) 0 seviyesinden sonra belli alanlarda 2 yıllık teknik eğitim programı; Hindistan’da Politekniklerde 10. sınıftan sonra 3 yıl süreli mühendislik veya diğer teknik eğitimler;
- Avustralya ’ da Stream 3100 (yeteneklerine göre gruplandırılmış öğrenci grupları) kursları gibi belirli mesleklere yönelik teknik kurslar;
- Katılımcıları belli teknik seviyedeki işler için hazırlayan ISCED seviye 3’te yer alan sanayilerdeki çıraklık kursları.

ISCED 3A ve 3B de yer alan ön mesleki/ ön teknik veya mesleki/teknik tipteki programlar ülkeye özeldir; Bu tür programlara ilişkin örnekler çok yardımcı olmayacaktır. Gerçekte bu tür programların amaçları ve içeriği bunları her hangi bir alt kategoriye yerleştirmeden önce çok iyi irdelenmelidir. Mesleki veya teknik programlar yükseköğretim seviyesindeki daha ayrıntılı eğitim alınmasını ve hem de iş piyasasında imkân sağlayabilir. Bu programlar ISCED 3A – Mesleki/Teknik sınıfında yer alacaktır. Buna örnek olarak İngiltere’deki İleri (advance) seviyede Genel Ulusal Mesleki Yeterlilik (The General National Vocational Qualification – GNVQ) verilebilir.

1.4.5. ISCED Seviye 4 - Ortaöğretim Sonrası Üniversite Derecesinde Olmayan Eğitim

Bu seviye, uluslararası bir görüşten ortaya çıkan ortaöğretim sonrası ve yükseköğretim arasındaki bir sınırdaki olan programları yakalamak amacıyla ISCED 1997’ye konulmuş yeni bir seviyedir. Bu programların bazıları, bir ulusal yapıda ya ortaöğretim üstü (lise) ya da ortaöğretim sonrasının bir parçası da olabilir.

ISCED 97'ye göre, Seviye 4'ün programları, değer olarak Seviye 3'den daha ileri olmayan içeriğinden dolayı yükseköğretim programları olarak düşünülemezler. Bunlar, ya kısa dönemli mesleki programlar ya da Seviye 5'e girme hakkını elde edebilmek için ihtiyaç duyulan derslerden yoksun olan Seviye 3'deki bir müfredatı takip etmiş öğrencileri Seviye 5'e giriş için hazırlamak amacıyla tasarlanmış programlardır.

ISCED Seviye 4 programlarının temel özellikleri aşağıdadır.

1. **Giriş Şartı** – Genel ifadeyle, Seviye 3'ün tamamlanması, Seviye 4 programları için giriş şartıdır. Bununla birlikte, bir Seviye 3 programının parçası üzerine kurulu olan Seviye 4'deki bir program (örneğin, bir Seviye 3 programının ilk iki yılı üzerine kurulu dört yıllık bir program), giriş için ön zorunluluk olarak Seviye 3'ün tamamlanmasını gerektirmez.
2. **Program içeriği** – Bu seviyedeki bir programın içeriği, bir Seviye 3 programından daha fazla ileri olmamasına karşın genelde daha fazla uzmanlaşmış veya daha fazla detaylandırılmıştır. Bu içerik, katılımcıların bilgisini artırmayı amaçlamaktadır ve karşılık gelen Seviye 3 programlarından daha kompleks uygulamalara sahiptir. Kurumsal ortamın, seviye ile hiç bir ilgisi yoktur. Böyle bir programı sunan bir kurum, hem bir ortaöğretim kurumu hem de yükseköğretim kurumu olabilir.
3. **Giriş yaşı** – Seviye 4 programlarının öğrencileri, Seviye 3 programlarının öğrencilerinden daha yaşlıdırlar. Katılımcıların yaşları, normal olarak 18-20 aralığındadır. Bununla birlikte, daha yaşlı katılımcılar da, özellikle Seviye 3 eğitimini tamamladıktan sonra eğitimlerine ara vermiş olanlar çalışmalarına devam etmek istedikleri zaman bu programlara katılabilirler.
4. **Program süresi** – Bu seviyedeki, bir programın süresi, tam günlük 6 aydan 2 yıla kadar sürmektedir. Bu, özel bir programın Seviye 4'e ait olup olmadığına karar vermek için kullanılan önemli bir kriterdir. Bu seviyedeki bazı programlar, bir Seviye 3 programının ilk 1 veya 2 yılı üzerine kurulmuşsa, Seviye 3'ün başlangıcından itibaren hesaplanan kümülatif süre, 3 yıl veya 4 yıl ya da 4 yıldan daha fazla olabilir.

Tamamlayıcı boyutlar, ISCED Seviye 4 programlarının farklı alt kategorilere sınıflanması için belirlenmiştir. Seviye 3'deki gibi, bunlar, (1) Sonraki eğitim veya

gidilecek yer (2) Program oryantasyonu ve (3) Seviye 3'ün başlangıcından itibaren tüm günlük kümülatif teorik süre.

Takip eden eğitim veya hedef türüne göre Seviye 4'ün alt kategorileri

Seviye 4 programları, Seviye 5 programına girişi sağlayıp ya da sağlamadığına göre iki alt kategoriye bölünmektedir:

ISCED 4A - Yükseköğretime (*ISCED 5A* veya *5B*) giriş için öğrencileri hazırlamak amacıyla tasarlanmış programlar.

ISCED 4B – Yükseköğretime (*ISCED 5A* veya *5B*) girişi sağlamayan, fakat, iş piyasasına direk giriş için tasarlanmış olan programlar.

Program oryantasyonuna göre Seviye 4'ün alt kategorileri

Seviye 4'ün programları, *ISCED* seviyeleri 2 ve 3'ün programları ile benzer şekilde tam olarak program oryantasyonu bazında 3 alt kategoriye bölünmüştür. Sınıflama için tanımlar ve kriterler, *ISCED 97*'nin 56-59 paragrafları arasında ifade edilenlerle tamamen aynıdır. Program türleri aşağıdadır:

1. Genel eğitim
2. Meslek öncesi veya teknik öncesi eğitim
3. Mesleki veya teknik eğitim.

Tablo 5. Seviye 4'de Üç Tamamlayıcı Boyut İle Çalışılması

Ardışık takip edilen veya gidilen eğitim tipi → ↓ Program oryantasyonu	ISCED Seviye 4 programları							
	ISCED Seviye 5'e geçiş veren programlar				Seviye 5'e Geçişe İzin Vermeyen Programlar			
	ISCED 4A Programları				ISCED 4B Programları			
	≤ 2 yıl	2 yıl < ≤ 3 yıl	3 yıl < ≤ 4 yıl	> 4 yıl	≤ 2 yıl	2 yıl < ≤ 3 yıl	3 yıl < ≤ 4 yıl	> 4 yıl
Genel								
Meslek öncesi veya teknik öncesi								
Mesleki veya teknik								

Kaynak: USES-1997 EL KİTABI (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması)UNESCO İstatistik Enstitüsü ,Çeviri (1. Baskı Haziran 1999)

Kümülatif süre ISCED 3 başlangıcından itibaren düşünülmektedir.

Programın kümülatif teorik süresine göre Seviye 4'ün alt kategorileri

Bu programlar, süreye göre farklı alt kategorilere bölünmüşlerdir. Buradaki süre programın kendi süresi değil, Seviye 3'ün başlangıcından itibaren geçen kümülatif teorik süredir. ISCED 97'ye göre Seviye 4 için önerilen alt kategoriler, aşağıdadır:

- Çok kısa - 2 yıl ya da daha az
- Kısa – 2 yıldan daha fazla, fakat 3 yıl ya da 3 yıldan az
- Orta – 3 yıldan fazla fakat, 4 yıl ya da 4 yıldan az
- Uzun – 4 yıldan fazla

Takip eden eğitim, hedef, program oryantasyonu ve programın kümülatif teorik süresinin türüne göre Seviye 4 programlarının Sınıflanması

Yukarıdaki tamamlayıcı boyutlar bazında, Seviye 4'deki programlar aşağıdaki kategoriler içinde sınıflandırılması gerekir:

1. *ISCED 4A - Genel eğitim;*
2. *ISCED 4A – Meslek öncesi / teknik öncesi eğitim;*
3. *ISCED 4A - Mesleki / teknik eğitim;*
4. *ISCED 4B – Genel eğitim;*
5. *ISCED 4B - Meslek öncesi / teknik öncesi eğitim;*
6. *ISCED 4B - Mesleki / teknik eğitim;*

Her bir durumda bu programlar, Seviye 3'ün başlangıcından itibaren hesaplanan programın süresine göre daha ileri dört alt kategoriye (Çok kısa, Kısa, Orta, Uzun) bölünebilir. ISCED Seviye 2 ve ISCED Seviye 3 için daha önce ortaya konduğu şekilde Seviye 4'ün belirli bir programını yukarıdaki programlardan birine yerleştirmek için benzer kriterlerin uygulanması gerekir.

Seviye 4'deki yetişkin eğitim programları

Bu seviyedeki yetişkin eğitim programları, bir çok ülkede mevcuttur. Bu programlar, mesleki yaşamda bireylerin becerilerini geliştirmek amacıyla kısa eğitim kurslarını kapsamaktadır. Bu tür kurslar, hizmet içi eğitimlerinin bir parçası olarak iş üzerinde işçilere sağlanmaktadır. Özel acenteler, pazar için uzmanlaşmış becerilere sahip işçi sağlamak amacıyla, bilgisayar yazılım uygulamaları, yabancı dil öğretimi gibi alanlarda ticari bir amaçla kısa süreli eğitim kursları sunarlar.

Seviye 4, yeni bir seviye olduğundan dolayı, Seviye 3 ve Seviye 5'in sınırları arasında olan mevcut eğitim programlarının dikkatlice incelenmesi gerekecektir. Bir tanesi, bu iki seviyedeki programların tanımlanması için ortada olan çeşitli kriterler bazında bunların Seviye 3 veya Seviye 5'e ait olma ihtimalini hariç tutmak zorunda olacaktır. Seviye 4'e uygun olduğu görülen herhangi bir program için aşağıdaki sorular, gerçekten bir Seviye 4 programı olup olmadığına karar vermek için sorulması gerekir. Cevap evet ise, bu kategoriye yerleştirilmesi gerekir:

- Bu program, giriş için bir ön şart olarak Seviye 3'ün tamamlanmasını gerektiriyor mu? Evet ise, Seviye 5'e yerleştirilmeyi hak ediyor mu?
- Seviye 3'ün tamamlanması, bir Seviye 3 programı parçasının üzerine kurulmuş olan bu programa giriş için bir gereklilik değil mi?
- Bu, öğrencilerin yükseköğretim seviyesindeki bir programa girmelerine imkan veren bir köprü kursu mudur?
- Devam süresi kısa, içeriğinden dolayı bir Seviye 5 programı olması düşünülemeyen bir Seviye 3 niteliğine sahip mesleki veya teknik eğitim programı mıdır?
- ISCED 4A türünde (yükseköğretime geçiş sağlamak için tasarlanmış) bir program mı yoksa yükseköğretime geçiş sağlamayan fakat öğrencileri direk geçiş için iş piyasasına hazırlayan ISCED 4B türünde bir program mıdır?
- Amaçları ve içeriği bazında, bu üç program oryantasyonu kategorilerinden (Genel, Meslek öncesi/teknik öncesi, Mesleki/Teknik) birine yerleştirilmesi uygun olur mu?

- Bu programın devam süresi nedir? Tamamlamak için ne kadar ay ya da yıl (Seviye için başlangıcından itibaren) gereklidir?

Örnekler

ISCED 4A - Genel eğitim

- Yükseköğretime giriş sağlamak için tasarlanmış hazırlık kursları, Fransa'daki *enseignement pré-universitaire* gibi;
- Ortaöğretime tekrar girmek ve/veya yükseköğretime (üniversite eğitimi) giriş için gerekli nitelikleri kazanmak amacıyla bir mesleki veya teknik eğitim niteliği almayı sağlayan kurslar (örneğin; Çek Cumhuriyeti'ndeki ilave kurslar, Almanya'daki akşam liseleri ve bazı diğer ülkelerdeki benzer amaçlı bağlantı kursları);
- Eğitim dilindeki beceri gibi, giriş için bazı esas ön şartlardan yoksun olanlar için yüksek (üniversite) eğitime giriş sağlamak amacıyla tasarlanmış kısa zamanlı kurslar.

ISCED 4B – Mesleki/teknik eğitim

- Bazı mesleklerde ileri sertifikaların kazanılmasını sağlayan kurslar gibi 2 yıl veya daha az süreli Ortaöğretim sonrası (lise sonrası) Ticari veya Meslek Kursları (örneğin, sıhhi tesisat, laboratuvar teknolojisi vb. alanlardaki İleri sertifikaların kazanılmasını sağlayan Avustralya' daki Eğilim 3300 kursları gibi);
- Bilgisayar yazılım uygulamalarında piyasaya yönelik becerilerin sağlanması için düzenlenmiş kısa süreli bilgisayar kursları;
- İş piyasasına direk giriş için ortaöğretim mezunu kişilere beceri kazandırmak amacıyla düzenlenen kısa süreli meslek kursları;
- Profesyonel mesleklerde çalışan kişilere kendi işleriyle ilgili becerilerini geliştirmek için verilen hizmet içi kurslar;

- Genellikle bir sanayi veya organizasyonel oluşumda işe yönelik Seviye 3 mezunu kişilerin iş ile ilgili becerilerini geliştirmek amacıyla düzenlenmiş çıraklık kursları;
- Minimum ortaöğretim mezunu kişiler için sanat, spor ve hobileri ile ilgili becerileri konusunda düzenlenen kısa süreli kurslar, (bunlar iş piyasasına yönelik olmasa bile).

ISCED 4'ün diğer alt kategorilerine uyacak olan programlara örnekleri bulmak kolay değildir. Her bir ülke, ISCED 4A ya da 4B'ye ait olan bir programın, (programın içeriği bazında) genel bir eğitim programı mı yoksa meslek öncesi/ teknik öncesi türünde ya da tam bir meslek / teknik türünde genel bir eğitim programını olup olmadığına karar vermek zorunda olacaktır.

1.4.6. ISCED Seviye 5- Yükseköğretimin İlk Aşaması

Bu seviyedeki eğitim programları, ISCED 3 ve 4'te olanlardan daha ileridir. Bu programlar, üniversite, kolej ve benzer yükseköğretim kurumlarında verilir. Bu seviyedeki eğitim programları çok çeşitlidir ve ayrıca verilme şekilleri de çok çeşitlilik gösterir. Örneğin; birçoğu öğrencilerin tam devamlılığını gerektirirken, bazıları da işle ders çalışmayı birleştirme olanağı sağlayarak part-time devamlılığı gerektirir. Açık üniversiteler veya diğer benzer yazışmalı kuruluşlar tarafından verilen eşdeğer programlar, son yıllarda yaygınlaşmıştır. Diğer yandan ise, bu durum için Seviye 5'teki üniversitelerin ve diğer benzer kuruluşların tüm eğitim programlarına da mutlak surette gerekte yoktur.

ISCED Seviye 5 programlarının ana özellikleri, aşağıda yer almaktadır:

1. **Giriş şartı** – ISCED 3A veya 3B veya ISCED 4A'ya ait bir programın başarılı olarak tamamlanması, bir Seviye 5 programı için asgari giriş koşuludur .
2. **Program süresi** – Bu seviyedeki programların, Seviye 5'in başlangıcından itibaren en az 2 yıllık bir kümülatif teorik süresi olması gerekir. Bir Seviye 5 programının gerçek süresi, oldukça değişkendir ve uzmanlaşma konusuna ve kazandıracığı niteliğe bağlı olarak 2 ila 10 yıl arasında herhangi bir süre olabilir.

3. **Sonunda kazanılan nitelikler** – Seviye 5'teki programlar, bir ileri derecede araştırma niteliğine doğrudan ulaştırmaz (bu ISCED Seviye 6 niteliğinde gerçekleşir), fakat bir araştırma parçası şeklinde olabilen ya da olmayan diğer derece veya diplomalara ulaştırır. Birçok ülkede, Seviye 5'teki bazı programlar, birinci üniversite derecesine (lisans derecesi veya eşdeğer bir dereceye) ulaştırır, ve diğerlerinde ise bir ikinci daha ileri dereceye (Yüksek Lisans veya eşdeğer bir dereceye) ulaştırır. Bunların her ikisi de, Seviye 5'te sınıflandırılır. Bazı ülkelerde ise, yalnızca uzun süreli bir program vardır ve bu da diğer ülkelerdeki Lisans ve Yüksek Lisans dereceli programların birleşimine eşdeğer bir dereceye ulaştırır.

ISCED Seviye 5 programlarının tamamlayıcı üç boyutu: (1) Hedef tipi, (2) Programın kümülatif teorik süresi ve (3) Ulusal derece ve nitelik yapısındaki konumu.

Hedef türüne göre Seviye 5 programlarının alt kategorileri

Seviye 5'teki programlar, yalnızca iki alt kategori şeklinde bölünmüştür:

ISCED 5A – Geniş oranda teoriye dayalı / araştırma hazırlığı veya yüksek becerili koşulları olan mesleklere giriş hakkı sağlayan programlar

ISCED 5B – Uygulamalı / Teknik / Mesleki olarak belirgin programlar.

ISCED 5A programlarının bazı önemli özellikleri:

- Programın asgari kümülatif teori süresi (yükseköğretim seviyesinde), eğer bir tam zamanlı program ise 3 yıldır, eğer tam zamanlı bir program değil ise eşdeğeri 3 yıldır. Fakat, bir tam zamanlı programın tipik süresi, en az 4 yıldır. ISCED dokümanına göre, eğer süre 3 yıl ise, okullaşma yaşının en azından 13 yılı geçmesi bir ek ölçüt olarak uygulanması gerekir. Fakat, birkaç ülkede okullaşmanın yalnızca 12 yılından sonra 3 yıl süreli bir 'ilk derece' programı vardır; bu seviye için gerekli olan diğer ölçüt tam olarak sağlandığında, bunların ISCED 5A'da sınıflandırılması gerekir.
- Kredi toplama esasına dayalı olarak derecelerin verildiği sistemler için, bu programlar karşılaştırılabilir zaman miktarı ve yoğunluğu (toplam saat ve içeriğin akademik seviyesi açısından) olan kriterleri uygulayarak karar verilmesi gerekir.

- Öğretim becerisinin, doktora derecesi ve araştırma yayınları liyakati gibi ileri araştırma güven belgeleri vardır.
- Bu program, bir araştırma projesinin veya tezinin tamamlanmasını gerektirebilir.
- Bu programın seviyesi, bir ileri araştırma programı veya hukuk, tıp, mühendislik ve mimarlık gibi mesleklere giriş için öğrencileri uygun hale getirmek içindir.

ISCED 5B programları hakkında aşağıdaki noktalara dikkat edilecektir:

- Bu programlar, ISCED 5A programları ile karşılaştırıldığında tipik olarak daha kısa sürelidir ve bazı teorik temelleri de kapsayabilir olsalar da uygulamalı / teknik / mesleki olarak özel yapıdadırlar.
- Bu programın süresi, en az 2 yıl tam zamana eşdeğerdir, fakat genelde 3 yıldan daha fazla değildir. Eğer, bu derece kredi toplama ile elde ediliyorsa, bir karşılaştırılabilir zaman ve yoğunluk, ISCED 5A programlarındaki durumda olduğu gibi gerekli olacaktır.

Programın kümülatif teorik süresine göre Seviye 5'in alt kategorileri

ISCED 5A ve 5B'nin programları, Seviye 5'in başlangıcından hesaplanarak, bu programın süresine göre farklı kategoriler içerisinde sınıflandırılabilir. Tam zamanlı olmayan programlar için, süre tam zamanlı programa eşdeğerini tamamlamak için gerekli olan zaman bakımından düşünülmelidir. Süre için önerilen kategoriler:

ISCED 5A için

- 3 yıl veya daha fazla, fakat 4 yıldan daha az
- 4 yıl veya daha fazla, fakat 5 yıldan daha az
- 5 yıl veya daha fazla, fakat 6 yıldan daha az ve
- 6 yıl veya daha fazla.

ISCED 5B için

- 2 yıl veya daha fazla, fakat 3 yıldan daha az

- 3 yıl veya daha fazla, fakat 4 yıldan daha az
- 4 yıl veya daha fazla, fakat 5 yıldan daha az ve
- 5 yıl veya daha fazla, fakat 6 yıldan daha az.

Süreye göre Seviye 5 programlarının sınıflandırılmasında, aşağıdaki noktalara dikkat edilebilir:

- Eğer bir program diğer bir yükseköğretim seviyesindeki programın tamamlanmasını giriş için ön koşul olarak gerektiriyorsa, bu programın kümülatif süresi buradaki her iki programın toplam süresidir.
- Bir part-time çalışma esasına dayalı olarak veya tam zamanlı devam zorunluluğu olmayan diğer programlar vasıtasıyla kazanılan dereceler ve nitelikler için, süre benzer niteliklere götüren bir tam zamanlı programdaki gibidir.
- Bir kısa süreli program (örneğin; ISCED 5A durumunda 3 yıldan kısa süre, ISCED 5B durumunda 2 yıldan kısa süre), eğer uzun süreli bir Seviye 5 programının bir parçası veya ilk aşaması ise, bir Seviye 5 programı olarak düşünülebilir; fakat, bu programın birinci bölümünü veya aşamasını tamamlayan öğrenciler, bir Seviye 5 programının mezunları şeklinde sayılmayacaklardır.
- Eğer bir ülkede yükseköğretime başlayan öğrencilere bir ileri araştırma derecesi içinde doğrudan kaydolunmalarına izin veriliyorsa, bu programın ileri araştırma derecesine adanmış bölümü ISCED Seviye 6'sına ve ilk hazırlık yılları da Seviye 5'e tahsis edilecektir.

Ulusal derece ve nitelik yapısına göre Seviye 5'in alt kategorileri

Bu boyut, Seviye 5'e özgüdür. Ulusal derece nitelik yapısındaki konumuna göre, yükseköğretim programlarının çapraz sınıflamasını sağlamaktadır. Bu konular, birçok ülkede birinci aşamanın sonunda bir lisans derecesini, ikinci aşamanın sonunda bir yüksek lisans derecesini kazandırma şeklinde olan, üçüncü derece eğitimin geçiş noktalarıdır. Fakat, Almanya gibi bazı ülkelerde diğer ülkelerdeki bir yüksek lisans derecesine eşdeğer olduğu düşünülebilecek yükseköğretim sonrası 4 veya 5 yıllık bir derece vardır.

Bir birinci dereceyi veya ister bir ikinci dereceyi kazandırması açısından programları sınıflandırmanın önemi, birçok iş açılışlarının gerçekte yükseköğretim sisteminin birinci derecesinden sonra mümkün olmaktadır, dereceyi kazandıran programın süresine ise bakılmamaktadır. Örneğin; birçok ülkede çok sayıda mesleğe ulaşmak için 3-4 yıllık sürede bir lisans derecesi sağlanırken, Almanya ve Avusturya’da bu tür iş fırsatları için 5 yıllık bir tam zamanlı öğrenim gördükten sonra ilk derece elde edilir.

Belli bir program ister bir birinci dereceye, ister bir ikinci dereceye veya daha ileri bir dereceye ya da bir araştırma derecesine ulaştırırsın, ulusal sistem içerisindeki ödüllerin iç hiyerarşisine bağlıdır. Seviye 5’te sınıflandırılabilir ve Seviye 6’da sınıflandırılmaz bir araştırma derecesi, bazı ülkelerde bazen çok kapsamlı bir araştırmaya dayalı bir programın sonunda verilir. Bu derece, felsefe yüksek lisans derecesi (Master of Philosophy (M. Phil.)) olarak bilinir ve diğer yüksek lisans derecelerinden çok yüksek seviyesi vardır, fakat bir doktora araştırma derecesi ile de aynı seviyede değildir.

Hedef türü, program türü ve ulusal nitelik yapısına göre Seviye 5 programlarının sınıflandırılması

Tüm tamamlayıcı boyutları dikkate alarak, Seviye 5 programlarının aşağıdaki alt kategoriler içerisinde sınıflandırılması gerekir:

1. *ISCED 5A – Birinci derece, örneğin; Lisans derecesi*
2. *ISCED 5A – İkinci derece, örneğin; Yüksek Lisans derecesi*
3. *ISCED 5A –Araştırma derecesi, örneğin; Felsefe Yüksek Lisansı derecesi (M. Phil.)*
4. *ISCED 5B – İlk nitelik*
5. *ISCED 5B – İkinci nitelik.*

Her bir durumda, programların yukarıda önerildiği şekilde Seviye 5’in başlangıcından itibaren teorik kümülatif süreye göre bölümlendirilmesi gerekir.

Programların Seviye 5 ve alt kategorilerine yerleştirilmesine karar verme aşamasında sorulabilecek sorular

Üçüncül eğitime ait belli bir programın hangi kategoride olmasına karar verilirken sorulabilecek birkaç soru aşağıda yer almaktadır:

- Bu program, üst ortaöğretimin (lise) (ISCED 3A veya 3B) veya ISCED 4A ya da ISCED 5A'nın bazı derecelerinin tamamlanmasını, bir ön koşul olarak gerektirir mi?
- Bu program, Seviye 6'nın bir ileri araştırma programına veya yüksek seviye beceriler gerektiren mesleklere giriş için gerekli bir yüksek seviyeli uzmanlaşmayı sağlamayı hedeflemekte midir?
- Bu program, yükseköğretime ilişkin standartları düzenleyen ve oluşturan ulusal organlar tarafından yükseköğretim seviyesinde uygun bir nitelendirme olarak bir dereceye veya diplomayı kazandırır mı? Bu tür nitelikler, diğer ülkelerdeki çok bilinen üniversitelerle karşılaştırılabilir mi?
- Bu program, yükseköğretimin ulusal hiyerarşisi içinde gerçekte hangi seviyeye aittir?
- Programın süresi nedir? Eğer bir kısa program ise, bazı tam donanımlı yükseköğretim programının bir parçası veya aşaması olarak düşünülmesi mantıklı olabilir mi?
- Eğer programın bir araştırma parçası varsa, bir doktora programı derecesinden daha düşük bir derece midir?

ISCED 5A, Birinci derece

- Birçok ülkede lisans dereceleri, bir ISCED 3A, 3B veya 4A programının tamamlanmasını izleyen 3-5 yıllık tam zamanlı çalışmadır, örneğin:
  - Edebiyat ve Sanat Bilimleri Lisansı;
  - Fen Bilimleri Lisansı;
  - Eğitim Bilimleri Lisansı;
  - Ticari Bilimler Lisansı;
  - Mühendislik ve Teknoloji Bilimleri Lisansı;
  - Hukuk Lisansı;

- Tıp ve Cerrahi Bilimler Lisansı.

Not: Tıp, dişçilik, veterinerlik ve mimarlıkta ilk dereceyi kazandıran programlar, genellikle uzun sürelidir (5-7 yıl).

- Lisans derecesi programları, diğer yükseköğretim seviyesi niteliğine kabul için bir ön koşul olarak gereklidir. Örneğin; A.B.D.'de Tıptaki lisans derecesine kabul için fen bilimleri lisansı derecesi bir ön koşuldur ve Hindistan'daki eğitim bilimleri lisansı ve hukuk lisansı dereceleri için edebiyat ve sanat bilimleri lisansı veya fen bilimleri lisansı derecesi gerekli giriş şartıdır.
- Bir 'Birinci derece' programının ara aşaması, örneğin; bir yardımcı derece, A.B.D.'deki 2 yıllık tam zamanlı çalışması olan kolejler gibi programlarla kazanılmaktadır. Fakat, programdaki kayıtlarda bu tür bir durum varsa, program ISCED 5A'da sayılacaktır, fakat yardımcı dereceyi elde eden mezunlar sayılmayacaktır .
- Lisansa götüren programlar, Fransa'da ve Fransızca konuşan bazı ülkelerde iki yıllık çalışmalı bir birinci dönemin tamamlanmasından sonra bir diplomayı kazandırır, bunu izleyen bir ileri seviyeli bir ikinci bir yıllık dönem sonunda olur.
- İspanya'da *Diplomatura universitaria* (Diploma, diğer ülkelerde *Diplome*).
- Almanya'da ve benzer sistemi olan diğer ülkelerde *Diplome or Magister* niteliği.
- İspanyolca konuşan bazı ülkelerde *Licenciado arquitecto* veya *ingeniero* ve benzer nitelik olarak *Bacharelado* or *Licenciatura*.

ISCED 5A, ikinci veya daha ileri derece

- Lisans derecesinin kazanılmasını takiben 1 veya 2 yıllık tam zamanlı çalışmadan sonra yüksek lisans derecesini kazandıran programlar, örneğin:
  - Edebiyat ve Sanat Bilimleri Yüksek Lisansı;
  - Fen Bilimleri Yüksek Lisansı;
  - Mühendislik ve Teknoloji Bilimleri Yüksek Lisansı;

- İş İdaresi Yüksek Lisansı;
  - Kütüphanecilik Yüksek Lisansı;
  - Eğitim Bilimleri Yüksek Lisansı;
  - Hukuk Yüksek Lisansı.
- Tıp, Mühendislik ve Mimarlık gibi mesleki alanlardaki “uzman” dereceleri veya lisans sonrası nitelermelere götüren programlar için, bir birinci derecenin tamamlanması asgari giriş şartıdır. Bu programların bazı araştırma bileşenleri olabilir, seviyesi veya türü Seviye 6'nın şartlarını karşılamaz.
  - Diğer ülkelerdeki yüksek lisans derecesine eşdeğer olan nitelikleri kazandıran programlar, örneğin; Fransa'daki ve diğer Fransızca konuşan ülkelerdeki *Maitrise* gibi.
  - Kamu İdaresi, Şehir Planlama, Bilgisayar Bilimleri, Kamu Sağlığı ve Tıp ile ilgili özel bir alanda uzmanlaşma ile ilgili 1-2 yıllık süreli lisans sonrası sertifika veya diploma kursları.

ISCED 5A, Araştırma

- Felsefe Yüksek Lisansı programları (M. Phil.), bazı ülkelerde geniş bir araştırma bileşeni vardır, fakat; bu bir doktora derecesinde değildir ve çoğu zaman doktora seviyesinde araştırma şeklinde bir işlevi vardır.
- Tıp ve Mühendislik ile ilgili bazı branşlar gibi mesleki alanlardaki Programlar, oldukça geniş araştırmaya dayanmaktadır.
- Avustralya, Yeni Zelanda ve Birleşik Krallık gibi bazı ülkelerdeki yüksek lisans derecelerine dayanan araştırma.

ISCED 5B, Birinci nitelik

- Yükseköğretim seviyesindeki 2 yıllık ve 3 yıldan az mesleki kurslar, örneğin:
  - Meksika'daki teknoloji üniversitelerindeki mesleki yardımcı derece programları

- Avustralya'daki 3400 tane yardımcı profesyonel meslekler/teknisyenlere yönelik ilk mesleki kurs
- Fransa'da teknoloji alanında, *Diplôme Universitaire de Technologie (DUT)* kazandıran 2-yıllık programlar.
- Uzun süreli mesleki programlar, örneğin:
  - Kanada'daki kariyer merkezli, mesleki ve teknoloji programları;
  - Almanya'daki 2-4 yıllık süreli ileri mesleki programlardan *Fachhochschulen*;
  - Yeni Zelanda'daki 3 yıllık mesleki diploma programları ;
  - Hindistan'daki bazı üniversitelerdeki, Turizm ve Otel işletmeciliği gibi mesleki konulardaki derece programları.

ISCED 5B, İkinci nitelik

- Yükseköğretim derecelerinin mesleki veya teknik programları, örneğin:
  - Birleşik Krallık 'taki yüksekokul ulusal sertifikası veya diploması;
  - Avustralya'daki Bilişim Teknolojileri gibi bazı alanlardaki Stream 3600- mesleki veya profesyonellik kursları ve diğer ileri diplomalar.

1.4.7. ISCED Seviye 6 – Yükseköğretimin İkinci Aşaması

Bu seviye, doktora derecesi gibi bir ileri derecede araştırma niteliği kazandıran yükseköğretim programları için ayrılmıştır. İleri çalışma ve orijinal araştırma gerektiren bu programlar, ayrıca çalışma kursu gerektirebilir. Temel özellikleri;

1. **Giriş şartı** – Bu program için giriş şartı, tipik olarak ISCED 5A programının tamamlanmasıdır (genellikle ISCED 5A'daki ikinci derece veya araştırma derecesi).
2. **Bitirme şartı** – Bu program, orijinal araştırma ürünü olan ve bilgiye önemli bir katkıda bulunan bir tezin ya da yayınlanabilir kalitedeki bir makalenin sunumunu gerektirir. Ayrıca, bu program, programın bir esas parçası olarak bazı çalışma kurslarını da gerektirebilir. Bu tez, bir ileri araştırma derecesinin ödülü olarak uygun olup olmadığını onaylayan uzmanlar tarafından değerlendirilir.

3. **Mezunların gidecekleri yerler** – Seviye 6 programlarını başarıyla tamamlayanlar, araştırmacı istihdam eden devlet, sanayi ve diğer organizasyonlardaki araştırma görevleri de dahil, üniversitelerdeki ve ISCED 5A programlarını veren diğer kurumlardaki fakülte kadroları için uygundur.

Seviye 5 ile ilgili olarak bu kısımda daha önce belirtildiği gibi, Seviye 5’in başlangıcındaki bir ileri araştırma derecesine direkt olarak kayıt olan öğrencilerin olduğu programlar olabilir. Böyle durumlarda, ileri araştırma verilen programın sadece bu parçası, bir Seviye 6 programı olarak düşünülmesi gerekir; programın geriye kalan kısmı ise Seviye 5’e tahsis edilmesi gerekir. Fransa’daki *Diplme d’tudes approfondies (DEA)* gibi doktora çalışması için bir temel ön şart olan “ara” ileri derecede araştırma niteliği kazandıran programlar, kayıta bakılırsa Seviye 6 altına dahil edilebilir, fakat bu ara derece, bir Seviye 6 niteliği olarak düşünülemez. Bununla birlikte, böyle bir program bir Seviye 6 programının önemli bir parçası değilse, bu programın bir ISCED 5A programı olarak düşünülmesi gerekir.

İlk ileri araştırma derecesi kazandıran programlar

- Doktorluk payesi (Ph. D.), ABD ve diğer bir çok ülkede yüksek lisans derecesinden sonra 3-5 yıllık araştırma ve çalışma kursu gerektirir. Bazı durumlarda, bu program, tamamıyla araştırma çalışmasına dayalıdır.
- Doktora derecesi, Fransa’da 3 yıllık ders çalışmasından (DEA kazandıran 1 yıllık çalışma kursu ve daha ileri 2 yıllık araştırma çalışması) sonra verilir.(2)

BÖLÜM 2: TÜRKİYE' DE MESLEKİ EĞİTİM

Türk eğitim sisteminde mesleki eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde sürdürülmektedir. Türkiye'de mesleki eğitim, orta öğretim kademesinde yer almakta, meslek yüksekokulları seviyesinde devam etmektedir.

Mevcut yapı içinde; örgün mesleki ve teknik eğitim ile çıraklık ve yaygın eğitim kurumları, bu kurumlarda okutulan programlar, program sonucunda verilen belgeler ve belgeler arasındaki denkliğin esasları yasayla belirlenmiştir. Eğitim programlarıyla kazandırılan yeterlilikler, ulusal yeterlilik düzeyleri, bu yeterliliklerin güçlü yapıda oluşturulmuş ulusal bir otorite tarafından tanınması, belirli aralıklarla güncelleştirilmesi gibi hususları düzenleyen ulusal bir sistem kurulma çalışmaları devam etmektedir. Bu kapsamda 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu çıkartılmıştır. MYK teşkilatlanması devam etmektedir (Resmi Gazete, Sayı: 26312).

2.1. Türk Eğitim Sisteminin Yapısı

Türk eğitim sistemi, 2012 yılında yapılan değişiklik ile 4+4+4 sistemine geçmiştir. Daha önce uygulanan zorunlu 8 yıl uygulaması yerine bu sistem ile zorunlu 12 yıla geçilmiştir. Genel olarak bakıldığında eğitimde bütün bir sistem yerine yaş ve özelliklerine göre eğitim kademelere ayrılmıştır. Bu yeni sistem ile öğrencileri ikinci 4'lük sistemde seçmeli dersler ile öğrenciler kendi istedikleri dersleri seçebilme daha demokratik bir ortam oluşturulmaya çalışılmıştır.

Türk Eğitim Sistemi'nin bugünkü sorunu, yaptığını doğru şekilde yapamamak değil, *doğru olanı* yapmamaktır. Şimdiye kadar yapılanları yapmak, en iyi şekilde de yapılırsa, sorunu çözmeyecektir. Şimdiye kadar yapılanın bugün için doğru olup olmadığının sorgulanması ve 2000'li yılların doğrularının belirlenmesi gerekiyor. Sorun, eğitimde "bugünün doğrularını", dolayısıyla bugün yapılması gerekenleri bulmak ve gelecek için doğru vizyonu geliştirmektir.

Eğitim sistemi, ulusun tüm üyelerinin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak, eğitim haklarını gerçekleştirmek ve devletin eğitimden beklediği yararları sağlamak için devletçe kurulan ve ülke düzeyinde yayılan eğitim örgütleri ve okullar bütünüdür.

Eğitim hakkı, T.C Anayasası ile güvence altına alınmış; eğitimin tür ve kademelerini ve işleyişe dönük esasları düzenleyen mevzuatla Türk Eğitim Sistemi bugünkü yapısını kurmuştur.

Türk eğitim sistemi T.C. Anayasası, Eğitim ve ğretimi Düzenleyen Yasalar, Hükümet Programları, Kalkınma Planları, Milli Eğitim Őuraları dikkate alınarak düzenlenmektedir.

Millî Eğitimin genel amacı bütün bireyleri;

1. Atatürk İnkılp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlk, insan, manev ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı Şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hr ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlg, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisad, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini ağda uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Türk eğitim ve ğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek Şekilde düzenlenmiştir.

Eğitim sisteminin yönetsel üst yapısını Milli Eğitim Bakanlığı oluşturur. Bakanlığa bağlı taşra ve yurtdışı örgütleri ise icraya dönük hizmetleri görür.

2.1.1. Örgün Eğitim

Örgün eğitimle ilgili bazı tanımlamalar şunlardır;

-Belli bir yaş grubundaki bireylere, Milli Eğitimin amaçlarına uygun olarak hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir (www.meb.gov.tr).

-Örgün eğitim, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireyler için yapılan düzenli eğitimidir (www.meb.gov.tr)

- Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir (www.meb.gov.tr)

Yukarıdaki tanımlara bakıldığında örgün eğitimde bulunması gereken şartlar, belirli bir yaş grubunu kapsamaması, okul çatısı altında olması ve düzenli olması söylenebilir.

Türkiye'deki örgün eğitim zorunlu 4+4+4 sistemine ek olarak yüksek öğretim kademesini de kapsamaktadır. Bu kademeler şunlardır,

- Okul öncesi eğitim,
- 1. Kademe İlköğretim,
- 2. Kademe İlköğretim
- Ortaöğretim
- Yükseköğrenim Kurumlarından oluşmaktadır.

2.1.1.1. Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim amacı genel olarak, çocukları ilköğretime hazırlamak, zihinsel, bedensel ve duygusal gelişimini sağlayarak onların iyi birer yurttaş olmalarına katkıda bulunmaktır. Bu eğitim isteğe bağlı olup, ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini içermektedir. Bazı kaynaklarda ise okul öncesi eğitimin amacıyla ilgili şunlar söylenmektedir;

-Okul öncesi eğitimin amacı, milli eğitimin temel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, çocukların bedensel, zihin, duyu, gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını,

onların ilköğretime hazırlanmasını, şartları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme zemini temin edilmesini, Türkçenin güzel ve doğru konuşulmasını sağlamaktır (www.meb.gov.tr)

30 Eylül 2012 tarihi itibari ile okul öncesine başlama yaşı 37 - 66 ay arasındaki çocukların anaokulunda veya uygulama sınıflarında, 48 - 66 ay arasındaki çocukların ise anasınıflarında okul öncesi eğitim almaları sağlanacaktır.

2.1.1.2. İlköğretim

66 ayını dolduran çocukların ilkokula başlamaları gerekmektedir. 60-66 ay arası çocukların okula başlaması velinin isteğine bağlıdır. 4 yıllık süreyi kapsayan bu kademe 5-9 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar.

Zorunlu eğitim kademesi olan ilköğretimin amacı, toplumdaki "ortak vatandaş tipi" ni yetiştirmektir (www.meb.gov.tr)

İlköğretimin amacı, Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onu milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek; Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır (iys.inonu.edu.tr).

İlköğretim kademesi zorunlu eğitimin ilk aşamasıdır ve 4 yıl sürer. İkinci kademeye hazırlığı sağlar ve öğrencilere okuma-yazmayı öğretmeyi genel sosyal, fen bilimleri bilgisini verir. Bu kademededen sonra ortaokul kademesi gelmektedir.

2.1.1. 3.Ortaokul

Ortaokul kademesi 5, 6, 7 ve 8. Sınıfları kapsamakta olup, öğrencilerin daha özgür bir birey olarak sivil toplum ve demokratik devlet anlayışı gereğince eğitim süreçlerinde özgür ve karar değiştirme hakkına sahip olmalarına fırsat vermektedir.

Ortaokullar, program bütünlüğü korunarak, üst öğretim programlarının bütününe yönelik olarak fazla sayıda seçeneği barındırıp, lise öğrenim sürecinde yer alan programların tercih edilmesine fırsat verecek esneklikte tasarlanacaktır. Dünyada da temel dersler dışında bireylerin ilgi, istek ve yeteneklerine uygun seçmeli derslerden

oluşan seçimlik ders programları uygulanmaktadır. Ortaokulu bitiren öğrenciler zorunlu eğitimin son aşaması olan liseye yani ortaöğretime geçerler.

2.1.1.4.Ortaöğretim (Lise)

Lisede öğrenciler genel liseye de gidebilir veya yetenekleri doğrultusunda mesleki ve teknik okullara da gidebilirler. Anlaşılacağı gibi ortaöğretim bölümü genel, mesleki ve teknik eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Nüfusu az dağınık olan bölgelerde Milli eğitim uygun görür ise çok programlı liseler kurulabilir.

Ortaöğretimin amacı;

- Bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak, öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hem mesleğe hem de yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. Bu görevler yerine getirilirken öğrencilerin istekleri ve kabiliyetleri ile toplum ihtiyaçları arasında denge sağlanır (iys.inonu.edu.tr).

- Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgarî ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır. (www.meb.gov.tr)

Milli Eğitim Temel Kanununda orta öğretimin amaç ve görevleri, Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; “Bütün öğrencilere orta öğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak” ve “Öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamak” olarak belirtilmektedir.

Genel liseler daha çok yükseköğretime geçişi kolaylaştırmak amacını taşımaktadır. Anadolu liseleri, fen liseleri, sosyal bilimler liseleri bunlardan birkaçıdır. Mesleki ve teknik liseler ise daha çok işgücüne yönelik ara elaman yetiştirmeyi amaçlar fakat üniversitede kendi alanlarında yüksek eğitim yapma olanağı da sağlanmıştır.

Genel liseler öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan, ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştiren ve yükseköğretime hazırlayan kurumlardır (Enginer, 2006:25)

Mesleki ve teknik ortaöğretim liseleri ise ekonomimizin gereksinim duyduğu becerilerle donatılmış ara elamanı yetiştiren kurumlardır.

Genel ortaöğretim;

Genel ortaöğretim, ilköğretime dayalı, en az dört yıllık öğrenim veren genel öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Daha önce üç yıl olan ortaöğretim eğitim ve öğretim süresi, 2005-2006 öğretim yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere, kademeli olarak 4 yıla çıkarılmıştır. Yeni sistem ile zorunlu eğitime dâhil edilen ortaöğretim bölümü 9. Sınıflarda ortak okutulur.

Genel ortaöğretim okulları aşağıdaki listede yer alan yedi okul türünden oluşmaktadır. Bu okullar temelde uyguladıkları programlar yoluyla öğrencileri yükseköğretime hazırlayan okullardır. Ancak, sınıflarda bulunan öğrenci sayıları, öğretmen seçimi, giriş koşulları, yabancı dil ağırlığı vb. bakımlarından bazı farklılıklar göstermektedirler (www.meb.gov.tr).

2010-2011 öğretim yılından itibaren genel ortaöğretimde alan uygulaması kaldırılmış bunun yerine ders/program uygulamasına geçilmiştir. 9. sınıfta bütün öğrenciler aynı ortak zorunlu dersleri almaktadırlar. Öğrenciler ilgi ve başarı durumlarına göre ikinci yıldan itibaren farklı programlara yönlendirilmektedir.

Genel liseler, Türk Milli Eğitimin amaçları doğrultusunda öğrencileri ortaöğretim seviyesinde asgari genel kültüre sahip, toplumun sorunlarını tanıyan ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan insanlar olarak yetiştiren ve yükseköğretime öğrenci hazırlayan kurumlardır (www.meb.gov.tr).

Anadolu Liseleri, öğrencilerin ilgi, yetenek ve başarılarına göre yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını, yabancı dili, dünyadaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilecek düzeyde öğrenmelerini sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde resim ve müzik bölümleri bulunmaktadır. Bakanlığın uygun görmesi durumunda güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan başka bölümler de açılabilir. Bu okullara özel yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır.

Spor Liselerinde ayrıca belirlenmiş bölümler yoktur, tek program uygulanmaktadır. 9. sınıftaki dersler genel liselerle benzer biçimde genel eğitimle ilgili ortak ve seçmeli derslerden oluşmaktadır. Diğer sınıflara genel eğitimle ilgili derslerin yanında spor ve beden eğitimi bölümündeki dersler ağırlıklı olarak okutulmaktadır (www.meb.gov.tr).

Fen Liseleri,

- a) Zekâ düzeyleri ile fen ve matematik alanlarındaki yetenekleri yüksek olan öğrencileri, matematik ve fen bilimleri alanında yükseköğrenime hazırlamayı,
- b) Matematik ve fen bilimleri alanlarında gereksinim duyulan üstün nitelikli bilim adamlarının yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi,
- c) Öğrencileri araştırmaya yöneltmeyi, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile yeni buluşlara ilgi duyanların çalışacakları ortamı ve koşulları hazırlamayı,
- d) Yeni teknolojileri kullanabilen, yeni bilgiler üretebilen ve projeler hazırlayabilen bireyler yetiştirmeyi,
- e) Öğrencilerin bilimsel araştırma yapmalarına, bilimsel ve teknolojik gelişmeleri izlemelerine yardımcı olacak şekilde yabancı dilde iyi yetişmelerini sağlamayı amaçlar (www.fenliseleri.net).

Sosyal Bilimler Liseleri,

Sosyal bilimler liseleri, eğitim-öğretim süresi hazırlık sınıfı hariç 4 yıl olan yatılı ve karma okullardır. Bu okullarda öğrenci velilerinin istekleri doğrultusunda gündüzlü öğrenciler de öğrenim görebilirler. Sosyal bilimler liseleri, öncelikle okuldaki alanlarla ilgili yükseköğretim kurumlarının bulunduğu yerlerde açılır.

Amaçları ise şöyledir (www.sosyalbilimlerliseleri.com);

- a) Edebiyat ve Sosyal Bilimler alanlarında ihtiyaç duyulan üstün nitelikli bilim adamlarının yetiştirilmesine kaynaklık eder,
- b) Edebiyat ve sosyal bilimler alanlarındaki ilgi ve yetenekleri üst düzeyde olan öğrencileri bu alanlarda yükseköğretime hazırlar,
- c) Öğrencilerin bilimsel, kültürel ve teknolojik gelişmeleri izleyebilecek düzeyde Türkçe ve yabancı dil öğrenmelerini sağlar,
- d) Öğrencilerde geçmiş nesiller ile çağdaşları arasında ortak duyguların uyandırılmasını sağlar,
- e) Türk sanat ve kültür birikimini anlayıp yorumlayabilen, yeni bilgi ve projeler üretebilen bireyler yetiştirir,
- f) Toplumun ekonomik ve kültürel kalkınmasına bilinçli bir şekilde katkıda bulunur,
- g) Öğrencileri edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında araştırmaya yöneltecek ve gelişmelere ilgilerini uyandıracak ortam ve şartları hazırlar.

Mesleki ve Teknik Öğretim Liseleri;

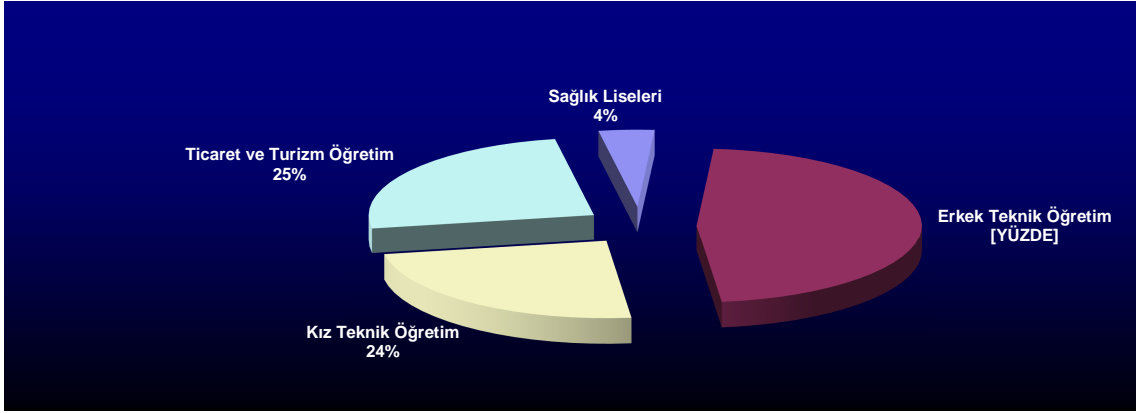
Gelişen teknolojiye bağlı olarak ekonominin ihtiyaç duyduğu iş gücünde artmaktadır. Meslek liseleri ile bu durum giderilmeye çalışılmıştır. Türkiye’de ki meslek liseleri ara eleman yetiştirmekte zorlanmaktadır. Bu sebepten dolayı koç grubu meslek lisesi memleket meselesi projesini hayata geçirmiş ve meslek liselerine destek vermiştir.

Genel olarak bakıldığında Mesleki ve Teknik ortaöğretim liseleri öğrencileri genel ortaöğretimin amaçları yanında meslek alanlarına iş gücü olarak yetiştiren bunun yanında yükseköğretime hazırlayan kurumlardır.

Mesleki ve teknik Ortaöğretim;

Erkek teknik öğretim okulları, Kız teknik öğretim okulları, Ticaret ve turizm öğretimi okulları, Din öğretimi okulları, Sağlık öğretimi okulları, Çok programlı okulları olarak sınıflandırılabilir.

Şekil 1'e bakıldığında meslek liselerinde ağırlığın Erkek Teknik Öğretimde olduğu görülmektedir.

Şekil 1: Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul Türlerine Göre Dağılımı

Kaynak: http://icden.meb.gov.tr/digeryaziler/33_Mesleki_Teknik_Ogretim_2011_5.pdf

Genel lise ve mesleki ve teknik liselerin 9. sınıfları ortak olarak planlanmıştır. Öğrencilerin 10. sınıfta hangi programı takip edeceklerine 9. sınıf sonundaki performansları, ilgi, istek ve yeteneklerine göre karar verilebilmektedir. Rehberlik ve Yönlendirme ders saatinde 9. sınıf öğrencilerine mesleki ve teknik eğitim ile akademik alanlar tanıtılmakta, ilgi ve yönelimlerine uygun meslek seçimini doğru olarak yapabilmelerine katkıda bulunulmaya çalışılmaktadır. Öğrenciler 10. Sınıfta alanlara, 11. sınıfta meslek dalına ayrılırlar ve 12. sınıfta da bu dallara devam ederek mezun olurlar (icden.meb.gov.tr).

Bu kademeyi bitirdikten sonra öğrenciler zorunlu eğitimi sonlandırmış olurlar. Öğrenciler isterlerse iş gücü olarak meslek hayatına girebilirler veya yükseköğretime devam edebilirler.

Özel Eğitim

Özel eğitimin amacı; özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılayarak onları toplumla bütünleştirmek ve meslek sahibi yapmaktır.

Özel eğitim okulları Türk millî eğitim sistemindeki kademelendirmeye göre yapılandırılmıştır. Ancak, diğer okullardan farklı olarak, ilköğretim öncesinde hazırlık

sınıfı bulunmaktadır. İlköğretime devam edecek durumda olan engelli öğrenciler hazırlık sınıfına alınmadan ilköğretime başlamaktadır (www.meb.gov.tr).

2.1.1.5. Yükseköğretim

Yükseköğretim kurumları ülkelerin kalkınması ve gelişmesi için gerekli olan bilginin üretildiği ve insan kaynaklarının yetiştirildiği kurumlardır (Gedikoğlu, 2005:8)

Ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yükseköğretime kapsar. Yükseköğretim kurumları, eğitim-öğretim süreci içerisinde, bireyler olarak öğrenciler üzerinde etkiler oluşturdukça, toplumsal değişim yaşanmasını da sağlamaktadırlar. Öyle ki, öğrencilerin davranışları, tutumları ve değer yargıları değiştikçe, aynı zaman da toplum da bir değişim süreci yaşamaktadır. Böylece, bir toplumda yükseköğretim görmüş insanların sayısı arttıkça, toplumsal değişimde o ölçüde hız kazanım olmaktadır.

Yükseköğretimin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

1. Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yurdumuzun bilim politikasına ve toplumun yüksek seviyede ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre yetiştirmek;
2. Çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapmak;
3. Yurdumuzu ilgilendirenler başta olmak üzere, bütün bilimsel, teknik ve kültürel sorunları çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalarda bulunmak olduğu söylenebilir (Ergün, www.egitim.aku.edu.tr).

Yükseköğretimin amaçlarını aşağıdaki gibi sıralamak olanaklıdır.

a) Öğrencilerini;

(1) ATATÜRK İnkılâpları ve ilkeleri doğrultusunda ATATÜRK milliyetçiliğine bağlı,

(2) Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,

(3) Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,

(4) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,

(5) Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı,

(6) Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş,

(7) İlgi ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültürüne sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek,

b) Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu artırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,

c) Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır (YÖK, madde 4:4).

Yükseköğretim, milli eğitim sistemi çerçevesinde, öğrencileri lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerinde yetiştiren bir bütünlük içinde düzenlenir. Bu bütünlük içinde çeşitli görevleri yerine getiren ve farklı seviyelerde öğretim yapan kuruluşlar bulunur. Farklı seviyeler ve kuruluşlar arasında öğrencilere kabiliyetlerine göre, yatay ve dikey geçiş yolları açık tutulur. Başarılı olan fakat maddi imkânları elverişli olmayan öğrencilerin kayıt ücreti, sınav harcı gibi her türlü öğrenim giderleri burs, kredi yatılılık ve benzeri yollarla sağlanır.

Yükseköğretim kurumları, statüleri ve finansmanı bakımından ele alındığında devlet ve özel (vakıf) üniversiteleri olarak ikiye ayrılır. Devlet üniversitelerinin finansmanı büyük

ölçüde kamusal kaynaklardan sağlanmaktadır. Özel (vakıf) üniversiteleri temel olarak ücretlidir. Bu üniversitelere bazı koşulların yerine getirilmesi durumunda devlet katkısı sağlanabilmektedir. Türkiye’de gelirlerinin %50’sinden fazlasını devletten sağlayan yükseköğretim kurumu bulunmadığından devlete bağımlı özel yükseköğretim kurumu (government-dependent private higher education institution) bulunmamaktadır. Bu üniversiteler bazı yönetsel ve mali konular dışında devlet üniversiteleri ile aynı yasal mevzuata tabidirler (www.meb.gov.tr).

Yükseköğretim basamakları ortaöğretimden sonra ön lisans, lisans ve lisansüstü kademeler olmak üzere üç basamakta ele alınmıştır. Lisansüstü, yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlilik eğitimini kapsamaktadır. Ön lisans, en az dört yarıyılı kapsayan ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir.

Bu bütünlük içinde çeşitli görevleri yerine getiren ve farklı seviyelerde öğretim yapan kuruluşlar bulunur. Farklı seviyeler ve kuruluşlar arasında öğrencilere kabiliyetlerine göre, yatay ve dikey geçiş yolları açık tutulur (Ergün, www.egitim.aku.edu.tr).

2.1.2. Yaygın Eğitim

Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş herhangi bir eğitim kademesinde bulunan veya bu kademelerin birinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve ihtiyaç duydukları alanda eğitim veren bir sistemdir.

Bir başka tanıma göre ise şöyledir;

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerin birinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve gereksinme duydukları alanlarda yapılan eğitimidir (www.meb.gov.tr)

Yaygın eğitim kurumları şunlardır: Halk eğitimi merkezleri, Çıracılık eğitimi merkezleri, Pratik kız sanat okulları, Olgunlaşma enstitüleri, Endüstri pratik sanat okulları, Mesleki eğitim merkezi, Yetişkinler teknik eğitim merkezleri, Özel kurslar, Özel dershaneler, Eğitim ve uygulama okulları(özel eğitim), Meslek okulları(özel eğitim), Meslekî eğitim merkezleri (özel eğitim), Bilim ve sanat merkezleri (özel eğitim), Açık ilköğretim okulu, Açık öğretim lisesidir (www.meb.gov.tr).

Yaygın eğitim; genel ve meslekî teknik yaygın eğitim olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler birbirini destekleyici biçimde hazırlanır.

Yaygın eğitim, yetişkinlere okuma-yazma öğretmek, temel bilgiler vermek, en son devam ettikleri öğrenim kademesinde edindikleri bilgi ve kabiliyetlerini geliştirmek ve hayatını kazanmasını sağlayacak yeni imkânlar kazandırmak amacıyla verilen okul dışı eğitimidir.

Yaygın eğitim; halk eğitimi, çıraklık eğitimi ve uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Yaygın eğitim, halk eğitimini amaçlayan eğitsel bir süreçtir. Değişme ve gelişmelerin baş döndürücü bir hızla olduğu ve toplumların bilgi toplumu olma yolunda büyük uğraşı verdikleri bir dünyada yaşamaktayız. Tarım toplumu ile sanayi toplumu arasında bir geçiş sürecinde olan toplumumuzda, toplumu oluşturan bireylerin sürekli eğitilmesi gerekliliği bir zorunluluktur (www.meb.gov.tr).

Toplumun sürekli eğitilmesinin altında yatan en önemli sebepler şunlardır:

- Bilinçli vatandaş yetiştirmek,
- Demokrasiyi benimsetmek ve yaşatmak,
- Toplumsal değişme ve gelişmelere ayak uydurmak,
- Meslek sahibi yapmak, mesleğindeki değişmeleri takip etmek,
- Kuşak çatışmalarını en aza indirmek,
- Hızlı nüfus artışını engellemek,
- Kırsal kesimden-kente göçte uyum sorununu en aza indirmek,
- Dünyayla bütünleşmek.

Görüldüğü gibi Türk eğitim sistemi örgün ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılır. Örgün eğitim 5 kademedir oluşmaktadır. Örgün eğitimin ilköğretimden itibaren 12 yılı zorunlu olmuştur. Ortaöğretimde öğrenciler isterse meslek liselerine geçebilmektedirler.

Böylelikle eğitimin sonunda iş piyasasının istediği ara eleman yetişmiş olacaktır. İsteyen öğrenciler ise bu kademeyi bitirdikten sonra yükseköğretime geçebilmektedir.

2.2. Türk Eğitim Sisteminde Mesleki Eğitim

Türk eğitim sisteminde mesleki eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde sürdürülmektedir. Türkiye'de mesleki eğitim, orta öğretim kademesinde yer almakta, meslek yüksekokulları seviyesinde devam etmektedir. Mesleki eğitimin, öğrencinin istemesi durumunda dört yıllık lisans programlarında devamı da mümkündür (mevzuat.meb.gov.tr)

Yaygın eğitim ise toplumun ihtiyaçlarını; fertlerin ilgi, istek ve hizmet anlayışlarına göre farklı yönlerden dinamik hale getirmek amacıyla onlara belli programlar halinde sunulan bir eğitim faaliyetidir. Yaygın eğitimi; halk eğitimi, çıraklık eğitimi ve uzaktan eğitim olarak sınıflandırmak mümkündür.

Tablo 6'de Türk eğitim sisteminde eğitim kademesine göre okul, öğrenci ve öğretmen sayıları verilmiştir:

Tablo 6. Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (2012–2013 Öğretim Yılı)

EĞİTİM KADEMESİ	OKUL KURUM SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI			ÖĞRETMEN SAYISI
		TOPLAM	ERKEK	KIZ	
Okul Öncesi Eğitimi	5.018	1.077.933	562.179	515.754	26.029
İlköğretim	29.169	5.593.910	2.862.730	2.731.180	282.043
Ortaöğretim	10.418	4.995.623	2.643.414	2.352.209	254.895
Genel Orta Öğretim	4.214	2.725.972	1.401.933	1.324.039	119.393
Mesleki ve Teknik Orta Öğretim	6.204	2.269.651	1.241.481	1.028.170	135.502
Örgün Öğretim	61.592	17.234.452	8.883.857	8.350.595	832.726
Yaygın Öğretim	13.732	8.071.508	3.889.575	4.181.933	111.274
Örgün ve Yaygın Eğitim Toplamı	75.324	25.305.960	12.773.432	12.532.528	944.000

Kaynak: MEB İstatistikleri örgün eğitim 2012-2013

Tablo 6'ya bakıldığında 2012–2013 öğretim yılı itibariyle Türk eğitim sisteminin durumu görülmektedir. Tablo 5'e göre mesleki ve teknik orta öğretim okullarının sayısı

6.204'tür. Ayrıca mesleki ve teknik orta öğretim okullarında 135.502 öğretmen görev yapmaktadır. Mesleki ve teknik orta öğretim okullarının, genel orta öğretim okullarından fazla olmasına rağmen, genel orta öğretimde eğitim gören öğrenci sayısı 2.725.972 iken, mesleki ve teknik orta öğretimde bu sayının 2.269.651 olduğu görülmektedir.

Türkiye'de mevcut olan ortaöğretim düzeyinde mesleki ve teknik eğitim okullarının ana hedefleri şu şekildedir (Yardım,2009:26).

- Endüstri ve ticaretin ilgili sektörlerinde istihdam için vasıflı insan gücünün eğitim ve öğretimi.
- Öğrencilerin yüksek öğrenim kurumlarına giriş için hazırlanması.
- Öğrencilerin Türkiye'nin sorumlu yurttaşları haline gelmesi için hazırlanması,

Mesleki ve teknik orta öğretim, öğrencileri genel orta öğretimin amaçları ile birlikte iş ve meslek alanlarına insan gücü yetiştiren ve yüksek öğretime hazırlayan kurumlardır. Orta öğretim içerisinde hem tür hem de sayı bakımından önemli yer tutan, mesleki ve teknik eğitimin verildiği örgün eğitim kurumları şunlardır:

- 1-) Anadolu Teknik Liseleri,
- 2-) Anadolu Meslek Liseleri,
- 3-)Teknik Liseler,
- 4-) Endüstri Meslek Liseleri,
- 5-) Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezleri (METEM),
- 6-) Çok Programlı Liseler,
- 7-) Anadolu Tarım Meslek ve Tarım Meslek Liseleri,
- 8-) Anadolu Tapu ve Kadastro Meslek Lisesi,
- 9-) Anadolu Meteoroloji Meslek Lisesi,
- 10-) Kız Meslek ve Meslek Liseleri,
- 11-) Anadolu Kız Meslek ve Anadolu Meslek Liseleri,

- 12-) Kız Teknik ve Teknik Liseler,
- 13-) Anadolu Kız Teknik Liseleri,
- 14-) Ticaret Meslek Liseleri,
- 15-) Anadolu Ticaret Meslek Liseleri,
- 16-) Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri,
- 17-) Anadolu İletişim Meslek Liseleri,
- 18-) Adalet Meslek Liseleri,
- 19-) Turizm Eğitim Merkezleri,
- 20-) Anadolu İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Liseleri,
- 21-) Sağlık Meslek Liseleri.

Örgün eğitim sisteminin dışında kalan kişilere de mesleki eğitim hizmet ve imkânlarının verilmesi gerekir. Bu hizmet ve imkânları yaygın mesleki eğitim kurumları vermektedir. Yaygın eğitimden yararlanan kişiler, örgün eğitimdekilere göre daha farklı özellikler gösteren bir kitledir. Genellikle çalışma yaşamına giren ve orta eğitime devam edemeyen gençler ile meslek öğrenmek isteyen yetişkinler bunların başında gelir. Ayrıca belirli alanlarda kendilerini geliştirmek isteyen kişiler de yaygın mesleki eğitim imkânlarından faydalanabilmektedirler (Süer, 2007:27). Mesleki ve teknik eğitimin verildiği yaygın eğitim kurumları şunlardır:

- 1-) Pratik Kız Sanat Okulu,
- 2-) Olgunlaşma Enstitüsü,
- 3-) Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezi,
- 4-) Mesleki Eğitim Merkezi,
- 5-) Endüstriyel Pratik Sanat Okulu,
- 6) Halk Eğitim Merkezi,
- 7-) Çıraklık Eğitim Merkezi,

8-) Özel Eğitim Meslek Kurumları,

9-) Özel Kurs ve Dershaneler,

10-) Meslek Kursları (3308'e göre).

2.3. Türkiye'de Muhasebe Eğitimi

Ülkemizde muhasebenin gelişmesinde 1926 yılına kadar Fransa'nın, 1926–1960 yılları arasında daha çok Almanya'nın etkisi görülmüştür. 1960'dan beri ABD'deki muhasebe anlayışının ülkemizde hâkim olmaya başladığı gözlenmektedir (Küçüksavaş, 2010:10).

Ülkemizde, 1947, 1958, 1963, 1966, 1983 yıllarında çeşitli muhasebecilik ve mali müşavirlik yasa tasarıları hazırlanmış ve yasama organına sunulmuştur ancak yasalasamamıştır. Uzun yıllar muhasebe uygulamalarına Türk Ticaret Kanunu, Bankalar Kanunu, Vergi Kanunları ve Sermaye Piyasası Kanunu yön vermiştir. Muhasebecilik mesleğini düzenleyen bir yasal dayanağın olmayışı, muhasebenin sadece vergi muhasebesi olarak görülmesine neden olmuştur (Ağtuğlu, 1986:196).

Tek Düzen Hesap Planı 1986 yılı başından itibaren uygulamaya konulmuştur. Muhasebecilik mesleğinin 3568 sayılı “Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci, Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu” ile 13.06.1989 tarihinden itibaren yasal bir yapıya kavuşturulması muhasebe uygulamalarının geliştirilmesi açısından çok önemli bir aşama oluşturmuştur (Aydın, 2007:8).

1989 yılında Türkiye Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği kurulmuştur ve muhasebe mesleğinin sahiplenilmesi ve örgütlenmesi anlamında önemli bir gelişme niteliğindedir. 1993 yılında Maliye Bakanlığı tarafından Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği yayınlanmıştır. Bu tebliğ akademisyenler tarafından hazırlanmıştır ve Avrupa Birliği ülkelerindeki muhasebe uygulamaları hükümlerine genel olarak uygundur. 1994 yılında TÜRMOB bünyesinde 60 üyeli Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu oluşturulmuştur ve bu kurul 19 adet uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu ulusal muhasebe standartları yayınlanmıştır. Yasal yaptırım bulunmadığı için çalışmalar tavsiye niteliğinde kalmıştır. 1999 yılında 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na eklenen bir madde ile bağımsız ve özerk olmak üzere Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun

kurulması kabul edilmiştir ve 4487 nolu kanunla TMSK kurulmuş ve 7 Mart 2002 tarihinde faaliyete geçmiştir ve 9 üyeden oluşmaktadır. TMSK'nın stratejisi, uluslararası muhasebe standartları ile tam uyumlu standartlar yayınlamaktadır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ile yapılan lisans anlaşmaları çerçevesinde TMSK tarafından, bir kavramsal çerçeve, 38 adet muhasebe standardı, 21 adet yorumdan oluşan uluslararası finansal raporlama standartları setinin çevirisi yapılarak resmi gazetede yayımlanmıştır. 2000 yılında Avrupa Birliği tarafından halka açık tüm şirketlerin 2005 yılı mali tablolarında Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na tabi olmalarını gerektiren bir muhasebe düzenlemesi onaylanmış ve Avrupa'da yeni bir dönem başlamıştır. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, bankalar için 1 Kasım 2006, Hazine Müsteşarlığı, Sigorta ve Reasürans Şirketleri ile Bireysel Emeklilik Şirketleri için 1 Ocak ortaklıkları, 2008, Sermaye Piyasası Kurulu, ihraç ettikleri sermaye piyasası araçları bir borsada işlem gören ortaklıklar, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ile bunların bağlı iştirakleri ve iş ortakları için 9 Nisan 2009 tarihinde kendi alanları ile ilgili olarak daha önce yayınlamış oldukları muhasebe tebliğ ve yöntemlerini yürürlükten kaldırarak TMS'leri uygulamaya koymuşlardır. Son yıllarda ise Uluslararası Muhasebe Standartlarının etkisinde kaldığı görülmektedir. Türkiye'de muhasebe uygulamaları, vergi kanunları ve vergi mevzuatı çerçevesinde uygulanmaya devam edilmektedir ve yürürlükte halen bu uygulamalar bulunmaktadır (Kocaman, 2012:111).

Muhasebe mesleği; ekonomik, sosyal, finansal ve teknolojik alanlarda ortaya çıkan değişimlerle birlikte şekillenmektedir. Bu alanların farklı ülkelerdeki gelişim hızının değişik olması mesleğin şekillenmesini de etkilemiştir.

Şuan ise Türkiye'de muhasebe eğitimi sadece yükseköğretim kurumlarında değil orta öğretim aşamasında ve mesleki eğitim kuruluşları tarafından da verilmektedir. Yükseköğretim kurumları içerisinde lisans düzeyinde eğitim veren devlet ve vakıf üniversitelerinde bulunmaktadır.

2.4. Muhasebe Eğitiminin Önemi

Bir bilgi sistemi olan muhasebe, işletmede kendisinden beklenene bağlı olarak, değişik görevler üstlenir. Bazı işletmelerin muhasebeden beklentisi vergi matrahının belirlenmesi, borç ve alacakların takip edilmesi ile sınırlı kalırken, bazı işletmeler ise

muhasabeden bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak bilgileri ve raporları beklemektedir.

Günümüzde yapısı önceki yıllara göre karmaşık hale gelen işletmelerin, başarılı bir şekilde yönetilebilmesi bazı bilgi ve tekniklerin kullanılmasına bağlıdır. İşletmelerin mali yapısına ilişkin muhasebenin sağladığı bilgiler olmadan sağlıklı ve doğru kararların alınması ve işletmelerin yönetilmesi mümkün değildir. İşletmenin yapısına uygun olarak düzenlenmiş bir muhasebe sistemi yönetime etkin bir biçimde yardımcı olur. Çünkü muhasebe bir bilgi, kontrol ve öngörü aracıdır ve işletme yönetiminin görme organı olarak nitelendirilebilir. Günümüz bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler sonucunda muhasebe, yönetime dönük bir bilgi sistemi olarak örgütlenmesi halinde etkili bir yönetim aracı olarak kullanılabilir.

İşletmeyle ilgili kararlar alınmasına yardımcı olan muhasebe sisteminde görev alan kişilerin muhasebe ile ilgili gerekli bilgi ve beceriye sahip olması kaçınılmazdır. Muhasebe sistemini yöneten kişilerin yanında, bu sistemde görev alacak kişilerinde, muhasebeye ilişkin bilgi ve becerilerinin yeterli düzeyde olması, muhasebe sisteminden sağlanacak bilginin sağlıklı ve güvenilir olmasını sağlayacaktır. Bu süreçte görev alan kişilerin, bu bilgi ve beceriyi sadece teorik bilgilerle kazanması mümkün değildir. Teorik bilginin yanında, uygulama, olaylara süreç içerisinde tanık olma ve sürecin parçası olma sonucu kazanılan bilgi, beceri ve deneyimlerin daha kalıcı olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Süzer, 2007:16).

Muhasebe eğitiminde teori ve uygulama birbirinin ayrılmaz parçalarıdır. Eğitimin her aşamasında önceden verilen temel bilgilerin yeni verilecek bilgiler ile birlikte kavranması, birbiri ile bütünleşmesinin sağlanması ve bu bilgilerin yapılacak uygulamalarla pekiştirilmesi gerekir (Demirkan, 2001: 54).

Muhasebe eğitiminin en özellikli yönlerinden birisi de, muhasebe mantığının ve uygulamalarının yasayla belirlenen standartlara ve normlara dayandırılmış olmasıdır (Çukacı ve Elagöz, 2006: 2). Muhasebe uygulamalarına yön veren yasalar ülkemizde sık sık değişikliğe uğramaktadır. Muhasebe eğitiminin etkinliği açısından, muhasebe uygulamaları ile ilgili yasal değişikliklerin öğrencilere zamanında aktarılması gerekir. Burada en önemli rol öğretim elemanına düşmektedir. Öğretim elemanının güncel değişiklikleri takip etmesi, mesleki bilgisinin yeterliliği ve sunum kalitesi çok

önemlidir. Muhasebe eğitiminde öğrenci, anlayamadığı veya eksik bilgisini ya öğretim elemanından ya da kendi çabalarıyla tamamlayacaktır (Demirkan, 2001: 55).

2.4.1. Muhasebe Eğitiminin Gerekliliği

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, ekonomik ve toplumsal gelişmenin getirdiği zorunluluklar, insanın ortalama ömrünün uzaması, çalışma sürelerinin kısalması, bilgi birikimindeki ve teknolojideki bas döndürücü gelişmeler ve bunun için yeni bilgi ve becerilerin sürekli olarak kazanılması gereği ve uluslararası ilişkilerdeki uyumluluğun sağlanabilme talebinin artması sonucu, mesleklerle ilgili eğitimi gerekli kılmaktadır (Duman, 2000:38).

İletişim araçlarının gelişmesiyle ülkeler arasındaki mesafeler kısalmış, birbirleriyle olan bilgi alışverişi gün geçtikçe artmaya başlamıştır. Bu gelişmelerden işletmeler, işletmeciler ve muhasebe mesleği de payına düşen miktarda etkilenmiştir. Ekonomik yapıların gelişmesi ve değişmesi ile muhasebe mesleğine daha çok görev yüklendiği için, bu görevleri yerine getirebilecek nitelikli muhasebe elemanlarına duyulan ihtiyaç da artmıştır. İşletmelerin ihtiyaç duydukları bilgilerin, tarafsız bir biçimde elde edilmesi, verilen görevlerin yerine getirilmesi muhasebe alanında iyi bir eğitim almış bireylerce sağlanacaktır. Her sektörde olduğu gibi muhasebe mesleği için gerekli olan kalifiye elemanların yetiştirilmesi eğitim kurumlarının sorumluluğundadır.

Nitelikli insan yetiştirme çabaları her meslekte olduğu gibi muhasebe meslek alanında da giderek önem kazanmaktadır. Nitelikli insan yetiştirmede öğretim elemanı, öğrenci ve öğrenme ortamı unsurlarının da önemli bir payı vardır (Çevik ve Ertaş, 2001:30).

Eğitimini tamamlamış bir kişi, her yıl teorik bilgisinin %5'ini kaybetmekte, yani edindiği kuramsal bilgiler hızla eskimektedir. Bilgilerini tazelemeyen biri, mesleğinde ortaya çıkan gelişmelerin ve yeniliklerin gerisinde kalacaktır. Bunun için bir meslekle uğraşanların, zamanlarının yaklaşık %15'ini bilgi ve beceri yenilemeye ayırmaları gerekmektedir (Duman, 2000:42).

Muhasebe mesleğini icra etmeye aday olan öğrencilerin de kendilerini yetiştirmesi ve donanımlı hale gelebilmesi, ülke ekonomisini ve hatta dünya ekonomisini yakından takip edebilmesine bağlıdır. Muhasebe yapısının, esnek ve dinamik özellikte olması sebebi ile meslek mensubunun da bu alanda sürekli değişim ve gelişimler karşısında

aktif rol alabilmesi gerekmektedir. Bu amaç çerçevesinde mesleki ve teknik eğitim programları hazırlanmalıdır. Mesleki ve teknik eğitim süreçlerinin sahip olması gereken temel nitelikler, uygulama, ekonomiklik, gelişmelere sürekli uyum, topluma dönük olma, gerçek mesleki yaşantı ortamı sağlama, olumlu sonuca ulaşmaya kadar devamlılık, istem-sunu dengesini sağlama, kesin hedeflere yönelik olma ve hayata hazırlamada ayrıcalıktır (Yardım,2009:45).

Çağımızın gerektirdiği bilgi, teknolojik gelişmeler ve değişimler, bilginin oluşumunu ve kullanımını değiştirmiştir. Bilgiyi üreten ve kullanan tüm meslekler ise bundan etkilenmiştir. Bu da bir mesleğin tüm ayrıntılarını bilmeyi olanaksızlaştırmaktadır. Günümüzde artık, mesleklerde uzmanlaşma öne çıkmıştır. Meslek mensuplarının kendi alanlarındaki hızlı değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilmesi, eğitimle mümkün olmaktadır.

Günümüzdeki değişim ve gelişmeler karşısında, bireylerden bilgi toplumunun gereklerini yerine getirebilmek için uyum sağlama, iletişim kurma, doğru bilgiye ulaşma, karar verme, sorumluluk alma, yaratıcılık gösterme, işbirliği yapma, sorun çözme, karmaşık sistemleri algılama becerilerinin kazanmış olması beklenmektedir (TÜSİAD, 1999:35). Bununda eğitimle sağlanacağı düşünülmektedir.

2.4.2. Muhasebe Eğitiminin Amacı

Eğitim, bireyin doğduğu andan başlayan ve ölene kadar süren çok kapsamlı bir süreçtir (Kurt, 2000:63). “Eğitim, bireye ilişkin bilgi, beceri, nitelik veya diğer yetenek ve vasıfların gelişimini amaçlayan sistemli eylemler veya yöntemlerdir” biçiminde tanımlanabilir (www.ifac.org).

Eğitim önceden belirlenmiş amaçlar doğrultusunda insanların düşüncelerinde, tutum ve davranışlarında ve yaşamlarında belirli iyileştirme ve geliştirmeler sağlamaya yarayan sistematik bir süreçtir. Bu süreçten geçen insanın kazandığı yeni bilgi, beceri ve tutum onun birey olma, ait olma farkındalığını artırır, kişiliğini geliştirir ve daha değerli kılar (Barutçugil, 2002:18).

Muhasebe eğitiminin amacı, eğitim gören bireylere işletme için faydalı olacak bilgilerin neler olduğunun kavratılması, bu bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, kaydedilen bilgilerin doğruluğunun denetlenmesi, raporlar halinde hazırlanması, raporların

yorumlanarak karar almada kullanılması ve edinilen bilgilerin uygulanması konusunda bireylerin yeteneklerinin geliştirilmesi olarak ifade edilebilir (Süer, 2007: 18).

Mesleki eğitim, bireyin iş becerilerinin ve yeteneklerinin geliştirilerek, mesleki tutum ve iş alışkanlıklarının kazandırıldığı geniş bir süreci kapsamaktadır (İslamoğlu,1997:2). Mesleki eğitimde, bireye iş hayatında belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandırılır ve bireyin yetenekleri, mesleğe uygun çeşitli yönlerde geliştirilir (Alkan, Doğan ve Sezgin1998:5). Günümüzde muhasebe öğretimi, öğrencilere vizyon veren, kantitatif tekniklerin yerine kalitatif teknikleri de kapsayan, insan davranışlarını irdeleyen ve anlamaya çalışan, bütün problemlere kantitatif teknikler yerine, kalitatif teknikler uygulayan bir davranış muhasebesi şeklinde olmalıdır (Ataman, 2002: 226).

Orta öğretimdeki muhasebe eğitiminin amacı ise, muhasebe sektöründe ihtiyaç duyulan ara eleman ihtiyacını karşılamaktır. Bu bakımdan orta öğretimdeki muhasebe eğitimi, mesleki eğitim kapsamındadır ve uygulamaya yöneliktir. Bu yönüyle orta öğretimde verilen muhasebe eğitimi, yükseköğretimde verilen muhasebe eğitiminden farklılık gösterir. Çünkü yükseköğretimdeki muhasebe eğitimi teorik bir eğitimidir (Özdemir, 2003: 50).

2.5. Türkiye’de ve Diğer Ülkelerdeki Uygulamaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi

Ülkelerdeki eğitim sistemlerinin farklılığı, yetişen meslek mensuplarının bilgi ve becerilerini etkilemektedir. Mezun olan öğrencinin niteliğinin ülkeden ülkeye farklılık göstermesi, mesleğin yapılanmasını da etkilemektedir. Türkiye’de eğitim sisteminin ölçme ve değerlendirme konusundaki yetersizliği, öğrencinin niteliklerini belirlemede yetersiz kalmaktadır. Öğrencilerin eğitim süresince doğru rehberlik hizmetleri almamaları, onların meslek seçimi konusunda yanlış kararlar alınmasına neden olmaktadır. Amerika ve birçok Avrupa ülkesinde öğrenciye ilköğretimin ardında, doğru meslek tercihi için rehberlik hizmeti verilmektedir. Bu da o mesleği isteyen ve yapabileceklerin tercih etmesini etkilemekte ve gelecekte mesleğin yapılanmasına olumlu katkıda bulunmaktadır (Subaşı,2006:62).

Türkiye’de öğrencilerin muhasebecilik mesleğini seçmeleri konusunda etkin ve yeterli bir sistem olmamasının yanında, mesleğin yapılanması da diğer ülkelere göre daha geç olmuştur. Ayrıca Türkiye’de mesleki yöneltme diğer ülkelere göre yetersizdir.

Türkiye’de YMM’ler, ABD ve Avrupa’daki birçok meslek mensubu gibi bağımsız denetim yetkisine sahip olmakla birlikte ayrıca vergi konularında devlet adına vergi denetimi yapıp tasdik yetkisine de sahiptirler. Ayrıca, Türkiye’de YMM olabilmek için aranan 10 yıl SMMM olarak çalışma ön koşulu, incelenen hiçbir ülkenin meslek mensupları için söz konusu değildir (Subaşı, 2006:63).

Muhasebe meslek mensubu olabilmek için gerçekleştirilen mesleki giriş sınavları ABD ve İngiltere’de meslek örgütleri tarafından, Türkiye’de meslek örgütü ve hükümet tarafından gerçekleştirilirken Fransa, Almanya ve İtalya’da ilgili bakanlıklarca yapılmaktadır (Subaşı, 2006:64).

Tablo 7. Bazı Ülkelerde Bağımsız Muhasebeci Olabilme Koşulları

ÜLKELER	Toplam Mesleki Eğitim Süresi***	Mesleki Deneyim Süresi	Mesleki Giriş Sınavı Yapan Kurum
Fransa	7	3	Hükümet
İtalya	6	2	Hükümet
Almanya	9,5	5	Hükümet
İngiltere	5	6	Meslek Örgütü
ABD*	6	2	Meslek Örgütü
Türkiye**	6	2	Meslek Örgütü/Hükümet

* ABD’de bağımsız muhasebeci (CPA) olabilmek için aranan öğrenim durumu ve staj süresi eyaletten eyalete değişmektedir. Burada birçok eyaletteki uygulamalar göz önünde bulundurulmuştur.

** Bu tabloda SMMM olabilmek için gerekli şartlar göz önünde bulundurulmuştur.

*** Toplam mesleki eğitim süresi, öğrenim süresi ve mesleki deneyime sahip olmak için meslek kuruluşlarında geçirilen zamanın yıl toplamıdır.

Fransa, Türkiye, İtalya Almanya gibi ülkelerde muhasebe meslek mensubu olabilmek için bir veya iki mesleki örgütün koşullarını sağlamak yeterli iken ABD’de eyaletlerin

kendi özel yasalarına uygun şartları ve İngiltere'deki çok sayıdaki meslek örgütünün ön şartlarını sağlamak gerekmektedir.

İtalya'da mesleki eğitim 14–17 yaşlar arası 3 yıllık bir öğrenim süresini kapsar. Eğer öğrenci 5 yıllık uygulamalı öğrenim yapmak istiyorsa 19 yaşına kadar uzatabilir. Mesleki eğitimin amacı vasıflı işçi yetiştirmektir. Her okul yerel iş piyasasını büyük bir özenle takip eder. 5 çeşit meslek okulu vardır. Meslek okullarında tarım, ticaret, endüstri, otelcilik, bankacılık vb. birçok alanda eğitim öğretim yapılmaktadır (MEB, 1996:142).

Rusya'da eğitim programları genel eğitim ve mesleki eğitim olmak üzere ikiye ayrılır. Mesleki eğitim programlarının amacı; bireyin genel eğitim seviyesini yükseltip, bireye herhangi bir meslek kazandırılmasının sağlanmasıdır. Bu kapsamda, temel mesleki eğitim, orta mesleki eğitim, yüksek mesleki eğitim ve yüksek eğitim sonrası mesleki eğitim bulunmaktadır. Rusya'da bir öğrenci 11 yıllık genel eğitim veren bir okula giderek orta öğretimini tamamlayabilir ya da 9 yıl genel eğitim veren bir okula devam ettikten sonra 2 yıl mesleki eğitim veren bir okula gidebilir. Bir başka seçenek ise biraz genel eğitim ve artı mesleki eğitim veren bir sanat okuluna devam etmenin tercih edilmesidir (Türkoğlu, 1998:541).

Avrupa ülkeleri, ABD ve Türkiye'de bağımsız muhasebeci olabilmek için aranan mesleki eğitim süresi, mesleki deneyim süresi ve mesleki giriş sınavını gerçekleştiren kurumlar Tablo 7'de gösterilmiştir.

Yunanistan'da, mesleki ve teknik okullar, genel eğitimi takviye etmek ve iş hayatına hazırlamak amaçlı olarak verilir. Bu okullar devlet okulu olabileceği gibi özel kuruluşlar tarafından da açılabilir. Gündüz ve akşam devam edilebilecek şekilde program yürütebilirler. Eğitim sistemi dışından istihdam ve İşgücü Örgütü, çıraklık sistemi ve yoğunlaştırılmış kısa uygulamalı eğitim kursları yoluyla gençler için başlangıç mesleki eğitimi sağlanır.

Yunanistan'da uygulanan meslekî eğitim sistemi dört temel modelden oluşmaktadır. Bunlardan iki yıl süreli teknik ve meslek okulları, öğrencileri yüksek teknik eğitime hazırlamakta, diploma ile eğitim gördükleri sektörlerde çalışabilmekte ya da teknik liselere devam edilebilmektedir. İkinci modelde ise lise eğitiminden daha ileri düzeyde

bir genel eğitimin yanı sıra bir meslekî faaliyeti gerçekleştirebilecek seviyede teknik ve meslekî eğitim sağlayan okulların eğitim modelleridir. Bu tür eğitim sisteminin bitiminde de hizmet sektörü dâhil ilgili tüm sektörlerde çalışma imkânına sahip olan öğrenciler, yükseköğretime de devam edebilmektedir (Yardım,2009:30).

2.6. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)

Mesleki eğitim, bireye iş hayatında geçerliliği olan bir meslek için gerekli olan bilgi beceri ve iş alışkanlıkları kazandırma ve onun yeteneklerini yaptığı işi bir araç olarak kullanarak geliştirmek sürecidir (Yardım, 2009:90).

Türkiye uzun süredir iş gücünün niteliğini yükseltmek ve ekonominin tüm sektörlerinde istihdam imkânlarını artırabilmek için mesleki eğitim sistemini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu çaba, Türkiye'nin dünyanın önde gelen ekonomileri arasında rekabet edebilirliği ve Avrupa Birliği'ne giriş bağlamında daha da anlamlı hale gelmektedir. Türkiye'nin bu alandaki çabalarını desteklemek amacıyla 1999 AB Helsinki Zirvesi'nde Türkiye'nin MEDA fonlarından yararlandırılması kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktuları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı proje fikirleri geliştirmiştir. Bu yönde ilk adım olarak, 4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) anlaşması imzalanmıştır (MEGEP, 2004:3).

MEGEP'in süresi beş yıldır; ilk altı ayı başlangıç dönemi, geri kalan 4,5 yıllık süre ise uygulama dönemi olarak ayrılmıştır. Projenin toplam bütçesi 58,2 milyon Euro'dur; bunun 51 milyon Euro'luk kısmı AB tarafından sağlanan hibe, geri kalan 7,2 milyon Euro'luk kısmı ise Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin yerel katkısıdır.

MEGEP'in genel hedefi ülkenin sosyoekonomik gereksinimlerine cevap veren ve hayat boyu öğrenme ilkelerine dayalı çağdaş, esnek ve yüksek nitelikli bir mesleki eğitim sisteminin gerçekleştirilmesine destek olmaktır. Bu projede sivil toplum örgütleri ve kurumları arasındaki ilişkiler, büyük önem taşımaktadır (Özdemir, 2007:58).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı' nın T.B.M.M Başkanlığı' na 19.03.2007 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-30125 sayılı yazısında Denizli Milletvekili Sayın Mustafa Gazalcı'nın Mesleki ve Teknik Eğitim Sisteminin

Güçlendirilmesi Projesine ilişkin yazı eki 7/20954 esas numaralı yazılı soru önergesi incelenmiş ve proje çalışmaları fiilen başlamıştır.

Proje kapsamında aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilmiştir;

- Meslek standartları
- İş piyasası ihtiyaç analizi
- Eğitim standartları
- Program geliştirme çalışmaları
- Program uygulamaları
- Eğitim faaliyetleri (yönetici eğitimi, eğitici eğitimi, teknik eğitim, program geliştirme, modül yazılımı eğitimi, yaygınlaştırma eğitimi, diğer eğitimler)
- Uluslararası Ortaklıklar kurulması
- Ulusal yeterlilik kurumunun kurulması
- Pilot projeler
- Ulusal mesleki eğitim bilgi merkezi
- SWOT analizi çalışmaları
- Ulusal ve uluslararası konferanslar

2.6.1. MEGEP'in Önemi

MEGEP ile mesleki eğitimi tüm kesimlerin katılımının sağlandığı ve cazibesinin artırıldığı bir sistem amaçlanmıştır. Tüm öğrencilerin faydalanarak ve küresel rekabetçi olabilmek için yüksek kaliteye ulaşması mesleki eğitim sistemi ile bilgi ekonomisi iş piyasası ihtiyaçları arasında köprü oluşturması sağlanacaktır. Bilgi beceri eksikliği olan veya dezavantajlı bireylerin ihtiyaçlarını gidermek, milletlerarası standartlara dayalı mesleki eğitim-öğretim programlarını hazırlamak, arza değil, arz-talep dengesini gözetilen bir sistem oluşturmak projenin en önemli amacıdır.

Bunların yanında milletlerarası yeterliliklerle örtüşen milli yeterlilik sistemi oluşturması, işgücü piyasası esnekliği ve çalışanların hareketliliğini esas alan hayat boyu öğrenme için eğitim imkânları sağlayacak performans ve verimliliğin artırılmasını sağlayıcı bir sistemin oluşturulması planlanmıştır (www.megep.meb.gov.tr.).

Proje kapsamındaki meslek alanlarında uygulanacak programlar sonucunda verilecek olan diploma ve sertifikanın ulusal ve uluslararası geçerliliğinin sağlanabilmesi amacı ile alan ve dal seçimlerinde sektör araştırma çalışmaları yapılarak sonuçlar, Uluslararası Eğitimin Sınıflandırılması Standardı'na (ISCED 97) göre düzenlenmiştir (Dursun, 2008:56).

2.6.2. Projenin Ana Hatları

Projenin ana hatları MEGEP in resmi sitesinde Tablo 8'deki gibi belirtilmiştir. Projenin başlangıç tarihi 30 Eylül 2002 olup proje süresi 5 yıldır.

Tablo 8. MEGEP'in Ana Hatları

Proje Hedefleri	1	Ulusal Yeterlilik Sisteminin oluşturulmasını da içeren bir ulusal reformun uygulanması yoluyla mesleki eğitim sisteminin nitelik ve uygunluğunun geliştirilmesi
	2	Kamu kurumları, toplumsal ortaklar ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde güçlendirilmesi
	3	Reform sürecinin uygulanmasına yerel oyuncuların da dâhil edilmesi yoluyla sistemin yerelleşme sürecinin hızlandırılması
Etkinlikler	1.1	Mesleki Eğitim reform organlarının oluşturulması
	1.2	İş Piyasası Gereksinim Çözümlemesi
	1.3	Meslek Standartlarının Geliştirilmesi
	1.4	Eğitim Standartlarının Geliştirilmesi
	1.5	Ulusal Yeterlilik Sisteminin Geliştirilmesi
	1.6	Mevcut öğretim programlarının gözden geçirilmesi
	1.7	Türkiye için bir Yasam Boyu Öğrenme kavramının geliştirilmesi
	2.1	Kalite Güvence Sistemi
	2.2	Okul ve eğitim merkezi yöneticilerinin eğitimi
	2.3	Eğiticilerin Eğitimi
	2.4	Mesleki Eğitimin yönetiminde toplumsal ortakların rolü
	3.1	Kamuoyu bilgilendirme kampanyası
	3.2	Yerleşmiş mesleki eğitim sisteminde yönetim işlevleri
	3.3	Mesleki eğitim yönetiminde yerel yaklaşımın güçlendirilmesi
	3.4	Yerleşmiş mesleki eğitim sistemini yaygınlaştırmak amacıyla okul ve eğitim merkezlerinin ve yöneticilerinin güçlendirilmesi
3.5	Bakanlık ve bölge düzeyinde üst düzey görevlilerin eğitimi	

Tablo 8'in Devamı

Proje Görevleri	1.1.1	Pilot kurumların seçilmesi
	1.1.2	Projenin Yönetimi
	1.1.3	Politika ve Strateji grubunun kurulması ve desteklenmesi
	1.1.4	Mesleki eğitimin finansmanının gözden geçirilmesi ve tavsiye sağlanması
	1.2.1	İş piyasasına ilişkin bilgilerin edinimi ve yayımına ilişkin yöntemin tespit edilmesi
	1.2.2	Altı bölgede nitel iş piyasası taramalarının tasarlanması ve pilot uygulamalarının yapılması
	1.2.3	Tarama sonuçlarının yayımı
	1.3.1	Mevcut meslek standartlarının mikro projelerde denenmesi
	1.3.2	Sonuçların ilgili kurumlara rapor edilmesi
	1.3.3	Yeni usullerin ve standartların geliştirilmesi ve uygulanmasında ilgili kurumlara destek sağlanması
1.4.1	Eğitim standartlarının tasarlanması ve öğretim programlarında kullanımının denenmesi	
1.5.1	Mesleki yeterliliklerin değerlendirilmesi, derecelendirilmesi ve belgelendirilmesi için bir kurum oluşturulması, personelin eğitilmesi ve ulusal bir çerçevenin uygulanması	
1.6.1	Modüler yeterliğe/çıktıya dayalı öğretim programlarının Ulusal Yeterlilik Sistemine uygun olarak tasarlanması, denenmesi ve izlenmesi	
1.6.2	Genel ve mesleki eğitim arasındaki kavramsal bağların tanımlanması	
1.6.3	Öğretme ve öğrenmede yer alan oyuncuların rol ve sorumluluklarının açıklığa kavuşturulması	
1.7.1	Türkiye için alternatif Yaşam Boyu Öğrenme sistemlerinin ve mevzuatının incelenmesi	
1.7.2	Türk vatandaşları için örgün eğitiminin değişik kademelerinin Yaşam Boyu Öğrenme sistemiyle bütünleştirilmesi	
2.1.1	Mesleki eğitim sisteminde uyumluluk ve şeffaflığı sağlayacak yeni bir kalite güvence sisteminin geliştirilmesi	
2.1.2	Kalite mekanizmasının uygulanması sürecinde kilometre taşlarının tespit edilmesi ve denenmesi	
2.2.1	Okul ve eğitim merkezi yöneticileri için yönetim tekniklerine ilişkin eğitimler düzenlenmesi	
2.3.1	Her pilot kurumdan seçilen eğiticilerin, yeni öğretim programlarının ve eğitim yaklaşımının kullanımında önderlik etmeleri için eğitimler düzenlenmesi ve uygulanması	
2.3.2	En iyi eğiticilerin, formatör olmak ve yaygınlaştırmayı sağlamak üzere eğitilmesi	
2.3.3	Seçilmiş eğiticilerin yerel düzeyde mesleki eğitim reformunun değişim önderleri olmak üzere eğitilmesi	
2.4.1	Mesleki eğitimin değişik düzeylerinde toplumsal ortakların sorumluluklarının, danışma rollerinin ve karar verme güçlerinin çözümlenmesi ve belirlenmesi	

Tablo 8'in Devamı

3.1.1	Genel Proje hedeflerine ilişkin kamuoyuna dönük bilgi geliştirilmesi
3.1.2	Bilginin paydaşlara çeşitli yollarla ulaştırılması
3.2.1	Mesleki eğitimde yönetim reformu konusunda anahtar grubun oluşturulması
3.2.2	Eğitim planlarının yapılması
3.2.3	AB ülkelerindeki mesleki eğitim kurumlarıyla ve okullarıyla ortaklık ve eşleştirme düzenlemeleri oluşturulması
3.3.1	Bölgesel teknik yardım ekibi kapasitesi geliştirilmesi
3.3.2	MEB'de Ulusal Mesleki Eğitim Bilgi Merkezi'nin kurulması
3.4.1	Yönetici ve idarecilerin yerleşmiş kaynak tahsis sisteminde operasyonel özerklik konusunda eğitilmesi
3.4.2	Eğiticilerin öğretim programı tasarımcıları olarak eğitimi
3.5.1	Yerleşmiş mesleki eğitim sisteminde eğitim yönetimi konusunda üst düzey MEB görevlilerinin eğitimi

Proje ile Türkiye'deki mesleki ve teknik eğitim sistemi, AB ve gelişmiş ülkelerdeki standartlara yükseltilecek, sosyo ekonomik gereksinimler ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda bütünlüklü olarak güçlendirilecektir. İş piyasasının ihtiyaçlarına cevap verebilen, temel eğitim, genel orta öğretim ve yüksek öğretim sistemleri ile bütünlük içerisinde, modern, esnek ve kaliteli bir mesleki eğitim sistemi oluşmasına katkıda bulunacaktır (Dursun,2008:56).

2.6.3. Modüler Eğitim Sistemi

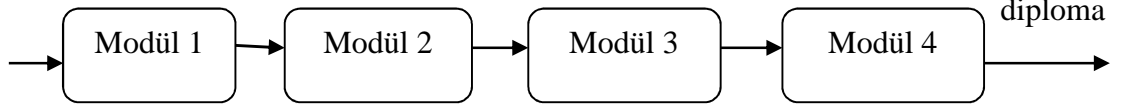
Modüler programlama, öğrenme-öğretme etkinliklerinin kendi kendine öğrenme imkânı sağlayacak tarzda, kendi içinde bütünlüğü olan ve birbirini işlevsel olarak tamamlayacak biçimde bağımsız öğrenme elemanları şeklinde düzenlenmesidir. Bu yaklaşımda esas alınan öğrenme elemanına modül, bu öğrenme birikimine dayalı olarak düzenlenen öğretim programına da modüler program adı verilmektedir (Alkan 1998:197).

Modüler eğitim, kazandırılacak davranışların modüler birimler halinde planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi olduğunu belirtmektedir (Aydın 1991:117).

Bu tanımlardan yola çıkarak modüler öğretimi herhangi bir öğretmen-öğrenme sürecinde, içeriğin belirli analizlere dayanılarak kendi içinde küçük bütünler olarak düzenlendiği, bireysel öğrenmeye ve yeterlik geliştirmeye dayalı bir eğitim ortamı

oluşturmayı amaçlayan öğretim yaklaşımı olarak tanımlamak mümkündür (Külahçı ve Taşpınar, 1993: 24).

Modüler sistem eğitim programının tutarlı parçalara bölünmesidir. Bölümler hiyerarşiktir veya belirli bir sıra takip eder (www.megep.meb.gov.tr).

Sekil 2: Modüler Sistem Şeması

Her modülün değerlendirilmesi gerekmektedir, bu modüle aktarılan bilgi ve beceriler başka modüller için şart olabilir. Bilgi ve becerilerin belirlenmesi modüler sistem için önem arz ettiği anlaşılmaktadır.

Özdemir (2007:58)'e göre modüler sistem şu kişilere hizmet götürebilir;

- İşsizlere,
- Çalışanlara,
- Kırsal kesimde yaşayanlara,
- Ev hanımlarına,
- Özürlülere ve ceza evindeki hükümlülere,
- Sosyal hizmet kapsamındaki kişilere,
- Meslek değiştirmek ya da düzey yükseltmek isteyenlere,
- Meslek lisesi mezunu olmak isteyenlere hizmet götürülebilir.

Modüler eğitim ile kişiler ilgi ve isteklerine göre beceri kazanma sansı yakalar, okul ortamında bulunan bilgi kaynakları ile sınırlı kalınmaz ve gerçek yasama dair güncel ve yoğun bilgi akışı sağlanması ile bireysel öğretimin önü açılmış olur.

Dolayısıyla da öğrencinin okul dışında konu ile ilgili olarak sahip olduğu deneyim ve bilgileri sınıf ortamına taşıması kolaylaşır (Özdemir, 2007: 66).

Alkan (1989:16)'a göre Modüler öğretim sisteminin faydalarını şu şekilde sayabiliriz;

- Bireye ilgi ve isteğine göre beceri kazanma sansı tanır.
- Okul ortamında bulunan bilgi kaynakları ile sınırlı kalınmaz ve gerçek yasama dair güncel ve yoğun bilgi akışı sağlanır.
- Bireysel öğretime olanak sağlar.
- Öğrencinin okul dışında konu ile ilgili bireysel olarak sahip olduğu deneyim ve bilgileri sınıf ortamına da taşıyabilmesini kolaylaştırır.
- Öğrenci öğretim programına farklı zamanlarda girip çıkabilir.
- Farklı programlar arasında geçiş yapma olanağı vardır.
- Programın içeriği farklı durumlarına ve gereksinimlerine uygulanabilir esneklikte düzenlenebilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında geçiş yapma olanağı vardır.
- Hazırlanan öğrenme modüllerini bilgisayar destekli öğretim, uzaktan öğretim gibi sistemlere uyarlamak mümkündür,

Modüler eğitim sisteminin muhasebe ve finansman alanında uygulaması Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi ile sağlanmıştır.

Tablo 9. Muhasebe- Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı

DERS KATEGORİLERİ	DERSLER	IX. SINIF	X. SINIF	XI. SINIF	XII. SINIF
ORTAK DERSLER	*DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COGRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	4	-	-	-
	FİZİK	2	-	-	-
	KİMYA	2	-	-	-
	BİYOLOJİ	2	-	-	-
	SAGLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	3	2	2	-
	BEDEN EGİTİMİ	2	2	2	-
	MİLLİ GÜVENLİK BİLGİSİ	-	1	-	-
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	1	-	-	-
TOPLAM		29	15	14	7

Tablo 9'un Devamı

ALAN ORTAK DERSLERİ	MESLEKİ GELİŞİM	-	2	-	-
	*MUHASEBE 1	-	7	-	-
	BİLGİSAYARDA KLAVYE KULLANIMI	-	3	-	-
	BİLGİSAYARDA OFİS PROGRAMLARI	-	4	-	-
ALAN/ DAL DERSLERİ	*İŞLETMELERDE BECERİ EGİTİMİ				
	MUHASEBE				
	*BİLGİSAYARLI MUHASEBE				
	GİRİŞİMCİLİK VE İŞLETME				
	ŞİRKETLER MUHASEBESİ				
	MALİYET MUHASEBESİ				
	İNŞAAT MUHASEBESİ				
	MESLEKİ MATEMATİK				
	MALİYE				
	MESLEKİ YABANCI DİL				
	*DIŞ TİCARET İŞLEMLERİ	-	-	15	24
	DIŞ TİCARETTE TESLİM VE ÖDEME				
	DIŞ TİCARET MEVZUATI				
	DIŞ TİCARET MUHASEBESİ				
	BANKA İŞLEMLERİ				
	*SERMAYE PİYASASI				
	FİNANSAL YATIRIM				
SERMAYE PİYASASI KAYITLARI					
ÇALIŞMA HAYATI					
ALAN/DAL DERSLERİ TOPLAMI	-	16	15	24	
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI	-	3	5	6	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME	1	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ	30	35	35	38	

Kaynak: www.mebk12.meb.gov.tr

Mesleki Eğitimin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı ile öğrencilere, alan ve dallar ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra yeniliğe ve değişime uyum sağlayabilen, çevresindeki insanlarla sağlıklı iletişim kurabilen, hedeflerini belirleyip bunlara ulaşmak için girişimlerde bulunabilen, eleştiriye açık ve mesleki yeterliklere sahip bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu tabloda muhasebe ve finansman alanında okutulacak meslek ve genel kültür dersleri görülmektedir. Başında (*) işareti bulunan dersler ortalamayla başarılı sayılamayacak dersleri göstermektedir.

Program 4 yıl olarak tasarlanmıştır. Programın temel yapısı oluşturulurken 9. sınıfta ortak dersler, 10. sınıfta ortak dersler ile alan ortak dersleri, 11 ve 12. sınıflarda ise ortak dersler, dallara özel derslerin okutulması planlanmıştır. Bu derslerin içerikleri

belirlenirken ulusal ve uluslararası iş gücünden beklenen temel yeterlikler, sektör araştırmaları ve mesleki yeterlikler dikkate alınmıştır.

Alanda yer alan tüm dallara yönelik ortak yeterlikleri kazandıran dersler ağırlıklı olarak 10. ve 11. sınıfta verilmektedir. 12. sınıfta diplomaya götüren dala ait yeterlikleri içeren dersler yer almaktadır.

Öğrenci 10. sınıfta alanda eğitim-öğretime başlar. 10. sınıfın sonunda ise bölgesel ve sektörel ihtiyaçlar, okulun donanımı, öğretmen ve fiziki kapasitesi ile öğrencilerin mesleki yeterlikleri de dikkate alınarak dal seçimi yapılır. Öğrencilerin alan ve dal seçimlerinde bölgesel istihdam olanakları dikkate alınır.

Alan ortak derslerine ait modüllerin tamamı aynen uygulanır. 11 ve 12. sınıflarda dalın seçmeli meslek dersleri ve modüllerin seçimi koordinatör öğretmen, zümre öğretmenleri ve sektörde bulunan meslek elemanları ile iş birliği içinde; birbirine temel teşkil eden modüllerin öncelik sırası, okul koşulları, yerel ve bölgesel sektörün ihtiyaçları dikkate alınarak yapılır.

Her okul sektör beklentilerini, değişen koşulları ve mesleklerin gelişimini programa yansıtabilir. Gerektiğinde 11. ve 12. sınıfta zorunlu dal derslerinin dışındaki mesleğe özgü derslere ait modüller ve modül içerikleri değiştirilip geliştirilebilir. Bu değişiklikler, koordinatör öğretmen, zümre öğretmenleri ve sektörden meslek elemanları ile iş birliği içinde yapılır. Yapılan değişiklikler, okulun bağlı bulunduğu ilgili öğretim dairesine gönderilir ve bakanlıkça uygun bulunan değişiklikler uygulanır.

Haftalık ders çizelgelerinde; ortak dersler ve alan/dal dersleri belirtilmiştir. Alan/dal dersleri modüllerden oluşmaktadır. Bu derslerdeki her modülün içeriğini öğrencilere kazandırmak için tasarlanan toplam öğrenme süresi 40 saat olarak planlanmıştır. Bu süre; öğretmen rehberliğinde ve öğrencinin kendi kendine çalışacağı süreleri kapsamaktadır. Örneğin 40/32 olarak belirlenmiş bir modülün; 32 saati öğretmen rehberliğinde çalışılacak süreyi, kalan 8 saat ise öğrencinin kendi kendine bağımsız olarak çalışacağı süreyi göstermektedir.

Haftalık ders çizelgesinde haftalık ders saati belirlenmemiş derslerin sürelerinin belirlenmesinde; dersler altında yer alan modüllerin toplam süresi dikkate alınır.

Türk Milli Eğitim Sistemi, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki ana bölümden oluşur. Örgün eğitim; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır. Yaygın eğitim ise, örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır. Mesleki ve teknik eğitim kurumları, hem örgün hem de yaygın eğitimin kapsamına girmektedir (Orhaner, 2003: 208).

Muhasebe ve Finansman alanında geliştirilecek olan eğitim programının iş yaşamı ihtiyaçlarına uygun olması gerekliliğinden yola çıkılarak sektör taraması ve meslek analizi yapılmıştır. Ayrıca çeşitli illerde alan araştırması yapılmıştır. Sektör çalışanları ile birebir görüşülerek iş analizleri yapılmıştır.

Bu doğrultuda geliştirilen Muhasebe ve Finansman alanı programı yaşam boyu öğrenme ilkeleri paralelinde meslek elemanlarına, ulusal ve uluslararası yeterlikleri kazandırmayı hedefleyen bir yapıda tasarlanmıştır.

Mevcut yapı içerisinde; örgün mesleki ve teknik eğitim ile çıraklık ve yaygın eğitim kurumları, bu kurumlarda okutulan programlar, program sonucunda verilen belgeler ve belgeler arasındaki denkliğin esasları yasayla belirlenmiştir. Eğitim programlarıyla kazandırılan yeterlilikler, ulusal yeterlilik düzeyleri, bu yeterliliklerin güçlü yapıda oluşturulmuş ulusal bir otorite tarafından tanınması, belirli aralıklarla güncelleştirilmesi gibi hususları düzenleyen ulusal bir sistem kurulma çalışmaları devam etmektedir. Bu kapsamda 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) Kanunu çıkartılmış olup, MYK teşkilatlanması devam etmektedir (Resmi Gazete Sayı: 26312). Bu kanuna bağlı olarak Avrupa Birliği ile Türkiye arasında Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP) anlaşması imzalanmıştır. Başlangıç tarihi Ekim 2002 olan Projenin genel amacı, mesleki eğitim ve öğretim sisteminin, sosyo ekonomik gereksinimler ve yaşam boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda güçlendirilmesi sürecinde, Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla Türk Hükümetine destek olmaktır (www.megep.meb.gov.tr).

MEGEP Projesi uygulamasından beklentiler aşağıda sıralanmıştır (Dursun,2008:51-52).

- Endüstri sektörü ve diğer sosyal ortaklarla işbirliği içinde geliştirilen ve iş piyasasının gerekliliklerini karşılamak üzere tasarlanan yeni bir mesleki eğitim standartları sistemi kurmak.
- Doğru değerlendirme, derecelendirme ve sertifikasyon saptayan ve kararlaştırılan, mesleki standartları temel alan yeni bir ulusal mesleki yeterlilik sistemi kurmak.
- Ulusal yeterlilik sistemi tarafından geliştirilen göstergelere uygun olarak tasarlanmış olan ve hem başlangıç düzeyindeki mesleki eğitimi hem de sürekli mesleki eğitimi kapsayan yeterliğe dayalı modüler programlarını uygulamak.
- Mikro projeler uygulayarak aşağıdan yukarıya doğru bir güçlendirme yaklaşımını benimseyen ve yenilik araçları görevi gören okullar haline getirmek.
- Tüm aşamalarda ve program alanlarında benimsenen ulusal standartları tutarlı bir şekilde uygulayarak kaliteyi güvence altına alan yeni bir sertifikasyon sistemi kurmak.
- İş piyasasının yerel gerekliliklerini karşılayan ve il düzeyinde üçlü bir yapıyı temel alan yeni mesleki eğitim yönetim sistemi geliştirmek.
- Okul idarecileri, öğretmenler ve değişimin öncülerine kaliteli eğitim sunmak için geliştirilen ve uygulanan kurumsal gelişim programları uygulamak.

MEGEP'in 3 özel amacı olup, bunlar aşağıda sıralanmıştır: (Dursun,2008: 51-52):

- Mesleki eğitimin ulusal gereksinimlerle ilişkisinin ve niteliğinin iyileştirilmesine katkı sağlamak,
- Mesleki eğitimle ilgili kamu yönetiminin, toplumsal ortakların ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde güçlendirilmesini desteklemek,
- Mesleki eğitim sisteminin yerinden yönetime geçme sürecini hızlandırmaktır.

MEGEP eğitim bileşenlerinden, mevcut öğretim programlarının gözden geçirilmesine ilişkin etkinlikler çerçevesinde ele alınan alanlardan biri Muhasebe ve Finansman alanıdır. Muhasebe ve Finansman alanında geliştirilecek olan eğitim programının iş yaşamı ihtiyaçlarına uygun olması gerekliliğinden yola çıkılarak sektör taraması ve

meslek analizi yapılmıştır. Ayrıca çeşitli illerde alan araştırması yapılmıştır. Sektör çalışanları ile birebir görüşülerek iş analizleri yapılmıştır.

Bu doğrultuda geliştirilen Muhasebe ve Finansman alanı programı yaşam boyu öğrenme ilkeleri paralelinde meslek elemanlarına, ulusal ve uluslararası yeterlikleri kazandırmayı hedefleyen bir yapıda tasarlanmıştır.

Muhasebe ve Finansman alanının MEGEP kapsamına alınması ve bu çerçevede programlarının sektör analizine dayalı olarak modüler esaslı olarak hazırlanmasıyla, Türkiye ekonomisi içerisinde oldukça önemli yeri olan bu sektöre kalifiye eleman yetiştiren mesleki eğitim sistemine yeni bir anlayış getirilmesi hedeflenmiştir. Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı kapsamında olan eğitim dalları ve bu eğitim dallarının herhangi birinde eğitim alan öğrencilerin kazanacağı düşünülen yeterlilikler Tablo 10'da toplu olarak gösterilmiştir.

Muhasebe, finans ve borsa hizmetleri tüm sektörlerin vazgeçilmez bir parçasıdır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak bu meslek te aynı hızla gelişmeye ve değişmeye devam etmektedir. Muhasebe ve finansman hizmetleri bilgisayar ortamında yapılmaktadır. Bu gelişme ile meslek alanında hızlı değişimlere ayak uydurabilecek elemanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda geliştirilen Muhasebe ve Finansman alanı programı yaşam boyu öğrenme ilkeleri paralelinde meslek elemanlarına, ulusal ve uluslararası yeterlikleri kazandırmayı hedefleyen bir yapıda tasarlanmıştır (www.mebk12.meb.gov.tr).

Tablo 10. Muhasebe ve Finansman Alanı Öğretim Programı

SEKTÖR	TİCARET
ALAN	MUHASEBE VE FİNANSMAN
ALANIN TANIMI	Muhasebe ve Finansman alanı altında yer alan dalların yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen alandır.
ALANIN AMACI	Muhasebe ve Finansman alanı altında yer alan mesleklerde sektörün ihtiyaçları, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli mesleki yeterlikleri kazanmış nitelikli meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.
DAL PROGRAMLARI, TANIMLARI VE AMAÇLAR	1. BİLGİSAYARLI MUHASEBE Tanımı: Muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği, ticari işletmelerin faaliyetlerine ait belgelerin tasnif, kayıt, dosyalama ve arşivleme işlemlerini bilgisayar ortamında yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Tablo 10'un Devamı

DAL PROGRAMLARI, TANIMLARI VE AMAÇLAR	<p>Amacı: Bilgisayarlı muhasebe elemanlığı mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.</p> <p>2. DIŞ TİCARET OFİS HİZMETLERİ Tanım: Dış ticaret ofis elemanlığı mesleğinin gerektirdiği hizmetleri yürütmek için gerekli olan işlemleri takip etme ve dış ticaret muhasebe kayıtlarını tutma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.</p> <p>Amacı: Dış ticaret ofis elemanlığı mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.</p> <p>3. FİNANS VE BORSA HİZMETLERİ TANIM: Finans ve borsa hizmetleri elemanlığı mesleğinin gerektirdiği hizmetleri yürütmek için gerekli olan işlemleri ve finansal muhasebe işlemlerini yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.</p> <p>AMACI: Finans ve borsa hizmetleri elemanlığı mesleğinin yeterliklerine sahip meslek elemanları yetiştirmek amaçlanmaktadır.</p>
GİRİŞ KOŞULLARI	<p>Öğrencilerin sağlık durumu, Muhasebe ve Finansman alanı altında yer alan mesleklerin gerektirdiği işleri yapmaya uygun olmalıdır.</p>
ÖĞRENCİ KAZANIMLARI	<p>Programın sonunda seçtiği dala/mesleğe yönelik olarak öğrenci;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alandaki ortak temel, bilgi ve becerileri kazanabilecektir. 2. Muhasebe ve Finansman alanının temel yeterliklerine sahip olabilecektir. 3. Dalın gerektirdiği işleri yapabilecektir. 4. Dalın gerektirdiği özel mesleki yeterlikleri kazanabilecektir.

Kaynak: <http://mebk12.meb.gov.tr>

BÖLÜM 3: MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİNİN (MEGEP) BAŞARISININ DEĞERLENDİRİLMESİ - İSTANBUL İLİNDEKİ TİCARET LİSELERİNDE ARAŞTIRMA

Bu bölümde, öncelikle MEGEP modüllerinin etkinliğinin değerlendirilmesine yönelik olarak yapılan ampirik çalışmalara yer verilmiştir. Sonrasında Türkiye’de ticaret meslek liselerinde öğrenim gören Muhasebe-Finansman dalı öğrencilerinin modüler eğitiminden ne derece memnun olduklarının tespitine yönelik bir araştırmaya ve araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

3.1. MEGEP Modüllerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi Üzerine Yapılan Çalışmalar

MEGEP modüllerinin etkinliğinin değerlendirilmesine yönelik yapılmış birtakım çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmaların bir kısmı öğretmen, bir kısmı da öğrenci görüşlerine dayandırılarak oluşturulmuştur. Bu çalışmalar ve sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

➤ *Cihan Seçilmiş ve Kurban Ünlüönen’in (2011) hazırladığı “Eğitim Materyali olarak MEGEP kapsamında Hazırlanan Modüllerin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Alan Araştırması” adlı makale çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:*

- Araştırmanın geneli değerlendirildiğinde öğretmen ve idarecilerle yapılan görüşmelerde programın en çok eleştirilen kısmı öğretim materyali olan modül kitapçıklarıdır. Anketteki modüllere ait değerlendirme kısmı ve anketin en sonundaki katılımcı görüşlerine göre; modüllerdeki yaşanan sıkıntının en önemli nedeni modülleri yazan kişilerin bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmamalarıdır. Bazı modüllerde aynı konuların birkaç kere tekrar edilmesi, cümle düşüklükleri ve yazım hataları önemli bir motivasyon kaybına neden olmaktadır. Ölçme değerlendirme bölümünde yer alan ölçme araçları, kazandırılacak davranışların tamamını yoklayacak biçimde hazırlanmamıştır. Modüllerin içerisindeki resim, şekil, sembol ve grafiklerin yeterli olmadığı sonuçlardan çıkarılabilmektedir.
- Modül kitapçıları, özellikle de ölçme ve değerlendirme bölümleri katılımcılar tarafından yetersiz bulunmuştur.

- Modüllerde eksik, yanlış ve güncel olmayan bilgiler tespit edilmiştir.

➤ *Pınar Erten'in (2010) "Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Modüler Öğretim Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler" adlı makale çalışmasında;* modüllerin görsel unsurlarının az olduğu, modül içi etkinliklerin eksik olduğu, güncel olmadığı, öğrencilerin seviyesine uygun olmadığı, geleneksel kitaplardan farkının olmadığı, modül içeriğinde yer alan bilgilerin yanlış ve gereksiz olduğu, modüllerin açık ve anlaşılır olmadığı, yazımsal hataların mevcut olduğu, bazı modüllerin amaçlarından uzak olduğu, modül dilinin açık ve anlaşılır bir formatta olmadığı, öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde, bol örnekli, piyasaya yönelik bilgilerin ve uygulamaların yer almadığı, modül içinde yer alan örneklerin cevaplarının yer almadığı, yer alanların da yanlış olduğu, öğrencilerin bilgi ve becerilerinin gelişimini destekleyemediği ve öğretmenlerin bilgi olarak yetersiz oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

➤ *Koç Holdingin "Meslek Lisesi Memleket Meselesi" adlı projesinin "Mesleki ve Teknik Eğitimde Güncellenmiş Durum Analizi" adlı çalışmasına göre çoğu işveren, mesleki ve teknik ortaöğretim mezunlarının mesleki bilgi, beceri, tutum ve iş alışkanlıklarını yetersiz bulmaktadır. Yetersiz olan mesleki bilgi modüllerin içeriği geliştirilerek ve modüller sektörün ihtiyaçlarına göre düzenlenerek giderilebilir.*

➤ *Bülent Dursun'un (2008) "Yönetici ve Öğretmen Görüşleri İle Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) Etkililiğinin Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında;*

- Mesleklerin belirli bölgeler temel alınarak hazırlandığı, iş ve işlemlerin ders saatlerine uygun olarak bütünleştirilmediği, mesleki yeterliklerin anlaşılır ve öğrencilerin seviyelerine göre uygun olmadığı belirlenmiştir.
- Ayrıca Alanların istihdama yeterince uygun olmadığı, öğrencilerin öğrendiklerini işletmelerde uygulama imkânlarının sağlanamadığı, modüler eğitimin öğretime yeterli katkıyı sağlayamadığı ve bireysel öğrenme yönünde yeterince gelişme sağlanamadığı belirlenmiştir.
- Proje ile okullara sağlanan araç gereç desteği konusunda bilgi sahibi olan yönetici ve öğretmenlerin beklentilerini "orta" düzeyde karşıladığı belirlenmiştir. Yönetici ve

öğretmenlerin okullara sağlanan eğitim araç-gereç desteği konusunda yeterince bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

➤ *Ersin Yardım'ın (2009) "Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin MEGEP İle Yeniden Yapılandırılması Sonrası Öğrenci ve İşveren Memnuniyetinin İncelenmesi" adlı çalışmasında MEGEP' in etkinliğini incelemiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:*

- İşverenlerin % 86,8'i MEGEP sonrasında öğrenci niteliklerinde bir artış olduğunu düşünmektedir. Aynı zamanda işverenlerin % 72,7'si MEGEP projesinin piyasa için gerekli nitelikli eleman ihtiyacını karşılayacağını düşünmektedirler. Bu sonuçlara göre işverenlerin MEGEP projesine bakış açılarının ve projeden beklentilerinin olumlu olduğu ifade edilmiştir.

➤ *Emine Saraçoğlu (2007) "Mesleki Eğitim ve Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Uygulamaları: İstanbul'da Bir Araştırma, adlı çalışmasında; Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi'nin daha iyi anlaşılması ve uygulanmasındaki problemlerin ortadan kaldırılması amacıyla teknolojinin daha fazla kullanılmasının eğitim alan bireylerin yararına olacağını belirtmiştir. Ayrıca ders konularının sınıflara göre dağılımı yeniden gözden geçirilmeli, gereksiz konular çıkarılması gerektiğini, ders konuları arasındaki öğrencilerin işlerine yaramayacak ve onlara katkısı olmayacak konular belirlenmeli ve çıkartılması gerektiği sonucuna varmıştır. Öğretmenlerin modüler eğitim konusunda daha fazla hizmet içi eğitime tabi tutulması gerektiğini ve zaman içerisinde programın amacına daha fazla ulaşacağı sonucuna varmıştır.*

3.2. Araştırma Hakkında

3.2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, ortaöğretim düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin modüler öğretim programları kapsamında aldıkları eğitim noktasında memnuniyet derecelerinin tespiti suretiyle MEGEP kapsamında verilen muhasebe-finance alanı modüllerinin etkinliğini ölçmektir. Çalışmada, MEGEP'in hedeflerine ulaşip ulaşmadığının tespiti için öğrenci memnuniyeti esas alınmış olup, araştırma sonucunda elde edilen sonuçlarla MEGEP projesinin başarısının değerlendirilmesi noktasında katkı sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca sektörün ihtiyaç duyduğu niteliklere sahip elemanların yetiştirilebilirliği hakkında değerlendirme yapma fırsatı doğacaktır.

Meslek liseleri amaçlarından bir tanesi sektörün ihtiyaç duyduğu elemanı yetiştirmektir. Bunun için verilen eğitimin sektörün ihtiyaçlarına göre belirlenmesi gerekmektedir. Modüllerin içeriği de bu duruma göre güncellenmelidir.

3.2.2. Araştırmanın Önemi

Endüstri sektörü ve diğer sosyal ortaklarla işbirliği içinde geliştirilen ve iş piyasasının gerekliliklerini karşılamak üzere tasarlanan yeni bir mesleki eğitim standartları sistemi kurmak MEGEP'in amaçlarından biridir. MEGEP kapsamında Muhasebe ve Finansman Alanı Çerçeve Öğretim Programı ile öğrencilere, alan ve dallar ile ilgili temel bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra yeniliklere uyum sağlayan mesleki yeterliliklere sahip bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır. Muhasebe ve Finansman alanının diğer bir amacı ise muhasebe sektörünün ihtiyacı olan muhasebe ara elemanını yetiştirmektir. Bu sebeple muhasebe modüllerinin içeriği güncel ve sektörün ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Çünkü mezun olduktan sonra İş piyasasına atılacak öğrencilerin bu geçiş sürecinde zorlanmamaları, okulda alınan eğitimin iş piyasasının ihtiyaçlarını karşılamasından geçmektedir. Bu da ancak MEGEP'in güncel olmasıyla sağlanabilir.

Bu araştırma sonuçları ile MEGEP projesinin yeterliliği, eksikliği veya yeniden gözden geçirilmesi çalışmalarına katkıda bulunulacağı düşünülmektedir. Muhasebe ve Finansman Alanı modüllerinin içeriğinin muhasebe eğitiminin gerekliliğine uygunluğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu sayede MEGEP'in amaçlarına ulaşmada başarısı değerlendirilmeye çalışılmıştır.

3.2.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırmada genel olarak, ticaret meslek liselerinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin aldıkları muhasebe eğitiminden memnuniyetini etkileyen faktörler incelenmeye tabi tutularak MEGEP modüllerinin güncelliği ve etkinliğinin tespitine çalışılmıştır. Araştırmada Türkiye'deki tüm Ticaret ve Meslek Liselerinde anket uygulamanın olanaksız olduğundan örneklem olarak İstanbul'un Anadolu ve Avrupa yakasından katılımcıların temsiline imkân verecek şekilde ve temsil kabiliyetini yükseltmek amacıyla özenle 10 okul seçilmiş ve yaklaşık 500 muhasebe ve finansman programı öğrencisine anket uygulanmış, 500 anket değerlendirilmeye alınmıştır. Anket çalışması yapılan okullar aşağıda sıralanmıştır.

- Beykoz Akbaba Ticaret Meslek Lisesi
- Kâğıthane İTO Ticaret Meslek Lisesi
- Pendik İTO Ticaret Meslek Lisesi
- Ümraniye Ticaret Meslek Lisesi
- Ümraniye 75.Yıl Cumhuriyet Ticaret Meslek Lisesi
- Üsküdar Cumhuriyet Ticaret Meslek Lisesi
- Üsküdar Ticaret Meslek Lisesi
- Kemerburgaz Halis Kutmangil Çok Programlı Lisesi
- İstanbul Vali Hayri Kozakçıoğlu Ticaret Meslek Lisesi
- Ataşehir R. Bayraktar Ticaret Meslek Lisesi

3.2.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada keşifsel araştırma ve MEGEP'in başarısını değerlendirmek amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın evreni, İstanbul ilinde olan liseler arasından tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 10 Ticaret ve Meslek Lisesinde Muhasebe-Finansman eğitimi alan son sınıf öğrencileridir. Çalışma kapsamında bir anket hazırlanarak, araştırma kapsamına alınan okullarda eğitim gören 500 öğrenciye uygulanmıştır. Anket katılımcılara müdür yardımcıları ve öğretmenlerin gözetimi altında uygulandığı için anketlerin tamamı kullanılabilir durumdadır. Araştırmanın uygulama kısmına ait veriler, öğrencilere 1. Bölümde 13 adet soru, 2. bölümde 16 adet soru olmak üzere toplam 29 sorudan oluşan anketler uygulanarak elde edilmiştir.

Anketin ilk kısmında öğrencilerin aldığı muhasebe eğitimden memnuniyetini ölçen ifadelerle yer verilmiştir. İkinci kısımda da yine Likert türü ifadelerle öğrencilerin aldıkları muhasebe eğitimindeki eksiklikler belirlenmeye çalışılmıştır.

Anket sonuçları SPSS programı kullanılarak frekans analizi uygulanmıştır.

3.3. Bulguların Değerlendirilmesi

Bu bölümde, araştırmada belirtilen amaçlar doğrultusunda toplanan verilerin istatistik çözümlenmeleri ile ilgili bulgulara yer verilmiştir.

➤ Tablo 11’de Öğrencilerin Modüler Eğitimin Memnuniyeti İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri verilmiş olup aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- En yüksek katılım oranı “okulumda verilen meslek dersleri için ayrılan eğitim süresi benim için yeterlidir” İfadesinde görülmektedir. Bunu “staj yaptığım işletmede aldığım beceri eğitiminin süresi yeterlidir” diyenler takip etmektedir. “Staj yaptığım işletmede aldığım beceri eğitimi meslek hayatına hazırlanmam için yeterlidir” İfadeleri de katılımın yüksek olduğu ifadeler arasındadır. MEGEP’in işletmelerde beceri eğitimi dersinde öngördüğü süreler öğrenciler tarafından başarılı bulunmuştur.
- En büyük kararsızlık oranı “okulumda aldığım mesleki eğitim, meslek hayatımın gerektirdiği görevleri yerine getirebilmem için yeterli seviyededir (%28)” ifadesinde ortaya çıkmaktadır. Diğer bir kararsızlığın çok olduğu durum “okulumda aldığım mesleki eğitim beceri eğitimi için yeterli seviyededir” İfadesinde bulunmaktadır. MEGEP modüllerinin sektör ihtiyaçlarına göre güncel olması gerekir. Ancak bu sonuçlara bakıldığında MEGEP muhasebe eğitiminde içerik olarak etkin ve güncel değildir.

Tablo 11. Öğrencilerin Modüler Eğitimin Memnuniyeti İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Ortalama	ss
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
Meslek dersleri modüllerinin içeriği, konuları kavrayabilmem için yeterli seviyededir.	100	20,0	154	30,8	102	20,4	61	12,2	83	16,6	2,75	1,35
Meslek derslerinin modüllerinin içeriği, meslek hayatım için yeterli seviyededir.	58	11,6	155	31,0	114	22,8	88	17,6	85	17,0	2,97	1,28
Okulumda verilen meslek dersleri için ayrılan eğitim süresi benim için yeterlidir.	130	26,0	199	39,8	92	18,4	41	8,2	38	7,6	2,32	1,17
Okulumda verilen meslek dersleri için kullanılan araç-gereç sayısı yeterli seviyededir.	98	19,6	118	23,6	81	16,2	91	18,2	112	22,4	3,00	1,45
Laboratuvar dersleri meslek hayatımın gerektirdiği görevleri yerine getirebilmem için yeterli seviyededir.	107	21,4	154	30,8	99	19,8	84	16,8	56	11,2	2,66	1,29
Okulumda laboratuvar derslerinde öğrencilere gösterilen programlar iş hayatında geçerli programlardır.	82	16,4	165	33,0	94	18,8	84	16,8	75	15,0	2,81	1,31
Okulumda bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrendiğim programlar, meslek hayatım için yeterlidir.	64	12,8	143	28,6	131	26,2	87	17,4	75	15,0	2,93	1,25
Okulumda aldığım mesleki eğitim, meslek hayatımın gerektirdiği görevleri yerine getirebilmem için yeterli seviyededir.	66	13,2	163	32,6	140	28,0	76	15,2	55	11,0	2,78	1,18
Okulumda aldığım mesleki eğitim, eğitim alanla ilgili istediğim işe girebilmem için yeterlidir.	67	13,4	158	31,6	134	26,8	96	19,2	45	9,0	2,79	1,17
Okulumda aldığım mesleki eğitim, beceri eğitimi için yeterli seviyededir.	86	17,2	161	32,2	138	27,6	71	14,2	44	8,8	2,65	1,18
Staj yaptığım işletmede aldığım beceri eğitiminin süresi yeterlidir.	173	34,6	185	37,0	82	16,4	26	5,2	34	6,8	2,13	1,15
Staj yaptığım işletmede aldığım beceri eğitimi, meslek hayatına hazırlanmam için yeterlidir.	165	33,0	158	31,6	94	18,8	45	9,0	38	7,6	2,27	1,22
Okulumda aldığım kültür derslerinin meslek hayatıma bir katkısı yoktur.	120	24,0	87	17,4	114	22,8	87	17,4	92	18,4	2,89	1,43

- Araştırmaya katılanların %30,8'i meslek dersleri modüllerinin içeriğinin, konuları kavrayabilmesi için yeterli seviyede olduğuna katıldığını belirtmiştir. Ancak olumsuz düşünce bildirenler %49'a yakındır. MEGEP modüllerinin içeriği basitten zora, açık, net ve anlaşılır bir şekilde tasarlanmalıdır. Ancak modüllerin içeriğine bakıldığında bazı konuların karmaşık bir şekilde işlendiği hatta modülde verilen örneklerde yanlışlıklar olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte modüllerde görsellik açısından eksiklikler tespit edilmiştir. Bu durum sonucunda da öğrencilerin konuları anlamaları zorlaşmıştır.
- Araştırmaya katılanların %31'i meslek derslerinin modüllerinin içeriğinin, meslek hayatı için yeterli seviyede olduğuna katıldığını belirtmiştir. Bununla birlikte % 55 olumsuz düşünce belirtmiştir. Modüllerin içeriğinin güncel olması önem arz etmektedir. Modüllerin güncelliği öğrencilerin meslek hayatındaki bilgileri yakından takip etmelerine yardımcı olacaktır. Modüllerin içeriği incelendiğinde değişen iş hayatındaki bilgiler, muhasebe ile ilgili kanunlar modüllere hemen yansıtılmamaktadır. Bu durum meslek hayatına geçen öğrencinin zorluk yaşamasına sebep olacaktır.
- Araştırmaya katılanların %39,8'i okulunda verilen meslek dersleri için ayrılan eğitim süresinin kendisi için yeterli olduğuna katıldığını belirtmiştir. Bununla birlikte olumlu düşünce belirtenler % 65 civarındadır.
- Araştırmaya katılanların %23,6'sı okulunda verilen meslek dersleri için kullanılan araç-gereç sayısının yeterli seviyede olduğuna katıldığını; %22,4'ü ise kesinlikle katılmadığını belirtmiştir. Ayrıca %66'a yakını olumsuz düşünce belirtmiştir. Meslek liselerinin belki de en sıkıntılı konusu araç-gereçlerin yetersiz olmasıdır. Meslek liselerinde, çoğu sınıfta projeksiyonların olmaması, bilgisayar laboratuvarlarında her öğrenciye bir bilgisayar düşmemesi, bir bilgisayara 3-4 öğrencinin oturması gibi nedenlerden öğrenciler yeterli eğitimi alamamaktadırlar.
- Araştırmaya katılanların %46'ya yakını laboratuvar derslerinin meslek hayatının gerektirdiği görevleri yerine getirebilmesi için yeterli seviyede olmadığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılanların %51'i okulunda laboratuvar derslerinde öğrencilere gösterilen programların iş hayatında geçerli programlar olduğuna katılmadığını

belirtmiştir. Laboratuvar dersleri iş hayatının gereksinimlerine göre çeşitlilik göstermelidir. Ancak iş hayatında kullanılmamasına rağmen hala klavye dersinde F klavye modüllerde gösterilmektedir. Ancak günümüzde gerek iş hayatında gerekse günlük yaşamda F klavye kullanılmamaktadır. Öğrenciler iş hayatına geçtiklerinde bu durumun sıkıntısını yaşamaktadırlar.

- Araştırmaya katılanların %41'i okulunda bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrendiği programların, meslek hayatı için yeterli olduğunu belirtmiştir. Okullarda gösterilen bilgisayarlı muhasebe dersinde ağırlıklı olarak ETA programı gösterilmektedir. İş hayatında ağırlıklı olarak ETA program ile birlikte birçok program kullanılmaktadır. Okullardaki bu durum öğrencilerin işe başladıktan sonra öğrendikleri bilgileri kullanmasına yardımcı olmaktadır. Modüllerde verilen bilgisayarlı muhasebe dersinin amacına ulaştığı ve iş hayatı ile entegre olduğu söylenebilir.
- Araştırmaya katılanların %32,6'sı okulunda aldığı mesleki eğitimin, meslek hayatının gerektirdiği görevleri yerine getirebilmesi için yeterli seviyede olduğuna katıldığını belirtmiştir.% 54,2'si ise olumsuz görüş belirtmiştir.
- Araştırmaya katılanların %31,6'sı okulunda aldığı mesleki eğitimin, eğitim alanı ile ilgili istediği işe girebilmesi için yeterli olduğuna katıldığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılanların %32,2'si okulunda aldığı mesleki eğitimin, beceri eğitimi için yeterli seviyede olduğuna katıldığını belirtmiştir. Araştırmaya katılanların %50,6'sı yeterli seviyede olmadığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılanların %37'si staj yaptığı işletmede aldığı beceri eğitiminin süresinin yeterli olduğuna katıldığını; %34,6'sı ise kesinlikle katıldığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılanların %33'ü staj yaptığı işletmede aldığı beceri eğitiminin, meslek hayatına hazırlanması için yeterli olduğuna kesinlikle katıldığını; %31,6'sı ise katıldığını belirtmiştir. Ancak genellikle muhasebe bürolarında öğrencilere öğretmemekle birlikte sadece basit işlerini yaptırmaktadırlar. Kurumsallaşmış şirketlerde bu durumun tam tersi işin gereklerini en iyi şekilde öğretmeye çalışmaktadırlar.

- Araştırmaya katılanların %24'ü okulunda aldığı kültür derslerinin meslek hayatına bir katkısının olmadığına kesinlikle katıldığını belirtirken %22,8'i söz konusu durum için kararsız olduğunu belirtmiştir.

Anketin ikinci bölümünde, öğrencilerin okulda aldığı muhasebe eğitimine ilişkin çeşitli sorular yer almaktadır. Daha çok muhasebe modüllerinin içeriği ile ilgili olan bu sorular modüllerin muhasebe meslek gereksinimlerini ne derece karşıladıklarını ölçmeye yöneliktir.

Tablo 12. Öğrencilerin Okulda Gördüğü Muhasebe Programı İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Okulunuzda hangi muhasebe programını öğreniyorsunuz?	ETA SQL	405	81,0
	logo go	39	7,8
	LKS	26	5,2
	diğer	30	6,0
	Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılanların %81'i okulda ETA SQL programını öğrendiklerini belirtmiştir. Bu oran okulların büyük bir bölümünde ETA SQL programının öğretildiğini göstermektedir. Okullarda gösterilen programların meslek hayatında kullanılabilirliği önemlidir. İş hayatında büyük oranda ETA SQL programı kullanılmaktadır. Bu durumda verilen muhasebe programının yeterli olduğunu göstermektedir. İşletmelerin ihtiyaçlarına göre bu programların belirlendiği tespit edilmiş olup, bilgisayarlı muhasebe dersi modülleri ihtiyaçları karşılamaktadır.

Tablo 13. Öğrencilerin Beceri Eğitiminde Kullandıkları Program İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Beceri eğitimi gördüğünüz işletmede hangi programı kullanıyorsunuz?	ETA SQL	307	61,4
	logo go	59	11,8
	LKS	31	6,2
	diğer	103	20,6
	Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılanların %61,4'ü beceri eğitimi gördüğü işletmede ETA SQL programını kullandıklarını belirtmiştir. Okullarda %81 ETA SQL programı gösterilmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu işletmelerde kullandığı muhasebe

programını kullanmakta zorlanmamaktadır. Bu durum MEGEP'in bilgisayarlı muhasebe dersi modüllerinde istenilen amaca ulaştığını göstermektedir.

Tablo 14. Öğrencilerin İşletmeyi Seçerken Değişkenler İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?	Kendim	174	34,8
	Aile veya akraba yardımı ile	165	33,0
	Okul yönetimi ve öğretmenlerin yardımı ile	143	28,6
	Diğer	18	3,6
	Toplam	500	100,0

Modüler eğitimin son aşaması olan İşletmelerde Beceri eğitimini öğrencilerin nasıl belirledikleri önemlidir. İşletmelerde beceri eğitimi modülünün uygun ve istenilen amaca uygun olması için öğrencilerin beceri eğitimini yaptığı işletmeyi en iyi şekilde tercih etmesi gerekir. Araştırmaya katılanların %34,8'i beceri eğitimi yaptığı işletmeyi kendi belirlerken %33'ü aile veya akraba yardımı ile belirlediğini belirtmiştir. Öğrenciler kendi buldukları işlerde çalışmalarını ile iş hayatları için daha olumlu sonuçlar elde etmektedirler. Bununla birlikte okul yönetiminin tavsiye ettiği işletmeler staj için öğrencilerin daha uygun tercih yapmasına yardımcı olmakla birlikte okul ile işletmelerin birbirleri ile iletişimini geliştirmektedir.

Tablo 15. Öğrencilerin Beceri Eğitiminde Kullandıkları Program İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Okulunuzda öğrendiğiniz muhasebe programı, beceri eğitimi aldığınız işletmedeki muhasebe programını kullanabilmeniz yeterli oldu mu?	Evet	126	25,2
	Hayır	178	35,6
	Kısmen	196	39,2
	Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılanların %39,2'si okulda öğrendiği muhasebe programının beceri eğitimi aldığı işletmedeki muhasebe programını kullanabilmesinde kısmen yeterli olduğunu, %25,2'si yeterli olduğunu belirtirken %35,6'sı yeterli olmadığını belirtmiştir. Bu sonuç diğer benzer sonuçlara benzemektedir. Okullarda 1veya 2 program gösterilmektedir. Bunlardan en çok talep edilen ise ETA SQL'dir.

Tablo 16. Öğrencilerin Beceri Mesleki Eğitimi İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Beceri eğitimi aldığınız işletmede size verilen görevler mesleki eğitiminizle örtüşüyor mu?	Evet	206	41,2
	Hayır	112	22,4
	Kısmen	182	36,4
	Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılanların %41,2'si beceri eğitimi aldığı işletmede kendisine verilen görevlerin mesleki eğitimle örtüşüğünü belirtirken % 58,6'sı olumsuz görüş belirtmiştir. Verilen görevler iş yerinin kurumsal olup olmamasına göre değişmektedir. Kurumsal şirketler öğrenmeye daha elverişli iken kurumsal olmayan şirketlerde bu durum daha düşük orandadır.

Tablo 17. Öğrencilerin Beceri Mesleki Eğitimi İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi yaptığınız işletmede sizi takip ediyor mu?	Evet	317	63,4
	Hayır	94	18,8
	Kısmen	89	17,8
	Toplam	500	100,0

Araştırmaya katılanların %63,4'ü koordinatör öğretmenin beceri eğitimi yaptığı işletmede kendisini takip ettiğini belirtmiştir. Modüler eğitimin son aşaması olan işletmelerde beceri eğitiminin amacına uygun olabilmesi için öğretmenlerin işletmelerde staj gören öğrencileri düzenli olarak takip etmeleri gerekmektedir. Tüm öğretmenlerin düzenli olarak öğrencileri staj yaptıkları işletmelerde takip etmeleri zorunluluğu göz önünde bulundurulduğunda, yüksek gibi görünen bu oranın aslında düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 18. Öğrencilerin Mesleki Seçiminde Etkili Olan Faktörlerin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Meslek lisesini seçmenizde etkili olan faktör nedir?	Ailem	185	37,0
	Kendi tercihim	260	52,0
	Arkadaş tavsiyesi	29	5,8
	Diğer	26	5,2
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %52'si meslek lisesini kendi tercihi ile seçtiğini belirtirken %37'si aile tercihi ile seçtiğini belirtmiştir. Meslek seçimi büyük önem arz etmektedir. Bilinçsiz yapılan tercihler öğrencinin başarısına iş hayatına adaptasyonuna etki etmektedir.

Tablo 19. Öğrencilerin İşe Girme Düşüncelerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

		n	%
Okulunuzdan mezun olduğunuzda istediğiniz işe girebileceğinizi düşünüyor musunuz?	Evet	200	40,0
	Hayır	121	24,2
	Kısmen	179	35,8
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %40'ı okuldan mezun olduğunda istediği işe girebileceğini düşünürken %24,2'si istediği işe girebileceğini düşünmediğini belirtmiştir. İşletmelerde beceri eğitimi öğrenciler için avantaj sağlamaktadır. Beceri eğitimini yaptığı işletmede okul bittikten sonra devam eden birçok öğrenci olmakla birlikte beceri eğitimini yaptığı işletmede verimli çalışan öğrenciler daha rahat iş bulmaktadırlar. Öğrencilerin beceri eğitimi gördüğü işletme ile aldığı eğitimin uyumlu olması iş bulma konusunda öğrencilere rahatlık sağlamaktadır. Modüler sistemin amaçlarından biri olan iş hayatı ile paralel eğitim sonucunda öğrenciler iş bulma konusunda daha rahat olurlar. Bu sebepten beceri eğitimi önem arz etmektedir.

Tablo 20. Öğrencilerin Ders Kitaplarının Değişmesi Gerekliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Ders kitaplarınızın içeriğinin değişmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?	Evet	215	43,0
	Hayır	142	28,4
	Kısmen	143	28,6
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %43'ü ders kitaplarının içeriğinin değişmesi gerektiğini düşünürken %28,4'ü değişmesi gerekmediğini düşündüğünü belirtmiştir. Ancak ders kitaplarında birçok teknik hata gözlenmiştir. Öğrencilerin içeriğin değişmesi düşünceleri içerikteki yanlış yazım, örneklerin yanlış olması, şekil hatalarının çokluğundan kaynaklanmaktadır. Modül içeriklerinin hatalı olması istenilen amaçlara ulaşmakta sıkıntılara neden olmaktadır. Bu sebepten içerik olarak ders kitapları güncel, basit, anlaşılır ve görsel olarak zengin olmalıdır.

Tablo 21. Öğrencilerin F Klavyenin İş Hayatındaki Geçerliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Bilgisayarda Klavye Kullanımı dersinizde size gösterilen F Klavyenin iş hayatınızda ihtiyacınızı karşılayacağını düşünüyor musunuz?	Evet	141	28,2
	Hayır	271	54,2
	Kısmen	88	17,6
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %54,2'si kendilerine gösterilen F klavyenin iş hayatında ihtiyaçlarını karşılamayacağını düşündüğünü belirtmiştir. Günümüzde F klavye birçok yerde kullanılmamaktadır. Ancak modüllerde F klavye işlenmektedir. İş hayatında ve günlük hayatta Q klavye kullanılmaktadır. F klavyenin MEGEP modüllerinde ısrarla ele alınması öğrencilerin öğrendikleri klavye ile iş hayatında kullandıkları klavye farklı olduğundan zorlanmalarına neden olmaktadır. Modüller hazırlanırken bu durum göz önünde bulundurulmalı ve modüller iş hayatına göre güncellenmelidirler.

Tablo 22. Öğrencilerin Okuldaki Muhasebe Ders Modülünün Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Okulunuzda gördüğünüz muhasebe ders modüllerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	156	31,2
	Hayır	176	35,2
	Kısmen	168	33,6
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %35,2'si okulda gördükleri muhasebe ders modüllerinin yeterli olmadığını düşünürken %31,2'si yeterli olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Modüller örneklerle zenginleştirilmelidirler. Modüllerin içeriğinde verilen örneklerde yanlışlıklar olduğu gözlenmiştir. Bu durum öğrencilerin akıllarının karışmasına neden olmaktadır.

Tablo 23. Öğrencilerin Okulda Verilen Kültür Derslerinin Gerekliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Okulunuzda verilen kültür derslerinin mesleki eğitiminiz için gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	165	33,0
	Hayır	168	33,6
	Kısmen	167	33,4
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %33,6'sı okulda verilen kültür derslerinin mesleki eğitimi için gerekli olmadığını düşünürken %33'ü gerekli olduğunu düşünmektedir. Meslek lisesinden sonra kendi alanlarında bir yükseköğretim programına girmek isteyen öğrenciler okulda verilen kültür derslerine ihtiyaç duymaktadırlar.

Tablo 24. Öğrencilerin Okulda Verilen Meslek Derslerinin Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Okulunuzda verilen meslek dersleri için gerekli Araç-Gereç (bilgisayar, projektör vb.) sayılarının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	167	33,4
	Hayır	196	39,2
	Kısmen	137	27,4
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %39,2'si okulda verilen meslek dersleri için gerekli Araç-Gereç (bilgisayar, projektör vb.) sayılarının yeterli olmadığını düşündüklerini belirtmiştir. Yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise %33,4'tür. Okullarda her sınıfta projektör bulunmamaktadır. Bilgisayarlar öğrenciler için yeterli sayıda değildir.

Tablo 25. Öğrencilerin Okulda Verilen Meslek Derslerinin İş Hayatında Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Okulunuzda verilen mesleki eğitimin iş hayatı için yeterli seviyede olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	145	29,0
	Hayır	176	35,2
	Kısmen	179	35,8
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %35,8'i okulda verilen mesleki eğitimin iş hayatı için kısmen yeterli seviyede olduğunu düşündüklerini belirtirken %35,2'si yeterli olmadığını düşündüklerini belirtmiştir.

Tablo 26. Öğrencilerin Okulda Verilen Meslek Eğitiminin Üniversite Düzeyinde Yeterliliği İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Mesleki eğitim aldığımız alanla ilgili bir bölümü kazanmak (üniversite düzeyinde) için okulunuzda aldığımız eğitimi yeterli buluyor musunuz?	Evet	121	24,2
	Hayır	244	48,8
	Kısmen	135	27,0
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %48,8'i mesleki eğitim aldığı alanla ilgili bir bölümü kazanmak (üniversite düzeyinde) için okulda alınan eğitimi yeterli bulmadığını belirtmiştir. Meslek liseleri üniversiteye hazırlamak için değil ara eleman yetiştirmek için kurulmuşlardır. Bunun için verilen dersler mesleki alan ağırlıklıdır.

Tablo 27. Öğrencilerin Laboratuvar Derslerinde Görmek İstenilen Program İçin Frekans Ve Yüzde Değerleri

		n	%
Laboratuvar derslerinizde (Bilgisayarlı Muhasebe-Bilgisayarda Klavye Kullanımı-Bilgisayar Ofis Programları) görmek istediğiniz programlar var mı?	Evet	108	21,6
	Hayır	391	78,2
	Kısmen	1	0,2
	Toplam	500	100,0

Öğrencilerin %78,2'si Laboratuvar derslerinde (Bilgisayarlı Muhasebe-Bilgisayarda Klavye Kullanımı-Bilgisayar Ofis Programları) görmek istedikleri programların olmadığını belirtmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe derslerinde verilen bilgiler ve bu bilgilerin elde edilme süreci, piyasayla büyük bir paralellik göstermektedir. Bundan dolayı muhasebe eğitiminin kalitesi; öğrenci, öğretici, uygulayıcı ve söz konusu eğitimi alan öğrencileri istihdam edecek işletmeler açısından son derece önemlidir. Muhasebe ders içerikleri, dersin sunumu, öğretimde kullanılan araçlar vb. açılardan uygulayıcı, öğretici, öğrenci arasında sıkı bir koordinasyonun sağlanması gerekir. Söz konusu koordinasyon, muhasebe ders içeriklerinin ihtiyaca göre belirli aralıklarla güncelleştirilmesini sağlayacaktır. Ancak güncelleme yapılırken “bölgesel” ihtiyaçtan ziyade Türkiye düzeyinde ve dünyadaki gelişmeler baz alınmalıdır.

Muhasebe mesleğinin gelişmesi, toplumda hak ettiği yere sahip olması şüphesiz mesleği icra edenlerin kişisel yeteneklerine ve bu kişilerin eğitimine sıkı sıkıya bağlıdır.

Ayrıca günümüzde bilgi ve teknoloji alanındaki gelişmeler ticari hayatı büyük bir rekabet içine sokmuştur. İşletmelerin bu alanda yer alabilmesi ve hatta rekabet üstünlüğü sağlayabilmesi, gelişmeler karşısındaki uyum gücüne bağlı bulunmaktadır. Bu uyum büyük ölçüde, yeterli bilgi, yetenek ve becerileri kazanmış insan gücü ile gerçekleştirilebilmektedir. MEGEP bu amacı gerçekleştirmek üzere iş dünyasıyla uyumlu aktif öğrenci yetiştirmek amacıyla oluşturulmuştur.

İhtiyaç duyulan nitelikte ve nicelikte insan yetiştirmek, eğitim kalitesi ile ilgilidir. Eğitim kalitesi, eğitimin merkezinde olan öğrencilerin memnuniyeti ile açıklanmıştır. Ortaya koyulan yeniden yapılandırma çalışmalarının amaca ulaşma düzeyinin belirlenmesi sonrasında yapılacak çalışmalara yol gösterici olması bakımından öğrenci memnuniyetinin önemi artmaktadır.

Ortaöğretim düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin memnuniyetinin belirlenmesi amacı ile hazırlanan anket çalışmasıyla elde edilen sonuçlar şöyledir;

Öğrencilerin muhasebe eğitiminden memnuniyetinin ölçülmesi için oluşturulan bölümler; modül, öğretmen, okul ve beceri eğitim memnuniyeti bölümleridir. Bu memnuniyet grupları ile ilgili şu sonuçlara varılmıştır:

I. Öğrenciler modüllerin içeriklerinden orta düzeyde memnundurlar. Bu oran modüllerin öğrencilerin seviyelerine göre düzenlenmesi ve güncelleştirilmesi ile daha da artacaktır.

Öğrenciler, okulunda verilen meslek dersleri için %23,6'sı kullanılan araç-gereç sayısının yeterli seviyede olduğunu ifade ederken %22,4'ü ise kesinlikle katılmadığını ifade etmiştir. Okulda, derslerde kullanılan teknoloji ve diğer araç gereçlerin varlığının yanında araç-gereç sayısının yeterli olması önemlidir. Gerek mesleki açıdan muhasebe ve tamamlayıcı dersleri uygulama laboratuvarının varlığı, gerekse bu laboratuvarların öğrencilerin uygulamaları için kullanılabilir olmasının sağlanması öğrencilerin mesleki uygulama becerilerinin gelişimi için önemlidir. Okulun fiziki donanımlarının yeterli olması öğrencilerin mesleki uygulama becerilerinin gelişimini ve okul memnuniyetlerinin artmasını sağlayacaktır. Bu durumda bazı okullarda araç-gereç sayısının sıkıntılı olduğu düşünülmektedir.

Meslek liselerinde laboratuvarlarda bulunan bilgisayar sayıları yetersiz olmakla birlikte öğrenciler bir bilgisayarı birkaç kişi ile birlikte kullanmaktadırlar. Bu durum bilgisayarlı muhasebe modüllerini uygulama aşamasında öğrencilerin anlamalarını güçleştirmektedir. Ayrıca bilgisayarlar programlar için yeterli gerekliliğe sahip değildir.

Öğrencilerin staj yaptığı işletmede aldığı beceri eğitiminin süresinin %37'si yeterli olduğuna kesinlikle katılmış , %34,6'sının ise sadece katıldığını ifade ederek yeterli olduğu kanaatine varılmıştır. İşletmelerde beceri eğitimin süresi öğrencilerin iş hayatına uyum sağlamaları ve işletmelerde yapılan uygulamaları gerçekleştirmeleri açısından önemlidir.

Araştırmaya katılanların %49'a yakını meslek dersleri modüllerinin içeriğinin, konuları kavrayabilmesi için yeterli seviyede olmadığını belirtmiştir. Bu durum modüllerin içeriğinin güncel, basit ve öğrenci seviyelerine uygun olmamasından kaynaklanmaktadır. Modüllerin içeriğinde birçok hataya rastlanmıştır. Özellikle sayısal örneklerde sayısal değerlerde yanlışlıklar göze çarpmaktadır. Bunun sonucu olarak öğrenciler anlayamadıkları sayısal veriler ile karşı karşıya kalmaktadır. Modüllerin anlaşılması buna bağlı olarak zorlaşmaktadır.

Araştırmaya katılanların %51'i okulunda laboratuvar derslerinde öğrencilere gösterilen programların iş hayatında geçerli programlar olduğuna katılmadığını belirtmiştir. Söz konusu duruma verilecek en güzel örnek şu an 10. sınıfta gösterilen F klavye modülüdür. Nerdeyse hiçbir yerde F klavye kullanılmamaktadır. Ancak meslek liselerinde gösterilmektedir. F klavye derslerde öğretilse de işletmelerde kullanılmamaktadır. Modüller günün ihtiyaçlarına göre güncellenmemektedir.

Araştırmaya katılanların %61'i okulunda bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrendiği programların, meslek hayatı için yeterli olduğunu belirtmiştir. Bilgisayarlı muhasebe derslerinde ETA SQL ve LKS programının modülleri bulunmaktadır. Muhasebe bürolarında ETA SQL'in kullanımı yaygındır. Modül olarak ETA SQL ve LKS modüllerinin bulunması ve meslek liselerinde bu programlara ağırlık verilmesi öğrencilerin iş hayatına uyumunu kolaylaştırmaktadır. Öğrenciler öğrendikleri bilgileri işletmelerde ETA SQL programı yaygın olarak kullanıldığı için kullanabilmektedirler. MEGEP iş sektörü ile uyumlu olarak hazırlanmaya çalışılmıştır.

Öğrencilerin işletmelerde aldığı beceri eğitiminin %33'ü meslek hayatına hazırlanması için yeterli olduğuna kesinlikle katılmış, %31,6'sı katılarak yeterli olduğu kanaatine varılmıştır. İşletmelerde öğrencilere aldıkları eğitime uygun bölümlerde çalıştırılmaları gerekmektedir. Bazı işletmelerde öğrenciler gereksiz işlerde çalıştırılmaktadır. Böyle bir durum öğrencinin verimliliğini düşürmekte, öz güvenini azaltmaktadır. Öğrenciler kurumsal şirketlere yönlendirilerek bu olumsuz durum düzeltilebilir.

II. Öğrencilerin ankette 2. bölümde verdiği cevaplara bakıldığında;

Öğrenciler en çok okullarında ve beceri eğitimi gördüğü işletmede kullanılan program olarak ETA SQL'i ifade etmişlerdir.

Beceri eğitimi yapılan işletmeyi belirlerken 3. sırada okul yönetimi ve öğretmenlerin yardımı gelmiştir. Okul ile birlikte karar verilmesinin daha etkili olacağı düşünülmektedir. Her öğrencinin kendisine uygun işletmeyi bulması zor olmaktadır. Okullar bu konuda daha etkilidir.

Ankete katılan öğrenciler, muhasebe programının, beceri eğitimi aldıkları işletmelerde kullanabildiklerini ifade etmiştir. MEGEP bilgisayarlı muhasebe programında güncelliği işletmenin ihtiyaçlarını karşılamıştır.

Okuldan mezun olduktan sonra öğrencilerin iş kaygısı olmadığı fakat istedikleri işi yapma konusunda endişeleri olduğu kanaatine varılmıştır. Okulda muhasebe mesleğinin önemine yönelik yapılacak etkinlikler öğrencilerin muhasebe mesleğine ilgisini artırmasını ve kariyer planıyla aldığı eğitimin uyumlu olması sonucunda memnuniyetlerinin daha da artması beklenmektedir.

Ders kitaplarının içeriğinin değişmesi gerekliliği konusu %43 oranla belirtilmiştir. Öğretmenlerin hem mesleki hem de eğitim konularında bilgilerini güncellemek için sürekli olarak hizmet içi eğitim çalışmalarında yer almaları, ders kitaplarını destekleyerek eğitim verildiğinde daha etkin olunacağı düşünülmektedir. MEGEP'in uygulanmasında öğretmenler de yetersiz kalmaktadır. Eski yöntemle dersler işlenmektedir.

Öğrenciler, laboratuvar derslerinde (Bilgisayarlı Muhasebe-Bilgisayarda Klavye Kullanımı-Bilgisayar Ofis Programları) %78,2'sinin görmek istediği başka programlar olmadığını belirtmiştir.

Araştırmanın sonuçları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin, modül, öğretmen, okul ve beceri eğitiminden memnuniyet durumlarından yararlanarak, öğrencilerin MEGEP sonrası muhasebe eğitiminden orta düzeyde memnun olduklarını söyleyebiliriz.
- Öğrenciler okulların fiziki durumlarını modüllerin uygulaması açısından yetersiz görmektedirler.
- Öğrenciler modüler sistemin süresini çoğunlukla yeterli görmektedir.
- Öğrenciler okulda gördükleri modüllerin güncel olması ve iş hayatında kullanılabilir olması açısından daha da iyileştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.
- Öğrenciler okulda öğrendiklerini iş hayatında kullanabilirler. Fakat iş hayatı için tam anlamıyla yeterli değildir. Okulda verilen muhasebe eğitiminin işletmelerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Araştırmaya göre MEGEP istenilen başarıya gerek modül içeriği gerekse sektörle uyum açısından ulaşamamıştır.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda şu öneriler verilebilir:

- Modüllerde görsel öğelere yer verilmelidir.
- Modüller sektörle uyumlu hale getirilerek güncelleştirilmelidir.
- Modül içeriklerinde gözlenen hatalar düzeltilmelidir.
- Modüller öğrencilerin seviyelerine uygun olarak düzenlenmelidir.
- Sektörde kullanılmayan dersler modüllerden çıkarılmalıdır.
- F klavye kaldırılarak Q klavye modüllerde gösterilmelidir.
- Sektörün ihtiyacı olan muhasebe programları, modüllerin içeriğine eklenmeli ve uygulama olarak gösterilmelidir.
- Okullarda laboratuvar dersinin işlendiği bölümlerde gerekli olan bilgisayar sayısı arttırılmalıdır.
- Modüllerin uygulandığı sınıfların fiziki ve donanımsal eksiklikleri giderilmelidir.
- Modüllerin içeriğinde uygulamalar arttırılmalı öğrencilerin seviyelerine uygun modüller hazırlanmalıdır.
- Modülleri konulara hakim kişiler hazırlamalı konu ve sektörü bilmeyen kişiler modülleri hazırlamamalıdır.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ ,Dr. Ömer, [Http://Bologna.Yok.Gov.Tr,10.03.2013](http://Bologna.Yok.Gov.Tr,10.03.2013).

AHTUGLU, Mehmet Ali, (1986), “*Düzenlenmiş Meslek: Muhasebecilik Ve Mali Müşavirlik Mesleği*”, Dokuz Eylül Üniversitesi. İ.İ.B.F. Dergisi, C:1, S:1, ss.187-204.

ALKAN Cevat, Doğan ,Hıfzı Ve İlhan Sezgin,(2002), *Mesleki Ve Teknik Eğitimin Esasları*, Dördüncü Baskı. İstanbul: Alkım Yayınları.

ATAMAN, Ümit,(2002) “*Muhasebe Eğitiminde Yeniden Yapılanma Önerileri*”, XVII. Türkiye Muhasebe Kongresi, İstanbul, Türmob Yayınları 199, s. 225-232.

AYDIN, Sinan, (2007), “*Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi*” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

BARUTÇUGİL, İsmet,(2002), *Eğitim Becerilerinin Geliştirilmesi Eğiticinin Eğitimi* “Professional Values And Ethics,”(Exposure Draft, June), İstanbul: Kariyer Yayınları.

BULUÇ, Bekir, (2009), *Sınıf Öğretmenlerinin Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Liderlik Stilleri İle Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Cilt 15, Sayı 57, s: 5-34

ÇEVİK, Osman, Fatih C.Ertaş,(2001) “*Muhasebe Eğitiminde Öğrencilerin Dışadönüklük Ve İçedönüklük Özelliklerinin Grup Çalışması Tercihine Etkisi*”, Mödav Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 4, Aralık 2001, ss. 30.

ÇIRAKLIK VE MESLEK EĞİTİMİ KANUNU (3308 S.K) Resmi Gazete, Sayı:26312, 19.06.1986

ÇUKACI ,Yusuf Cahit. İsmail ELAGÖZ,(2000) “*Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stillерinin İlişkinin Ortaya Konulması ve*

Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde Bir Uygulama” D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi, cilt:21,sayı:1,ss.147-164.

DEMİRKAN, Şefika. (2001), “Muhasebe Eğitim Yöntemleri”, *Xx. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*, Antalya.

DUMAN, Ahmet, (2000), *Yetişkinler Eğitimi*, Birinci Basım. Ankara: Ütopya Yayınevi, ss.38.

DURSUN, Bülent, (2008), “Yönetici ve Öğretmen Görüşleri İle Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) Etkililiğinin Değerlendirilmesi” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.

ERGİNER, Aysun, (2006), *Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri Ve Türkiye Eğitim Sistemiyle Karşılaştırmalar Kitabı*, , Pegem A Yayıncılık 1. Baskı: Ağustos

ERGÜN, Mustafa ‘*Türk Eğitim Sistemi*,www.egitim.aku.edu.tr/turk2.ppt,25.02.2013

ERTEN, Pınar, (2010), “*Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Modüler Öğretim Programının Uygulanmasında Karşılaşılan Güçlükler.*” Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi,Cilt VII, Sayı 1, ss.174-198.

GEDİKOĞLU, Tokay ,(2005)‘*Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*’ Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1,ss.66-80.

[Http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/442/file/TES&OYbolum2.pdf](http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/442/file/TES&OYbolum2.pdf),05.03.2013.

[Http://İcden.Meb.Gov.Tr/Digeryaziler/33_Mesleki_Teknik_Ogretim_2011_5.Pdf](http://İcden.Meb.Gov.Tr/Digeryaziler/33_Mesleki_Teknik_Ogretim_2011_5.Pdf),
10.01.2013.

[Http://Mebk12.Meb.Gov.Tr](http://Mebk12.Meb.Gov.Tr), 20.03.2013.

[Http://www.Fenliseleri.Net/Yonet.Html](http://www.Fenliseleri.Net/Yonet.Html)) Fen Liseleri Yönetmeliği, 02/09/2010-27690 Rg, 07.03.2013.

[Http://Www.Meb.Gov.Tr/Duyurular/Duyurular2006/Takvim/Egitim_Sistemi.Html](http://Www.Meb.Gov.Tr/Duyurular/Duyurular2006/Takvim/Egitim_Sistemi.Html),
10.02.2013.

Http://Www.Sosyalbilimlerliseleri.Com Sosyal Bilimler Lisesi Yönetmeliği Madde 6, 08.10.2013.

İSLAMOĞLU, Hüseyin, (1997), “*Türkiye’de Mesleki Eğitimin Yeniden Yapılanması*” Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

KOCAMAN, Hilal, (2012), “*Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye’de Oluşum ve Gelişim Süreci*” Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:2, ss.105-120.

KURT, İhsan, *Yetişkin Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti, 2000, ss.63.

KÜÇÜKSAVAŞ, Nihat, (2010), *Finansal Muhasebe Kitabı*, Matbaacılık Ticaret Limitet Şirketi, 3. Baskı, ss:10, Ankara.

MEB İstatistikleri Örgün Eğitim 2012-2013 E.T. 06.05.13, Www.Meb.Gov.Tr, 20.03.2013

MEGEP, (2004), MEGEP Bülten, Sayı:1, Mesut Matbaası, Ankara

ORHANER, Emine A. Tunç,(2003), *Ticaret Ve Turizm Öğretiminde Özel Öğretim Yöntemleri*, Ankara, Gazi Kitabevi, ss. 208.

ÖZDEMİR, Gürkan, (2007), “*Mesleki Eğitim Güçlendirme Projesi’nde Toplam Kalite Yönetimi ve Bir İşletme Uygulaması*”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ÖZDEN, Yüksel,(2005) *Eğitimde Yeni Değerler Kitabı*,ss.6

SARAÇOĞLU, Emine (2007), “*Mesleki Eğitim ve Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP) Uygulamaları: İstanbul’da Bir Araştırma*”, Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

SEÇİLMİŞ, Cihan. ÜNLÜÖNEN, Kurban (2011), “*Eğitim Materyali olarak MEGEP kapsamında Hazırlanan Modüllerin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Alan Araştırması*” Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 31,ss.53-68.

- SENN, James A. (1995). “Information Tecnology İn Business”, Prentice Hall Int New Jersey.
- SEZGİN, İlhan, (1994), “*Mesleki Ve Teknik Eğitimde Program Geliştirmek, Adalet sorunları*”, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2003, ss. 50.
- SUBAŞI, Şerife, (2006), “*Muhasebe Meslek Mensuplarının Sürekli Eğitimi Ve Türkiye’deki Uygulamanın Değerlendirilmesi*”, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Doktora Tezi.
- SÜER, Murat (2007), “*Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar*”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TAVSANCIL, Ezel, (2002), *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Atlas Yayınları, Ankara.
- TUİK, Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (Uses-1997) El Kitabı,1. Baskı Haziran, 1999.
- Türk Milli Eğitim Sistemi,(2011)
http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2006/takvim/egitim_sistemi.html
- TÜRKOĞLU, Adil, (1998), *Karşılaştırmalı Eğitim: Dünya Ülkelerinde Örneklerle*, Adana, Baki Kitabevi.
- TÜSİAD, (1999),*Türk Sanayicileri Ve İşadamları Derneği, Türkiye’de Mesleki Ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılanması*,İstanbul,ss.35.
- USES-1997 El Kitabı(1999),(Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması),Unesco İstatistik Enstitüsü, Çeviri,1. Baskı Haziran.
- YARDIM, Ersin (2009),’*Ortaöğretimde Muhasebe Eğitiminin MEGEP İle Yeniden Yapılandırılması Sonrası Öğrenci Ve İşveren Memnuniyetinin Ölçülmesi*’, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yükseköğretim Kanunu,(1981), İkinci bölüm, madde 4-7-c,
www.sirnak.edu.tr,20.03.2013.

EKLER 1 ÖĞRENCİ ANKETİ

Değerli katılımcı,

Aşağıda tarafımdan yürütülmekte olan bir çalışmaya katkıda bulunmak amacıyla hazırlanmış, iki bölümden oluşan bir anket bulunmaktadır. Lütfen bölüm başında yer alan açıklamaları dikkatlice okuyarak anketi doldurunuz. Cevaplarınız sadece bilimsel amaçlı kullanılacak ve toplu olarak değerlendirilecektir.

Akademik bir çalışmaya katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederim.

Sibel ÇAKIR

BİRİNCİ BÖLÜM

Aşağıda okulunuzda aldığımız muhasebe eğitimine ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelere katılma derecenizi ilgili kısmı işaretleyerek belirtiniz.

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Meslek dersleri modüllerinin içeriği, konuları kavrayabilmem için yeterli seviyededir.					
Meslek dersleri modüllerinin içeriği, meslek hayatım için yeterli seviyededir.					
Okulumda verilen meslek dersleri için ayrılan eğitim süresi yeterlidir.					
Okulumda verilen meslek dersleri için kullanılan araç-gereç (bilgisayar, projektör vb) sayısı yeterli seviyededir.					
Laboratuvar dersleri (Bilgisayarlı Muhasebe-Bilgisayarda Klavye Kullanımı-Bilgisayar Ofis Programları vb.) meslek hayatımın gerektirdiği görevleri yerine getirebilmem için yeterli seviyededir.					
Okulumda laboratuvar derslerinde öğrencilere gösterilen programlar iş hayatında geçerli programlardır.					
Okulumda bilgisayarlı muhasebe dersinde öğrendiğim programlar, meslek hayatım için yeterlidir.					
Okulumda aldığım mesleki eğitim, meslek hayatımın gerektirdiği görevleri yerine getirebilmem için yeterli seviyededir.					
Okulumda aldığım mesleki eğitim, eğitim aldığım alanla ilgili istediğim işe girebilmem için yeterlidir.					
Okulumda aldığım mesleki eğitim, beceri eğitimi için yeterli seviyededir.					
Staj yaptığım işletmede aldığım beceri eğitiminin süresi yeterlidir.					
Staj yaptığım işletmede aldığım beceri eğitimi, meslek hayatına hazırlanmam için yeterlidir.					
Okulumda aldığım kültür derslerinin meslek hayatıma bir katkısı yoktur.					

İKİNCİ BÖLÜM

Aşağıda okulunuzda aldığınız muhasebe eğitimine ilişkin çeşitli sorular yer almaktadır. Soruları uygun bulduğunuz şıklardan birini işaretleyerek yanıtlayınız.

1. Okulunuzda hangi muhasebe programını öğreniyorsunuz?
a) ETA SQL   b) Logo Go   c) LKS   d) Diğer (.....)
2. Beceri eğitimi gördüğünüz işletmede hangi programı kullanıyorsunuz?
a) ETA SQL   b) Logo Go   c) LKS   d) Diğer (.....)
3. Beceri eğitimi yaptığınız işletmeyi nasıl belirlediniz?
a) Kendim   b) Aile veya akraba yardımı ile   c) Okul yönetimi ve öğretmenlerin yardımı ile d) Diğer .....
4. Okulunuzda öğrendiğiniz muhasebe programı, beceri eğitimi aldığınız işletmedeki muhasebe programını kullanabilmenizde yeterli oldu mu?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
5. Beceri eğitimi aldığınız işletmede size verilen görevler mesleki eğitiminizle örtüşüyor mu?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
6. Koordinatör öğretmeniniz beceri eğitimi yaptığınız işletmede sizi takip ediyor mu?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
7. Meslek lisesini seçmenizde etkili olan faktör nedir?
a) Ailem   b) Kendi tercihim   c) Arkadaş tavsiyesi   d) Diğer (.....)
8. Okulunuzdan mezun olduğunuzda istediğiniz işe girebileceğinizi düşünüyor musunuz
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
9. Ders kitaplarınızın içeriğinin değişmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
10. Bilgisayarda Klavye Kullanımı dersinizde size gösterilen F Klavyenin iş hayatınızda ihtiyacımızı karşılayacağını düşünüyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
11. Okulunuzda gördüğünüz muhasebe ders modüllerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
12. Okulunuzda verilen kültür derslerinin mesleki eğitiminiz için gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
13. Okulunuzda verilen meslek dersleri için gerekli Araç-Gereç (bilgisayar, projektör vb.) sayılarının yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
14. Okulunuzda verilen mesleki eğitimin iş hayatı için yeterli seviyede olduğunuzu düşünüyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
15. Mesleki eğitim aldığınız alanla ilgili bir bölümü kazanmak (üniversite düzeyinde) için okulunuzda aldığınız eğitimi yeterli buluyor musunuz?
a) Evet   b) Hayır   c) Kısmen
16. Laboratuvar derslerinizde (Bilgisayarlı Muhasebe-Bilgisayarda Klavye Kullanımı-Bilgisayar Ofis Programları) görmek istediğiniz programlar var mı?
a) Evet   b) Hayır   Cevabınız EVET ise belirtiniz .....

ÖZGEÇMİŞ

Sibel ÇAKIR, 1984 yılında İstanbul'da doğmuştur. 1997'de İstanbul Kirazlıtepe Orhan Seyfi Orhon İlköğretim okulundan mezun olmuştur. 2001 yılında Anadolu Hisarı Ticaret Meslek Lisesinden Mezun Olmuştur. 2005 yılında Gazi Üniversitesi Muhasebe ve Finansman Öğretmenliğini kazanmıştır. 2009 yılında Gazi Üniversitesinden mezun olmuştur. Aynı yıl İstanbul İl Sağlık Müdürlüğünde memur olarak göreve başlamıştır. 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığında Muhasebe ve Finansman Öğretmeni olarak göreve başlamış olup, halen aynı görevde devam etmektedir.